

1694

1. Librand, Johann: Miscellanea controversae
juris positivae

1695

1. Kleinicus, Johann: De favore matrimonii
in negotiis dis paucis.

2^a Kleinicus, Johann: De in et exculpatione
vulnerati moribundi. 2 Sumpl.

3. Muellerus, Casparus Matthaeus: De necessitate
jus in res alienas concedente.

4. Schaperus, Johann Dueslus: Programma, quo et
Valentia ~~doctore~~ doctoralia Hieronymi Matthaei
Bartholomaei iuritat.

5. Schaperus, Johann Dueslus: De epilepsia

6. Librandus, Joannes: Jus ciuitorum singulare

7. Librand, Wadivus Hauricus: De statu seu forma

I. R. imperii

8. Willebrandus, Albertus: De homicidiis permissis
et impunitis

1696.

1. Fechtius, Johannes: De hierarchia ecclesiastica
2. Fecht. 1696: 1718.

2. Klein, Johannes, jur. jur. Decanus: Programm
quo ut Disputationes in aeq. Facult. Libertatis
Lauruburgi iuritat.

3. Klein, Johannes: De iudice suspecto.

4. Klein, Johannes: De iudiciis solemnioribus.

5. Klein, Johannes: De inhibitione judiciali

in causis appellationibus

6. Schaperus, Johannes: De febre petechiali

7. Stein, Matthias: De monarchia Civitatis.

1697

1. Klein, Johannes: Programm, quo solemniter Doctores

Facult. Christiani Mittelbrandi indicit.

1697

2. Klein, Johannes: De dubiae primogeniturae
jure

3. Klein, Johannes: De foro illius filii delinquentis

4. Klein, Johannes: De iurisdictione mulierum jure ique
antia

5. Klein, Johannes: Conventiones juris Caluensis
et Sudanensis cum jure communis, Saxonicis,
Prutenicis et Lubecensibus. 2 Suppl

6. Klein, Johannes: De mitigatione pœnarum
pro favore matrimonii contractu

7. Schaefferus, Johannes Fridericus: De hæmorrhagia
anturaturum

[Faint, illegible handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

Hermit Widmung 1695. 14.
DISSERTATIO JURIDICA
DE
IN= ET EXCULPATI-
ONE VULNERATI 4
MORIBUNDI. 26

Vulgo
Von der
**Be = und Entschuldigung eines
Sterbenden Verwundeten.**

QUAM
OCCASIONE ART. C.C XXV. §. Zum sechsten / & L. II. FF. DE SC T. SYLL.
PROPIANTE TRI-UNIUS NUMINIS GRATIA,

AC
SUFFRAGANTE ILLUSTRI JCTORUM ORDINE IN PER-ANTIOVA
AC CELEBERRIMA UNIVERSITATE PATRIA
SUB PRÆSIDIO

VIRI PRÆ-NOBILISSIMI, AMPLISSIMI, CONSUL-
TISSIMI, ATQVE EXCELLENTISSIMI.

DN. JOHANNIS KLEINII.

J.U.D. AC PANDECT. PROFESSORIS DUCALIS MERITISSIMI,
CONSIST. DUC. MEGAP. ASSESS. AC p. t. DIRECTOR. GRAVISSIMI.

DN. PRÆCEPTORIS, AC STUDIORUM PROMOTORIS
SUMMA VENERATIONE AC OBSERVANTIA AD TUMULVM SUSPICIENDI,

AD DIEM I. JUNII, A.O.R.M.D.C.XCV.

IN AUDITORIO MAJORI,

publico ac placido Eruditorum examini submitte

AUTHOR

JOACH. CHRIST. HILTEBRANDUS.

U. J. CANDIDATUS.

VIR
Magnifice, Præ-Nobilissime, Amplissime,
Consultissime, ac Excellentissime
DN: JOHANNES

J Cte Consummatissime,
Pandectarum Professor, ac Consistorii Ducalis
Meklenb. Assessor, ejusdemq; h. t. Director gra-
vissime, meritissime.

DN. PATRONE, ac PRÆCEPTOR Parentis instar
omni pietate submissè perpetim colende.

Numerosum me T. M. Debitorem summo publicè jure profiteor, cui civilem
vitam, quâ fruor, omnem debeo. Debiti ergo debitam solutionem faci-
endam esse, & stricti juris, & æquitatis principia mandant & commendant.
Hæcque eò à me ocyus erat maturanda, quò sæpius conatus pudor. natu-
ralis, huncque ducens innatum rationis lumen interpellarunt, ut me ab obligatio-
nis vinculo ex parte saltem vel minimâ liberare allaborarem, quò solenne illud
in jure morosi Debitoris nomen declinare possem. Sed desuit hæcenus facultas, quæ
adhuc deest, nec est, quo me possem, nisi solâ inopia exceptione tueri. hoc saltem
spei ac solatii relinquitur, cum inopia Debitoris actionis quidem in præsentia exerci-
tium, non verò spem ejusdem inanem reddat, & hanc exceptionem non perempto-
riam, sed dilatoriam saltem futuram. Ne tamen interim adhuc rigore juris feriri
me sentiam, humanitatem T. M. suspiciendam, quâ omnium animos arctissime vincit,
sibi que devincti, exoro, ut in recognitionem debiti, quod diffusi summa vetat reli-
gio, debiti hæc vice adhuc mansuri, has meorum in jure laborum primitias, seu canonem
obstrictissime mentis accipiat, favoremque favori addens huic labori justitiæ, mihi que
ejusdem Authori gratia umbone patrocinetur. Summum interim Numen T. M. cum
salutaris omnibus existat, in eruditi orbis, Familia illustris, ac præprimis Academiæ
nostræ emolumentum ac ornamentum vegetam in seros annos conservet ac sospitet, quod
enixe ac devotè roget.

TUI MAGNIFICI NOMINIS

Cultor, & admirator perpetuus,
DISSERTATIONIS

Ad Præ-Nobilem, & Cla-
rè Doctum
DN. AUTHOREM.

Solennis plerorumque hodiè quidem
mos esse noscitur, ut Studiorum
caussa ad Academias, ceu omnium
artium liberalium mercatum mis-
si, alterò vix illis pede illatò, non
sine temeritatis notâ ad Disputan-
tium cathedram advolare, postha-
bitoq; omni pudoris sensu aliorum lucubrationibus super-
bire nulli dubitent, Disputationibus à Præsidiibus doctè sa-
tis elaboratis, à se verò haud intellectis non absq; falsi rea-
tus nominibus suis premissis, illarum se Authores publicè
mentientes: Verum, sicuti hâc viâ miseri decipiuntur Pa-
rentes, qui absentes de studiis filiorum in ipsâ cathedrâ mu-
tam sustinentium personam suisq; Genitoribus emendi-
cata, aut multo sapius etiam are emptâ falsa hæc documen-
ta transmittentium, optima quæque sibi pollicentur; Ita il-
lorum meritò laudo conatū, qui non nisi notabili industriâ
partam in Academiis scientiam publico Eruditorum applau-
su probaturi, proprio Marte comptè elaborata docto Do-
ctorum calculo subjiciunt: Quos inter cum **S T U PRÆ-
NOBILIS**

NOBILIS AC LITERATISSIME DN. CANDIDATE, post varia eruditionis apud nos edita specimina hanc eleganti studio DE IN - ET EXCULPATIONE MORIBUNDI VULNERATI concinnatam publicæ ventilationi submitte Dissertationem, omni omninò jure referri merearis, equidem non duntaxat ex animo Tibi de insigni hocce benè adornatorum Studiorum tuorum specimine gratulor, verum & auguror simul, fore, cum non turpi, ut proh dolor! hodiè plerumq; fieri solet, otio tempus transmiseris, neque per aversionem cum Triboniano transegeris, sed indefesso studio diurnâ nocturnâque manu Doctorum versaveris scripta, ac diligentissimus Præceptoribus tuis Auditor adhaeris, ut jam toto legitimo opere perfecto, non solum in hoc publico Disputationis, sed & instantis Examinis actu te talem sis exhibiturus, qualem omnes speramus, amplissimòq; Excellentissimi Genitoris, Patriæ, ac omnium Bonorum de te conceptâ spe uberrimè adimpletâ, Bono olim publico egregiè profuturus, quod ex animo. vovet

Raptim è Museo
d. 29. Maji. 1695.

Tui Cupidissimus

PRÆSES

INGRESSUS.

Oppidò sollicitam, ac te-
nerrimam omninò nostrarum Le-
gum curam, quam in conservatio-
ne supremi morientium, postquam
jam aliud velle non possunt, iudicii,
eorumque, quod amplius non redit,
arbitrii, testamentis ac horù acces-
soriis expressi studiosè fovent, in
quibus tamen privatum saltem in-
teresse primariò exsplendè, omni

L. Vel ne-
gare 5. ff.
Test. quem-
adm. ap. L.
Prator 1.
in pr. ff.
Si quis
om. caus.
test. L. Ha-
beat 1. C.
de SS. Eccl.

laudum encomio majorem esse, neminem facile inficiaturum
certus confido. Non enim nudæ ipsarum authoritati, sed con-
cinnæ cum intentione morientis conformitati hæc Legum
sollicitudo indubiè est adscribenda, cum hic in eo homo statu
sit positus, in quo nil gratis, vel otiosè protulisse, sed ultimum
suum effatum quâ certum enixæ voluntatis altâ deliberatio-
ne præmeditatæ symbolum custodiri oppidò voluisse cense-
tur. At longè numerosiori ea Legum benigna æquitas est fre-
quentanda præconio, quâ illa denascentium effata assensus
calculo probant, ac singulari effectuum robore firmant, ex
quorum exitu SALUS PUBLICA principaliter felicissimè
confurgit. Quibus præcipuè MORIENTIS VULNERATI
sic dicta Criminalistis INCULPATIO & EXCULPATIO
summo jure sunt accensendæ, quarum utramque tam cura-
tissimâ Nomothetæ consideratione sunt dignati, ut certum
specialeque jus utrisque assignare nulli dubitaverint, prudenti
omninò dispicientes consilio, * Salutem Reipublicæ publicam
tum ritè institutâ delinquentium inquisitione, ac quandoq; se-
cururâ in eos animadversione, tum legitimè susceptâ inno-
centium defensione, eorumque procuratâ absolute omni

L. Congruit
13. ff. De Off.
Præs. L. Si
operis 14.
C. De Pen.
L. Servum
quodq; 33. S.
Publicè uti-
le est 2. ff.
De Procur.
L. Absen-
tem 5. pr.
ibi: satius
enim Sc. ff.
De Pen.

A

um

um optimè firmari. Cum igitur de prædictâ MORIBUN-
DI VULNERATI INCULPATIONE, ejusque in
jure effectu *ARTICULUM* Carolinæ Constitutionis Crimina-
lis XXV. deque ejusdem VULNERATI MORI-
BUNDI EXCULPATIONE, & quid hæc ad eruendam ex-
culpatis innocentiam conferat, *LEGEM 2. ff. De Sc. Syll.* eleganter
disponere, hanc verò nobilem suâque in foro utilitate se a-
bundè commendantè materiam à Jctis vel frigide nimis, vel
satis ad minimum perfunctoriè & confusè tractari adverte-
rim, animum sumpsi sub decursum studiorum Academico-
rum eandem sub incudem Disputationis vocare, inque illâ
evolvendâ ingenii vires periclitari. Ne autem illotâ manu,
neve impiâ mente saxum hoc volvendum adoriar, summo
Numini, à quo omne principium, medium, & terminus, piè
monente Imperatore in *N. 109. pr.* tam benigno hætenus stu-
diorum meorum Directori precum seriarum lito victimas,
ut mentis tot cum fluctuantibus Doctoribus luctaturæ nu-
bes quascunq; vaporosas pellere, animumq; ac calamum re-
gere gratiosè dignetur, quo errorum anfractus sinuosos cau-
tè prætervectus, ipsa verioris rationis ac receptæ opinionis
vestigia premere ex voto valeam. A Te vero, quod superest,
Αγαπώμενος candide, enixè expeto, ut favore Tuo propenso
hunc meum laborem fulcias, probè recordans, idem omni-
bus ob summam ingeniorum, hinc & judiciorum diversita-
tem perplacere, difficile oppidò, imò fermè impossibile esse;
quod si pensitaveris, eo simul suaviores ac blandiores affe-
ctus Tui auram adspirabis, benivolèq; excusabis, si in hæc ar-
duâ satis, & non dicam à nemine (id enim vel arrogantia,
quam mens mea detestatur, vel mendacii forsitan, cum omnia
Jctorum scrinia perrepere, nec temporis angustia, nec ipsa
opera desperata forsitan futura siverint, me convinceret,) à
perpaucis tamen Cathedræ adaptatâ materie evolvendâ
quid humani me passum esse deprehenderis. Ne autem in
eâdem

eâdem exponendâ vel nullo, vel indigesto ac tumultuario ordine processisse videar, eandem IV. innectere lubet Capitibus; Quorum primum sistet generalia circa In- & Exculpationem moribundi vulnerati, unâ cum Rubri explicatione. Secundum proponet Inculpationis Calum, requisita, cumque contrariorum resolutione Effectum ejusdem positivum. Tertium evolvet Effectum Inculpationis negativum, cum dubiorum discussione. Ultimum demum Effectum Exculpationis, tum positivum, tum negativum unâ cum responsionibus ad obstantias exhibebit. Sit Ergo.

CAPUT. I.

SISTENS

GENERALIA CIRCA IN ET EXCULPATIONEM MORIBUNDI
PULNERATI, UNA CUM RUBRICÆ SUCCINCTA
EXPLANATIONE.

SUMMARIA.

I n materiâ Indiciorû & Tortu- ra totius ferme Praxis Crimina- lis fundamentum consistit. Num. 1.	Definitio illorum traditur. n. 8. Ratio omiffa ejusdem explanti- onis affertur & generalis. n. 9. Et specialis. n. 10.
Effectum condemnationis ad mor- tem indicia non operantur. n. 2.	Causa retinenda definitionis tra- dita proponitur. n. 11.
Necessitas illorum ac utilitas de- monstrantur. n. 3.	Indiciorum specialium definitio, illorumq; sedes in C. C. sup- peditatur. n. 12.
Debent esse legitima. n. 4.	Definitiones indiciorum commu- nium & verisimilium cum horum synonymorum explicatione dat. n. 13.
Singula non sunt jure definita, cu- jus rationem dat. n. 5.	Indiciorum indubitatorum defi- nitione & synonyma exhibet. n. 14.
Unde hæc ad similitudinem in jure vel planè, vel ex parte non deci- sorum judicis arbitrio committun- tur. n. 6.	Effectus s. usus evoluta hætenus distinctionis adducitur. n. 15.
Non tamen ea propter generaliter sunt incerta. n. 7.	Dubio

Dubium circa Indicia indubita- ta, quod sc. dicantur luce meridi- ana clariora, movetur. n. 16.	Laboris definitioni judicij im- pense à Duareno cum ejus laude mentionem injicit n. 48.
Idem resolvitur & explicatur n. 17. 18. 19. 20. 21.	Definitio inculpationis traditur. n. 49.
Transitus cum connexionis ratio- ne ad ipsam In- & Exculpationis materiam, ac hujus utriusq; sede genuinâ aperitur. n. 22. 23.	Ratio generis ipsius definiti as- signatur. n. 50. Nec accusatio, nec denunciatio generis loco commodè poni possunt Etymologiam Inculpationis sistit in definitione, cujus utriusq; dat n. 24.
Significatio particule IN commit- titur judicis arbitrio. n. 25.	Verba definitionis: Ad dete- gendum vulnerantem expli- cantur n. 53.
Eadem distinctione, quod nempe ipsa particula vel privativè vel augmentativè voci jungatur, de- terminatur n. 26.	Etymologia, Synonymum, & defini- tio Exculpationis traduntur n. 54.
Exempla utriusq; acceptionis ad- ducuntur n. 27. 28.	Materia Vulnerum est maxime practicabilis n. 55.
Ratio, cur particula IN voci: im- prudentes in L. 52. §. 3. Pro Soc. juncta augmentativè accipienda sit, affertur. n. 29.	Evolutio ejus sistitur remissivè. n. 56. Vulnera dividuntur in lethalia & non-lethalia n. 57.
Textus citantur, in quibus partis enla in voci: Culpatum priva- tivè n. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. tum augmentativè n. 40. 41. 42. 43. 44. jungitur.	Sedes hujus divisionis ex jure Ci- vili & Criminali traditur n. 58. Lethalia definiuntur & dividun- tur in lethalia de necessitate, & quam plurimum lethalia n. 59.
Quo in sensu in hac materiâ acci- piatur, docet n. 45.	Utriusq; traditur definitio n. 60. 61. Comprobatur distinctio Responso eleganti n. 62.
Synonyma Inculpationis afferun- tur n. 46.	Vulnerum non-lethali- um definitio- nem cum explicatione exhibet n. 63.
Affines voces exhibentur n. 47.	

Que

<i>Quae sunt indifferentia vulnera,</i>	<i>Quae acceptio optimè Principi-</i>
<i>docet</i>	<i>bus convenit.</i>
<i>Unde vulneris lethalitas aestime-</i>	<i>Comprobatur eadem binis Philo-</i>
<i>tur, remissivè tradit</i>	<i>sophorum dictis</i>
<i>Distinctio vulnerum ad effectum</i>	<i>2. Officium depositurus dici potest</i>
<i>in- & exculpationis non attendi-</i>	<i>moribundus, quod explicatur</i>
<i>zur, modò mors sit secuta</i>	<i>Propriè iterum consideratur vel</i>
<i>Moribundi vel impropriè, vel</i>	<i>specialiter, vel specialissimè</i>
<i>propriè dicuntur</i>	<i>Utriusq; considerationis modum</i>
<i>Illo modo 1. vivens quilibet mo-</i>	<i>exprimit</i>
<i>ribundus dicitur, quod, quomodo</i>	<i>Moribundum in Rubro disputati-</i>
<i>intelligendum, explicat</i>	<i>onis specialiter accipi, innuit</i>
<i>Conveniens Synonymum moribun-</i>	
<i>di ita considerati tradit</i>	

Fundamentum totius fermè Praxis Criminalis in ma-
 teriâ INDICIORUM & torturæ consistere, à PERSONALI
Tr. de Indic. & Tort. Princ. citato à JUSTO OLDECOP. in OO.
Cr. Pr. Tit. 1. O. 7. n. 2. p. 29. & Tit. 4. O. 1. n. 2. p. 211. ad cribrum di-
 ctum, ipsisq; vel Bacidis assertis verius esse, immotè adopinor!
 Quamquam enim ipsa indicia, ut de torturâ in præsentî fileam, per
 se & simpliciter effectum condemnationis ad mortem non operan-
 tur, per notab. art. C. C. 22. verb. Niemand auff einigerley &c. ibiq;
 B. Dn. CLASEN p. m. 103. & 104. L. absentem 5. ibi. Sed nec ff. de Pen. Vid. o-
 mninò Excell. Dn. PRÆSES, Patronus summus, cui me totum in
 debere debitè publicè profiteor, in Diss. de Dieb. Critic. Ann. 1687. d. 21.
 Septembr. hic habitâ C. 3. n. 31. 32. cum cit. illorum tamen evidens ac fin-
 gularis, partim necessitas, dum singulas Procesus Criminalis partes
 præcedere debent, & ad illas ritè expediendas judicem nonnun-
 quam violenter movere valent, partim utilitas, dum ad probatio-
 nem delicti, indeq; orituram ejus veritatem indagandam viam ster-
 nunt, & adminicula præbent, Vid. L. Instrumenta 5. & L. Ad pro-
 bationem 21. in f. C. De Probat. in cujusvis delicti instituendâ perse-
 cutione splendidissimè elucet. Quò autem hâc suâ virtute & au-
 thoritate potiantur, imprimis debent esse sufficientia ac Legitima,
 termino

termino Criminali generaliter german. *Redliche Anzeigen.* art. 8. 11. 12. *ibi.*
 C. C. 6. *ibi.* Redlich und derhalben gnugsame Anzeigung art. 8. 11. 12. *ibi.*
 Redliche und gnugsame Anzeigung art. 18. 19. 20. 27. 30. 31. §. zum dritten art.
 5. 32. 33. 34. 37. 38. 40. 41. 43. 44. 47. 60. 183. 184. dicta: Quæ cum generali-
 ter ex circumstantiis ipsius facti colligantur, MASCARD *De probat.*
 V. 4. *Concl.* 1392. n. 16. hæc q; dum sigillatim omnes, ut variaz & innu-
 meræ, quæ quandoque inciderint, Legibus comprehendi nequeunt,
 L. *Neque Leges* 10. §. L. *Non possunt* 12. ff. de LL. notabiliter paulisper mu-
 tatae juris ad factum applicationem L. *si non sortem* 20. §. *libertas* 12.
vers. Et *Celsus* *ibi.* Nam plerumq; ff. de *Cond. ind.* præprimis hîc in
 criminalibus B. DN. THABOR. in *Barb. Libr.* 3. c. 19. Ax. 1. *ibiq; cit.*
insigne illud Alma quondam hujus Lumen B. DN. COTHMAN. *Libr.* 3.
Conf. 39. n. 12. mutant, quibus ergo mutatis ipsa & indicia mutari ne-
 cesse est, licet ea propter sanctione Carolinâ pœnali in universum o-
 mnia definiri & recenseri nequiverint art. C. C. 18. *ibi.* dieselben Sa-
 chen §. art. 24. *ibi.* wenn nicht möglich &c. nec expressè, directò, & for-
 maliter sint determinata, sed judicis potius, ceu boni viri L. *Con-*
 tinuus 137. §. *Cum ita* 2. ff. de V. O. Vid. omninò MENOCH. de a. qq.
Libr. 1. *Proem.* n. 6. seqq. MASCARD. V. 4. d. *Concl.* 1392. n. 19. FARIN-
 NAC. *Libr.* 1. *Tit.* 5. *Qv.* 37. n. 197. cum mult. ex more all. §. n. 198. CLASEN,
 ad art. C. C. 18. p. 88. jure vel planè, velex parte non decisa generali-
 tertum in civilibus, L. *si servus* 1. §. *Cum dicit.* ff. de *jur. del.* tum in pœ-
 nalibus L. *Hodiè* 13. ff. de *Pœn.* notab. L. *De his* 1. §. *Expilatores* *ibi.* *Quibus*
nulla &c. ff. de *Effr.* §. *exp.* notab. C. de *Causis* 4. §. 1 X. de *Off.* §
pot. jud. deleg. decidentis B. DN. BRUNNEMAN. ad d. L. 1. JODOC.
 DAMHOUD. in *PR. R. C.* *Cap.* 11. n. 8. §. C. 36. n. 10. B. DN. CLASEN:
 in *Comm.* d. l. juris dispositioni communi ac æquitati conformato, Vid.
 omninò FARIN. d. *Qv.* 37. n. 193. 194. cum unum. all. & secundum du-
 plex Sal, qvo ejus mens referta esse debet, *Sapientia*, juxta Leges &
Canones, ne insipida, ac *conscientia*, ne fiat diabolica DAMHOUD.
 d. C. 36. n. 8. ROLAND. à VALL. V. 3. *Conf.* 12. n. 5. *ibiq; cit.* benè or-
 dinato arbitrio determinanda secundum omnes teste JUL. CLAR. *Re-*
cept. Sent. L. 5. §. f. *Qv.* 20. n. 1. relinquuntur; B. CARPZOV. P. 3. *Qv.*
 123. n. 28. 29. 31. CLAS. d. 1. BERNHARD. ZIERIZ. in *Not.* ad C. C. *Cap.*
 7. 18. *verb.* *Una regula* p. 34. non tamen eam ob varietatem & absolutè
 definiendi difficultatem sunt incerta, sed eorum *potiora*, *tutiora* ac
 frequen-

frequentiora in C. C. tanquam sede fundamentali sunt expressa & recensita. Ipsa verò indicia in genere definiri possunt, quod sint 8. legitima argumenta delicti demonstrativa, per quæ judex ad captivandum, inquirendum, torquendum, & quandoq; condemnandum justè procedere potest. Non immorabor 9. multæ & anxie horum verborum per se apricantium evolutioni, multò minus sollicitæ, tædiosæ forsan, variarum ipsorum indiciorum definitionum, quasuso stylo ex variis recenset FARIN. *Libr. I. Tit. 5. Qu. 36. à n. 27. ad n. 35.* conciliationi, cum quodlibet verbum in definitionibus juridicis adpendere, & ad subtiliter philosophantium, quorum ferulis minimè Leges subjacent, regulas reducere velle, simulatæ verius, quam veræ Philosophiæ, cujus tamen studium suo exemplo optimo tacitè insinuat Ictus in *L. juris. §. cuius. ff. de J. & J.* sit exercitium & applicatio, hincqve plus otii ac subtilitatis quam utilitatis, noscatur, præprimis hîc, ubi omnes confictæ definitiones 10. verbis in cortice quidem discrepant, in nucleo tamen ad eundem finem & effectum collineant, uti rectè ex singularum relatione probat FARIN. *d. l. n. 34. in f.* Binis interim saltem 11. noto: Meritò definitionem istam ad divisionem inde commodè eliciendam retineri. Dumenim delicti omnis veritas Judici demonstratur vel communiter, vel specialiter, illoq; modo vel probabiliter & verisimiliter, vel simpliciter, jure summo inde summa divisio in indicia communia & specialia, illaq; vel verisimilia, vel indubitata, fluit, ipsis articulis C. C. 25. 29. & 33. eorumq; Rubricis approbata, atq; Ictis hætenus confirmata & defensa. CARPZ. *Qu. 120. n. 9. cum cit. & seqq.* quem sequitur CLAS. *ad art. C. C. 20. p. 90.* Indicia 12. specialia, ut binis & primo de illis dicam, cum scopo non inserviant sunt argumenta delicti certi demonstrativa, ob quæ judex tutò decernere 10. turam potest, quæ proponuntur ab art. C. C. 33. usq; ad art. 45. & evolvuntur à CARPZ. *integrâ Qu. 22. B. DN. LAUTERBACH. ad tit. ff. de Quest. à p. 70. Lit. int. 4. ad p. 709. Lit. d., & Excell. Dn. D. SCHOEPPER in Synops. jur. priv. Rom. & For. ad tit. de Quest. à n. 18. ad n. 30.* Indicia verò communia, quæ nempe omnibus delictis applicari, & in 13. omnibus delictis aliquem gravare possunt, eaq; verisimilia, alias & probabilia, *L. Milites 8. §. Oportet 1. ibi. argumentis primum verisimilibus probabilibusq; C. de Quest. minus plena, remota, dubitata, & minora à CARPZ.*

- CARPZ. *d. l. n. 10. 11.* ac LAUTERB. *in d. Comp. jur. p. m. 707 Litt. int. C.* dicta, sunt argumenta delicti non semper, sed *plerumq;* saltem & *presumptivè* demonstrativa, unde accommodè dicta Synonyma sunt nacta, eò, quod *respective* intuitu sc. indubitatorum eorumq; effectuum sint *minora*, nec apodictica, sed *quasi certa* existant, *Vid.* CARPZ. *d. l. n. 11.* indeq; de illorum absolutâ & perpetuâ veritate effectivè sc.
14. dubitare liceat. Indubitata verò à Doctorib9, certa, plena, propinqua, urgentia, luce meridianâ clariora *Vid.* CARPZ. *d. l. n. 12.* ut & gravissima CLASEN. *d. l. Germ. gemeine ungewisselhaftte Anzeigen / art. C. C. 29.* dicta, sunt argumenta delicti *immediatè, verè & in suo genere* demonstrativa, quibus probatis, nil ad sententiæ pronunciationem & pronunciatæ executionem præter solam rei confessionem deesse videtur, ut ita tradunt CARPZ. & CLAS. *dd. ll. FARIN. Libr. 1. Tit. 1. Qp. 37. n. 3. cum*
15. *infinit. all.* Usus hujus distinctionis frequens consistit in notabili effectu Imperatoriâ autoritate in *art. 27. pr. Sin f. expressâ*, hincq; publicâ veritate firmato: Quod sc. indicia communia, minus plena, seu verisimilia *per se ac sigillatim* ad torturâ infligendam non sufficiant *d. art. 27.* ipsa v. indicia indubitata & plena *sola & quâ talia* utiq; ad hunc effectû concludant. *d. art. 27. ibi: als die nachfolgende Articul / der ein jeder alleine ein redliche Anzeigung macht / und zu peinlicher Frage gnugsam. junct. Rubr. art. 29. Bemehne ungewisselhaftte Anzeigung / derer jegliche allein zu peinlicher Frage gnugsam ist.* *Vid.* CARPZ. *d. Qp. 120. n. 15.* & CLAS. *d. l. p. 20.* Sed evidenter hæc de indubitatorum indiciorum effectu torturæ modo exposita ante dictorum fidem evertere, aut ipsa fallere videntur; dum enim eadem indicia *luce meridianâ clariora* dici, supra asserui, utiq; videbatur dicendum, aut hanc appellationem à Doctoribus contra Leges confictam, aut effectum torturæ contra jura iisdem adscribi, cum, si probationes luce meridianâ clariores adsint, reus non tanquam indiciatus torquendus, sed quâ confessus sit condemnandus, quod
17. sibi à judice amico suo objectum esse docet FARIN. *d. l. n. 5.* Verum facile hoc corrui dubium, si attendatur, hypothesin diversam à thesi esse, malèq; haud sine vitio fallaciæ ignorationis Elenchi ab *indiciis*
18. effectu ad *probationis* effectum concludi. Non enim dictum, *probationes* luce meridianâ clariores ad torturam requiri, sed *indicia* indubitata à Doctoribus luce meridianâ clariora dicta eundem effectum
19. tribuere. Idem enim juris est de parte quoad partem, quod in toto quoad

quoad totum, quæ, si huic non congruat, turpis putatur in notab.
c. *Quæ contra 2. pr. D. 8. & C. Tuas dudum f. X. De Spons. duor. TABOR. in*
Barb. Libr. 14. C. 3. Ax. 4. Cum ergo ad condemnandum probatio 20.
debeat esse luce meridianâ clarior, per *infra C. III. fufius B. C. D. dicen-*
da, pariter & indicia in genere suo debent esse luce meridianâ clariora.
Dictum notanter *in genere suo*, non enim debent sic certa esse ad tor- 21.
quendum, ut probatio ad condemnandum, ex quâ redditur iudex
certus de delinquente, cum hîc saltem quafi certus reddatur, in superq;
probatione *existenti regulariter* non opus sit rei confessione, at in iudiciis
existentib9 utiqve eadem requiratur, cum deesse sola dicatur, sed suffi-
cit esse hæc certa, si non ad plenè probandum, tamen ad *plenè persua-*
dendum, uti hanc objectionem solidè resolvit FARINAC. *d. l. n. 5. &*
ex eodem verbotenus resolutionem repetit B. Dn. CARPZOV. d. l.
n. 13. 14. Ut igitur adhuc immotæ veritati conveniat, indicia indubi-
tata dici luce meridianâ clariora, & ad torturam inferendam requiri,
eundem vero contrâ effectum indicia veriſſimilia ex suâ naturâ non
operari.

Hæc inter Inculpatio vulnerati moribundi ex intentione & 22.
dispositione Imperatoris expressâ in *Artic. C. C. 25. 5.* Sum *sechsten /*
ceu sede originariâ ac fundamentali hujus materiæ, est recensenda,
cujus oppositum est Exculpatione à Jcto Ulpiano in *L. 2.*
ff. De Scit. Syll. tractationis itidem hujus cardinali, & in
jure universo de hæc materiâ unice, quantum mihi constat, sollicito
textu practicè delineata. Ad cujus utriusqve moribundi vulnerati 23.
assertionis specialem evolutionem ut eò facilius dein descender esine
remorâ valeam, cum cognito vocum usu in ipsius sæpe rei cognitio-
nem deducamur, imò sine illarum indagine rem penetrare velle
sit tempus perdere, rectè monente B. Dn. TABORE in *Jurispr. Meth.*
P. 3. S. 4. tb. 2. generalia circa Rubri singulas voces occurrentiâ prius
sum enodaturus.

Exhibet Inscriptionis frontispicium I. vocem Inculpationis, quam 24.
compositam esse, suosqve natales particulæ IN & voci: CULPATIO
debere, apricari autumo. Cum verò voces huic nomini affines
ipso vocabulo inculpationis, Criminalistis quidem familiarissimo, sint
in Legibus frequentiores, binis saltem, ut eadem ab æquivocatione,
quæ & Jctis naufragium minatur, DN. TABOR. *ad Barb.*
Libr. 1. C. 40. liberentur, sum annotaturus, quot modis illæ in Legi-
bus capiantur. Et quidem particulam IN voci: CULPATUS, ei9 25.
affini9

B

- affinibus aliis in jure sapissimè junctam, genuinam & hic *ὁμορρυθίας* matrem in genere tam multiplicis significationis Jcti statuunt, ut & judicis arbitrio convenientem ejusdem acceptionem commiserint. DOMINIC. CARDINAL. TUSCH. Tom. 2. Concl. 292. n. 6. MENOCH. in Tr. De A. l. 9. Libr. 2. Gene. 5. Cas. 495. per tot. ibiq; all. ROMAN Cons. 336. n. 6. vers. Caterum. JOH. STRAUCH in Lex. Part. Jur. Voc. In. inf. p. 94. ne tamen arbitrium illud sit vagum & planè indeterminatum, aut ignorantia asylum promptissimum, omnes acceptiones concinnè ad alterutrum hujus partitionis membrum referri ac reduci posse, ad opinor.
26. Aut ergò particula IN adjungitur dictioni PRIVATIVE & NEGATIVE, aut AUGMENTATIVE, & INTENSIVE, quo de utroq; sensu ex connexionè & seriè materiæ, in quâ eadem vocula aliis juncta, vel limis inspectæ oculis constare potest. Sic, ut paucis hoc firmem in antecessum ex jure exemplis generalibus, priorè in acceptione intestatus propriè is dicitur, qui testamenti factionem habens activam non est testatus L. intestatus 1. pr. ff. De suis & leg. L. intestatus 64. ff. De V. S. Damnum infectum dicitur nondum factum L. Damnum 2. §. t. t. ff. De Damn. inf. injussus in L. Si filios familias 25. pr. ff. Sol. matrim. capitur pro non jussu, ut clarè videre est ex L. si cum dotem 22. §. Transgrediamur 12. vers. Planè si filio ff. Eod. indebitum est quod omninò non debetur L. in summâ 65. §. indebitum 9. ff. De Cond. ind. injuria non jure facta. L. injuria 1. pr. ff. De injur. pr. 7. Eod. Vid. MENOCH. in Tr. De Pres. Libr. 4. Pr. 1. n. 3. STRAUCH. d. l. n. 13. ibiq; all. FERRER in Const. Catalon. gloss. 1. n. 27. Sicuti ex adverso & hæc particula augmentativè variis vocibus in jure apponitur. Ita indifficilis, ut communis tenet lectio, Vid. STRAUCH. d. l. n. 21. ALBERT. de PERGAMO inelegantiss. Tr. De Preposit. annexo Strauch. Lex. Part. jur. n. 29. p. 287. pro valdè difficili in L. Gallus 29. §. ille casus 15. ff. De liber. & postb. accipitur. Increscere dicitur pro valdè crescere in L. Si cui aqua 1. §. imbre autem 16. ff. De aqu. & aqu. plu. & imprudentes in L. cum duobus 52. §. Damna 3. ff. pro soc. accipiuntur pro valdè prudentibus quam explicationem, licet singularem, inde tueor, quod mox Jctus Ulpianus doceat, per damna imprudentibus accidentia intelligi damna fatalia, si igitur imprudentes pro insciis & imperitis acciperemus, textus hic, qui talia damna socios non præstare docet, directò aliis benè multis Legibus reclamaret, in quibus **damnum**

damnum imprudentiâ seu incuriâ vei insciriâ datum adeo inter cul-
 posa refertur, ut & ipse imprudenter aliquem ad negotia gerenda
 eligens præstare omne detrimentum, quod negligentia electi fe-
 cit, debeat. L. Nam & Servius 21. §. mandatus f. De N. G. conf. L. Cum
 in plures 60. §. si servi 7. ff. Loc. Vid. omnino GOTHOFER. ad d. L. 52.
 voc. imprudentibus. ALBERT. de PERGAMO d. l. & SCHARD. in Lex.
 Jur. voc. imprudentia est p. 1061. Utramq; itidem ipsius particulæ IN ^{30.}
 acceptionem circa vocem inculpatus in jure insigniter deprehendi-
 mus: jungi enim eandem privativè & negativè prædictæ voci pa-
 tet ex notab. L. Titia 24. §. si ea 4. ibi. Cum sit inculpatus ff. De Leg. 2.
 ubi inculpatum eum dici, qui ob factum & impedimentum ter-
 tii sibi non imputandum culpâ caret, vel non in culpa est, è lectio-
 ne facti speciei patefcet. Sic ad habilitatem testificandi in teste re- ^{31.}
 quiri, ut sit honestæ & inculpatae vitæ, docet Jctus Callistratus in
 notab. L. Testium 3. pr. ff. De Test. quod SIM. SCHARD. in Lex. Jur.
 voc. Illaudatus p. 1042. n. 30. ita explicat, ut sit exploratae fidei, ac
 nullâ unquam inconstantia testimonii labefactatae, morum proba-
 tissimorum, & integræ famæ, sicq; non taxandæ, vel culpandæ vitæ,
 quod commodè german. efferreretur der einen unstrâfflichen Wan-
 del fûhret / und auff welchen man nichts zu sagen hat; Ex quibus omni-
 bus constat, & hic itidem privativè & negativè particulam in voci
 culpatus associari. Parili ratione dicitur mora inculpata, quæ ^{32.}
 reprehensione caret, seu non culpanda, nec punienda est in notab.
 L. pecunie 9. §. usurarum 1. ff. De usur. inibi; GOTHOFER. voc. Nemo
 Litt. E. id, quod à necessitate illatum, inculpabile i. e. nullo modo ^{33.}
 culpandum in e. Cum per bellicam 1. §. 1. vers. Et ideo C. 34. Qv. 1.
 Sic Abraham DEO jubente occisurus filium vocatur inculpabilis, ^{34.}
 vel extra omnem culpæ reatum aut non in culpâ constitutus ab
 Augustin. Libr 22. contra Faust. C. 73. relato à CORR. ROM. in e.
 Lex aterna 15. C. 23. Q. 5. voc. Abraham. ipsiqve Canonici judicantur ^{35.}
 inculpabiles i. e. nullius culpæ rei seu non culpandi ob datum con-
 siliu in C. Dilectis filiis 55. in f. X. De Appell. Eodem sensu illatam vim ^{36.}
 propulsare licere moderamine inculpatae i. e. non culpandæ, licitæ,
 per L. ut vim 3. ff. De J. & J. ac legitimæ tutelæ, dicitur in notab. L. Re-
 ctè possidenti 1. C. unde vi, vimq; vi repellendam esse cum moderamine
 inculpatae tutelæ præcipitur in elegantissimo C. Significasti 18. vers. ^{37.}

38. *Si vero quemadmodum X. De homic. vol.* Sic & rationes tractare inculpatim i. e. legitimè sine culpatione (quod nostrâ in lingvâ vernaculâ exprimi posset. *Richtig und ohn Verweiß berechnen*) legitur in *L. Palatinos 20. C. Tb. De Palat. Sacr. largit.* (pro quâ voce incomptius in *L. 10. C. Eod. vox inculpantur* legitur, quam tamen idem,
39. quam non culpate, significare, Legis privilegia innuunt,) Quas omnes in univèrsam acceptiones MACROBIUS uno, eoqve elegantissimo loco in compendio quasi exhibet, dum *Libr. 6. Saturnal. C. 7.* concisè & scitè docet: *Omnia culpa privatio inculpatum*
40. *facit.* Nec minus frequenter jura *augmentative* particulam in voci *Culpatum* adjungunt. Extat notabilis textus in *c. Si quis ex militum I. F. 19.* ubi Feudista dicit: Si unus (sc. militum) unâ de his nominatis culpis inculpatus i. e. valdè culpatus vel accusatus fuerit, cui respondet perelegans juris Canonici textus in *c. Interrogatum est. 24. C. 2. Q. 5.* quo in reliquis significantius leguntur duo de
41. adulterio inculpati i. e. inculpati, & valdè culpati. Quam acceptionem & approbant *Leges Salicæ Tit. 43. §. 6.* in verb. *Si cuius servus in furtum* (Quod enim JOH. CALVIN. in *Lex. suo verb. inculpatum* ponat in *furtum*, error est, cum in annexo *Tr. de Verb. feudal. p. 1036.* rectius in *furtum* legatur) fuerit inculpatus, & *LL. Burgundicæ Tit. 8. De ingenuis inculpatis*, nec non sic dictæ *Sanctiones Criminales Bononienses cum notis*, ut videt, ANNIB. MONTERENTII *Bononiensis Anno 1577. Bononia impressæ Libr. 5. Rubr. 7.* Quot homines possint inculpari de morte, quibus trinis similiter in locis valdè de delicto culpatus vel accusatus intelligi, ipsa materia evidenter perlegentem edocebit. Vid. BARNAB. BRISSON. *Gallus ille admiraculum doctus nefando laqueo indignissimam mortem, ominoso tamen suo Symbolo: Nondum effugimus fortunæ laqueos, apprimè convenientem, passus, de quo THUAN. Libr. 102: Hist. ad ann. 1591. in ejus vitâ ipsi Tr. præmissâ in optimo & absolutiss. Lex. jur. seu Tr. de Verborum, quæ ad jus pertinent, significatione verb. inculpatus Libr. 9. p. 860. CAROL. du FRESNE in Glossar. ad Scriptor. med. & inf. Latinit. voc. Inculpate*
42. *Tom. 2. p. 43. in f. & 44. cum all. CALVIN. d. l.* Et hanc posteriorem particulæ IN voci *culpatus* junctæ acceptionem præsens Dissertatio & in ipsâ inculpationis voce sibi vindicare potest, quæ enixam, seriam,

feriam, & valdè factam culpationem denotat. Synonyma hujus ⁴⁶
nomen Insimulationis in *L. Apostatarum fin. C. Th. De Apost.* obvium
(pro quo inconcinne, ut materies innuit, in *L. 4. C. Eod. vox insinu-*
ationis est supposita.) Incepcionis PAPIAN. *Libr. Respons. Tit. 8.*
De Object. crim. & increpationibus, & Inculpationis à CICERON. *Libr.*
3. de Orat. Edit. Genev. Tom. 1. p. 273. Litt. B. usurpatum, Constituere pos-
sunt, quò & pertinent affines variæ in Legibus expressæ locutio- ⁴⁷
nes. Sic legitur insimulans in *L. Nullus in carcerem 2. C. De Exb. &*
transm. adsimulans in L. Nullus in carcerem 2. C. Th. Eod. insimulare
L. Damus copiam 4. C. Th. Ad L. Corn. de falso inculcare *L. fallaciter*
9. C. De Calumn. L. fallaciter 3. C. De Abolit. L. fallaciter 3. C. Th. Eod.
PAPIAN. *Libr. Resp. d. Tit. 8.* insimulatus *L. Ea quidem 7. C. De Acc. &*
inscr. inculatus L. cum specialiter 18. C. De judic. & criminis inculatus.
L. si quis homicidii 11. C. De Acc. & inscr.

His jam singulis Definitionis Nominalis partibus expositis a ⁴⁸
præmissis, Realis ipsius Inculpationis Definitio subjicienda,
& subjecta evolvenda erit. Non altè meditabor ejus
artificiofam aut nimis subtilem structuram, nec FRANCISCI
DUARENI Jcti ceteroquin inter QUATUOR Gallix FRANCISCOS
eâdem ætate eandem scientiam professos PRINCIPIS dicti, vesti-
gia in *T. de judic. pr.* expressa legam, qui integrum annum explorandæ
JUDICII definitioni cum aliquot divisionibus insumpsit, ne in fine
propriam turpitudinem confiteri, eodem, quo ipse, modo cogar,
dum nugas se tandem valere jussisse, *d. l.* proclamavit, sed indo-
lem definiendi genuinam pensitando, paucis ita illud definitio
Inculpatio est querela à vulnerato moribundo ad ⁴⁹
detegendum vulnerantem justè facta.

Placuit generis loco vocabulum *Querela* in defi. *50.*
nitione ponere, in hoc præcipuè apprimè conveniens,
quod querela ab eo propriè moveatur, qui damnum
ex re, de quâ queritur, sentit. *Vid. SCHARD. in Lex. Jurid.*
voc. querelam n. 20. p. 1918. Conf. L. Si mater 3. ibi. merito Sc. & L. cum
duobus 13. ibi. justa querela L. liberi 28. vers. Sin autem. ibi. inquiri dili-
genter C. De Inoffic. Test. quo vulneratum satis atroci, vitam jamjam
violenter inde, aut ejus occasione amissurum affectum esse, ipsa
decumbentis valetudo satis superq; demonstrat, Exclufi autem eo ⁵⁰

iplo & Accusationem, cū nimis improprium, & Denunciationem, cū
 nimis remotum genus. Cum enim ad inculpationem solennitates
 accusationis non requirantur, nec inculpantem accusationis onerant,
 potissimum in probatione, art. C. C. 11. inscriptione, vel hodie
 cautione super litis in eventum ejusdem non prosecutæ, vel delicti
 non probati expensarum refusione, & injuriarum satisfactione,
 art. C. C. 12. hæcquæ ob inopiam accusationis non præstita, ejusdem
 incarcerationem, art. C. C. 12. § 4. consistentiam maneat, insuperquæ
 deficientibus heredibus, vel quidem existentibus, sed hodie ac-
 cusare nolentibus inculpatione à moribundo facta hocquæ mortuo
 non accusatorius, sed inquisitorius Processus formetur, cum incul-
 pans h. c. omnem debitam persecutionem officio judici incum-
 benti commisisse videatur, non nisi κατὰ τὴν ἑστῆσαν per accusationem
 52. inculpatio definiretur Vid. CLAR. R. S. §. f. Qu. 10. n. 2. Nec accu-
 ratori longè ratione Denunciationem quæ genus hæc agnosceret, cum
 ipsa denunciatio non tantum à parte læsa, sed quocunquæ Officiali,
 imò & privato tertio proferatur, hic autem assertio partis læsæ, nempe
 ipsius vulnerati intelligatur, quæ longè proximiori ac convenienti-
 ori termino querela dici potest, uti hanc differentiam accuratè
 ex more tradit B. DN. BRUNNEMAN. in absolutus. Pr. suo
 53. inquis. C. 4. n. 25. Additum autem in definitione: Ad detegere
 dum vulnerantem, partim, ut differentiam specificam ab
 ipsa Exculpatione tacitè innuerem, quæ potius ad absolvendum, quam
 detegendum diffamatum tendit, partim, ut finem factæ inculpa-
 tionis sisterem, qui hic est, ut vulnerante in genere inculpato idem
 per ulteriorem judicis inquisitionem, in specie vero seu individuo
 inculpato per hanc assertionem detegatur, ne delicta impunita
 maneat, vid. L. Ita vulneratus §. estimatio 2. vers. Quod si quis ff. Ad
 L. Aqu. L. si longius 18. §. si filius familias 1. ibi. Ne dum pater ff. De judic. L.
 Stichum 95. §. Quod si quis 1. vers. Sanè quoniam ff. De Solut. C. licet
 Heli 31. X. de Simon. L. Per omnes 6. C. De Defens. civ. cum pœnas ob
 maleficia solvi expediat, L. Si unus 27. §. Pacta 4. ff. De Pact. magna ra-
 tio svadeat, L. Si à reo 70. §. id quod vulgo ff. De Fidejuss. nec remitti facilè
 publicè interfit, ne ad maleficia temere quispiam profiliat, L. si operis
 14. C. De Pen. & per impunitatis audaciam fiant, qui nequam fuerant,
 nequiores. C. ut fama tunc. 35. X. De Sent. Excomm.

Sub

Subjicit II. Rubrica vocabulum EXCULPATIONIS, è particula 56
EX, & voce: CULPATIO compositum, quasi extra culpationem seu
absq; culpatione vi voculae Ex significationem exclusivam haben-
tis, dixeris, quæ ex mente Legis 2. ff. De Sc. Syll. & purgatio dicta,
definiri potest, quod sit excusatio certi subjecti vel nondum
diffamati, vel iudiciis jam gravati ad liberandum exculpa-
tum à moriente aut aperte, aut consequenter facta. Cum
autem circa generalia hujus materiae nil moneri possit, quod non
convenientiori methodo in Cap. IV. possit & debeat tractari, ne ibi-
dem specialiter explicanda huc transcribendo ob luxatum ordinem
inculpationem Lectoris incurram, eò hæc reservaturus ad residua
pergo enucleanda.

Offert se III. in ipso Titulo vocabulum VULNERATI, & cum eo 55
totius vulnerum materiae, præ cæteris omnibus maximè practi-
cabilis, referente hoc & stabiliente PAUL. ZACCHIA *Q. Med. Legal.*
libr. 5. tit. 2. Q. 1. n. 1. seges uberrima & fertilissima. Verum, cum thema 56
nostrum primario non tam vulnerationis, quam vulnerati assertio-
nis elaborationem urgeat, altius illam non repeto, sed Lectorem
studiosum ad Magnif. B. D. REDEKERI accuratam De Vuln. rib. *Dissert.*
Ann. 1667. d. 18. Apr. hic habit. ablego, interim, & eorum definiti-
one, de quâ vid. ZACCHIAS *d. l. à n. 8. ad 15.* & Homonymicâ accepti-
one in prælaudat. *Diss. th. 2. § 3.* optimè traditâ, missâ, potio-
rem divisionem huc non parum facturam sum relaturus. Summa ergò 57
respectu periculi, impedimenti remansuri, vel securitatis, ut loquitur
ZACCHIAS *d. Tit. 2. Q. 2. n. 1.* eorundem est divisio in
lethalia, FARINACIO in *Pr. & Tb. Cr. Q. 127. n. 2.* mortalia,
seu secundum Leges mortifera, & nontalia, quæ in jure, tum 58
Justiniano, notab. L. Huic scripturae 15. §. si servus 1. ibi. vulneratus
mortiferè & vers. Sed si. ibi. vulneratum mortiferè L. Nam sicut
§ 6. §. si Dominus 1. ibi. mortiferè vulneraverat, notab. L. Si ita vul-
neratus § 1. pr. ibi. ita vulneratus, ut eo ictu certum esset moriturum & vers.
Rursus ibi. ex vulnere certum esset aliquem vitâ excessurum, & vers. igitur
ibi. mortiferum vulnus collatâ cum L. Qui occidit 30. §. si vulneratus §.
ibi. non mortiferè §. Ad. L. Aquil. tum Carolino art. C. C. 148.
vers. wer gefährlicher weis tödlich geschlagen collato cum vers.
Aber der ander ibi. nicht tödlich verletzt worden ist / immotè fundata
& sta-

59. & stabilita. Illa in genere definita, quod sint continui solutiones plus ad mortem, quam evasionem tendentes FARIN. d. l. n. 2. cum sus. cit. subdividunt Doctores in lethalia de necessitate, & quam plurimum lethalia. ZACCH. d. 2. n. 2. & n. 5. 6. seu omnino, & non omnino lethalia. FARIN. d. l. n. 4. Ista sunt, quæ per se & sua naturâ omni spe sanitatis defalcata, hincq; & consilio & auxilio peritorum desperato necessariò mortem inferunt. Vid. ZACCH. d. l. n. 5. quæ lethalia ab initio dicit B. REDEKER. d. Disp. th. 4. Hæc ita dicuntur, quorum curatio ut plurimum malè succedit, licet non semper mortem inferant, quæ lethalia ab effectu dicit B. REDEKER. d. l. quamquam accuratius periculosa eadem vocaveris, ut
60. 1. IDEM. cit. th. 4. rectè monet. Quam distinctionem concinnè comprobat Responsum illustris FCtis Lipsiensis ex FINKELTH. O. 61. n. 12. à Magnif. B. REDEKER. d. diff. th. 14. allatum, cuius elegantia hæc sunt verba: Als geben wir Decanus &c. diesen Bericht / das solche vulnera nicht zwar vor sich pro simpliciter & necessariò lethalibus zu achten / welchen kein solch Gledt verleyet / dessen Verwundung vor tödlich erkandt wird vom Hippocrate d. aph. 16. L. 6. da er spricht: Vulneratâ vesicâ, aut cerebro, corde, diaphragmate, tenui intestino, ventriculo, hepate mortiferum. Sondern ex sententiâ ejusdem Hippocratis pro periculosis & curatu difficilibus zu halten / wegen der grossen Ader / so des Orths gelegen / aus welcher Verletzung ein grosses bluten / und daher ein geschwinde Zode leichtlich verursacht werden kan / wo nicht: alsobald durch gebührlische Mittel und sonderbahren Fleiß eines geschickten Chirurghi dasselbe gestillet / und der verwundete bey Kräfften erhalten werde. Vulnera verò non-lethalia, non mortalia, nec mortifera, sunt, quæ secundum regulas Medicorum ritè rectèqve observatas curari possunt, & unde per se nullum periculum mortis metuitur, ut accuratè docet Excell. D. REDEKER. d. l. th. 4. inf. Notanter dictum per se, sive enim simpliciter non lethalia, sive indifferentia, sic dicta, quæ pro Medici industriâ, ægri naturâ, constitutione, ætate, robore, obedientiâ, temporis ratione, vel regionum qualitate, ZACCH. d. l. n. 4. mortem vel possunt vel non possunt accelerare, fuerint, neutra per se mortem inferunt, sed eam extrinsecum aliquod vulnera secutum accidens potius causatur. Unde autem lethalitas vulneris in specie æstimator, mei instituti non est operosè persequi, præprimis, cum sufficienter jam hæc sint dudum à Medicis pariter & JCtis celeberrimis, in specie

cie PAUL. ZACCHIA d. l. n. 17. & bene multis seqq. Cumque
referente Excell. Dn. D. SCHOEPPFERO in Synops. Jur. Privat. Rom.
& For. ad tit. ff. Ad L. Corn. de sic. n. 34. ac B. REDEKERO d. Diff. ib.
4. 5. 6. & 13. aliisq; explanata, unde ea afferendo nullas quam Exscri-
ptoris parum imò nihil addituri laudes me reportaturum prælagire
potui, eapropter horum ob præteritionem exculpationem candidi
Lectoris indubiè mihi polliceor. In specie hoc saltem addo: Intui- 66.
tu In- & Exculpationis ad utriusque effectum fundandum
nil interesse, an vulnus In-vel Exculpanti inflictum lethale, an non
lethale fuerit, sed sufficere, mortem sive ex vulnere, sive ex accidenti
evenientem secutam esse, cum in determinatione effectuum ex inena-
scentium non vulneris lethalitas, sed mors ipsa, pro qua multa per in-
fra dicenda, favorabilis ac benigna est præsumptio, à Doctoribus con-
sideretur, quamquam intuitu poenarum irrogationis & animad-
versionis in vulnerantem, jam lethalitate sc. demonstratâ aggravan-
dæ, eadem verò negatâ, mitigandæ, utiq; summum momentum hæc
in distinctione situm esse, ambabus faciliè concesserim.

Subiunctum deniq; IV. in ipso Rubro: MORIBUNDI, qui non 67.
unis ex mente Medicorum æq; ac JGtorum modis dicitur, ad decli-
nandam tamen ejus circa homonymicas acceptiones confusionem
concinne bifariam pensitari potest. Nimirum vel improprie & 68.
generalissimè, vel proprie. Illo modo (N.) quilibet vivens mori-
bundus dici potest, vel potentiâ pro actu positâ, quod semper mori
possit, POLYDOR. RIPA in per-eleganti Tr. De Act. in mort. artic. C. 1.
n. 12. cum sus. cit. & n. 14. ibiq; all. BURSAT. Libr. 1. Conf. 40. n. 65.
vel eapropter, quod bene gnarus sit, se quandoq; moriturum,
notab. L. Mortis causa 31. §. Sine donatione 2. in f. ff. De M. C. Don. &
ipsam mortem terminum N. 1. C. 1. §. fin. vers. Et nullos Conf. N. 22. C.
29. pr. ac finem cursus vitæ. L. Præsens Lex fin. vers. Homini C. De Episc.
& Cl. certò, licet dies ejus incertus sit, L. Sub conditione 16. §. Quod autem
1. & L. Nam si cum moriar 17. ff. De Cond. indeb. L. Legatis 1. §. Cum dies
1. ibi. nam diem incertum mors habet ff. De C. & D. exstaturam esse, L.
Si post mortem 68. §. Unde ait. fin. in f. ff. De Leg. 1. d. L. Legatis 1. §.
Cum dies 1. in f. L. Hæres meus 79. §. 1. ibi. Quamvis enim ff. De C. & D.
Sicq; nullo quidem præsentis periculi metu perterritus, cogitationem
tamen

- tamen præprimis mortalitatis volvens. L. Julianus 2. ff. L. Cum de mortis causa fin. ibi. longiore cogitatione mortis C. De M. C. Don. vivens adhuc quasi moriatur. Conf. ZACCH. 22. Med. Legal. Libr. 2. Tit. 1. Qu. 19. n. 10. Et ab eo citat. FRANC. BURSAT. V. 1. Conf. 40. n. 85. ac LAZAR. FOENIT. De moment. Temp. Libr. 1. C. 5. n. 23. Add. RIP. d. Tr. C. 19. n. 6. ibique cit. SALIC. qui proinde ultimo hoc intuitu haud inconcinne in mortis articulo *imaginario*, seu ut ex FOENUTIO d. l. n. 14. ZACCHIAS c. l. n. 16. loquitur, non in mortis articulo (*putâ reali*,) sed mortis *periculo* constitutus diceretur, uti hanc distinctionem THOMAM HURTADO in Resol. moral. Tr. 5. C. 6. Res. 68. prolixè tueri, tradit Illustris Jctor B. Dn. ZIEGLER, ad Zacch. d. n. 16.
70. verb. Quam distinctionem quod optimè convenire Principibus, quorum ex negotiorum difficultate & curarum varietate, molliq; ac delicatâ corporum temperantiâ frequens mors est, tradit RIP. d. C. 1. n. 13. ibiq; cit. SOCIN. Et hanc acceptionem non adeò ipsos Philosophos latuisse, testes in venio binos sine exceptione idoneos, CICE- RONEM, penes quem ex judicio *Judiciosissimi Jcti*, Illustris Dn. de RHEZ. in limatiss. Med. Acad. ad Inst. 2. Pos. 2. p. 17. omne Jctorum ævo suo decus stetit, & SENECA, non immeritò virtutis studio penè Christianum dictum à Consummatiss. Jcto, Illustr. Dn. D. STRYCK in accurat. Tr. De Succ. ab int. Diff. 10. C. 1. §. 1. Et Doctiss. Tr. De J. S. Disp. 8. in prefat.
72. Horum ille Libr. De Senect. Edit. Genev. Tom. 4. p. 556. Litt. A. Medita- tum, fatur, ab adolescentiâ debet esse, mortem ut negligamus, sine quâ medi- tatione tranquillo esse animo nemo potest, moriendum enim certè est, Et id internum, an eo ipso die, mortem igitur omnibus horis independentem
73. Timens quis possit animo consistere. Hic autem expressius in Epistol. ad Lucilium 24. Non repente, inquit, nos in mortem incidimus, sed mi- nutatim procedimus. QVOTIDIE MORIMUR, quotidie enim demi- tur aliqua pars vitæ, Et tum quoq; cum crescimus, vita de- crescit. Infantiâ amisimus, deinde pueritiâ, deinde adolescentiâ usq; ad besternum, quicquid successit temporis, perit, hunc ipsum, quem agimus diem, cum morte dividimus. Quemadmodum clepsydram non extremum stillicidium exhaurit, sed quicquid ante defluxit: sic ultima hora, quâ esse desinimus, non sola mortem facit, sed sola consummat. Tunc ad illam pervenimus, sed diu venimus. Hæc ille. Vid.
74. ibid. JUST. LIPS. in not. n. 17. (2.) Eadem parili ratione mox officium suum,

suum, quo hactenus functus, *deposuitur*, moribundus dici potest. Sicuti enim Officialis finito jam in totum Magistratu mortuus dicitur, non quidem tanquam homo, quia non separatur anima à corpore, nec tanquam liber, quia ab illo libertas non sejungitur, nec tanquam civis, quia eà de re civitatem non amittit, sed tanquam Officialis, vel Magistratus temporarius, quia creatura illa legalis desinit esse per separationem officii, ut sèrvaviter loquitur POLYDOR. RIPA *in saepe laud. Tr. De Aët. in M. A. Cap. 14. n. 26.* ita illo temporis spatio, quod proximè ipsam depositionem antecedit, non minori jure moriens seu moribundus dici potest, at utroq; modo non nisi generalissimè & improprie. Proprie autem, quæ acceptio propius nostro scopo accedit, iterum librari potest vel specialiter, vel specialissimè: Illo in sensu hic moribundus appellatur, qui morbo 75
 fontico *L. Non exigimus 2. §. Si quis iudicio 3. in §. ff. Si quis caution. L. Judex datus 46. ff. De Judic.* cujusq; rei agenda impedimento futuro 76
L. Quæsitum 60. vers. Sonticus autem. ff. De Re jud. L. Morbus fonticus 113. ff. De V. S. L. Non solum 10. §. Si quis ita §. ff. de Excus. eur. L. Ob quæ vitia 4. §. illud erit. §. notab. L. animi potius 65. §. Quoties 1. ff. De Edil. edit. decumbit, à quo se convaliturum frustra vel ægrè sperare habet, *d. L. 65. §. 1. hincq; in periculo propinqvæ L. Mortis causa 3. ff. De M. C. Don. impendentis Paul. 2. Sent. 23. §. 1. ac instantis mortis L. Hæc enim 6. ff. de M. C. Don.* est constitutus. Conf: paululum aliter hæc tractantes ZACCH. *d. l. n. 11. cum cit. & RIP. d. Tr. C. 1. n. 6. 7. 8.*
 Hoc in sensu is moribundus vocitabitur, qui in ultimo instanti & momento vitæ, quam jam linquit, est constitutus. Vid. ZACCH. *d. l. n. 4. & Illustr. Dn. STRYCK. in per-eleganti Diss. de Effais Agonizantium V. 1. D. 5. C. 1. n. 2. & tum rectè agonizans dici potest.* Vid. omninò ZACCH. *d. l. n. 6. & 14.* Omnibus reliquis jam missis acceptionibus, 77
 eam huic Dissertationi proprie ac genuinè convenire autumo, in quâ proprie & quidem specialiter moribundum jamjam consideravimus, unde In- & Exculpans vel lethaliter cæsus exin jam expiraturus, vel non-lethaliter læsus, accidenti tamen externo ita debilitatus, ut haud sit respiraturus, rectè moribundus dici potest, ut morte dein subsequatâ effectus jamjam recensendos ejusdem assertio jure firmissimo sit operatura. 78

CAPUT II.

PROPONENS

INCULPATIONIS CASUM, REQUISITA, CUMQUE CONTRA-
RIORUM RESOLUTIONE EFFECTUM EJUSDEM
AFFIRMATIVUM seu POSITIVUM.

SUMMARIA

Connexio	Num. 1.	Applicatio illationis in dubium	
Effectus in omnibus ob virtutem suam principaliter est attendendus		vocatur	n. 19.
		Illatio predicta explicatur	n. 19.
Hic in materia In-Excusationis duplex est, quem monstrat	Num. 2.	Applicatio ejusdem ex bonis pro quolibet homine, imprimis moriente varijs conjecturis militanti-	
	Num. 3.	bus defenditur	n. 20.
Methodus exponenda Inculpationis materia innuitur	Num. 4.	Novum circa hanc dubium exhibet	n. 21.
Casus Inculpationis ponitur	Num. 5.	Cujus resolutionem cum ratione	
Cardo questionis formatur	Num. 6.	dat	n. 22. 23.
Dubium fundamentale ex L. 3. §. 1. De Sct. Syll. movetur	Num. 7.	Objicitur Baldi proverbium Idem explicatur	n. 24.
Idem triplici d. Legis explanatione tollitur	Num. 8. 9. 10.	Nostra q. sententia ulterius à majori parte morientium confirmatur	n. 25.
Rolandus à Valle dissentiens adducitur	Num. 11.	Veritas imprimis dictis morientis	n. 26.
Et notatur	Num. 12. 13.	habenda	n. 27.
Ad Effectum Inculpationis stabilendum certa requisita intuitu dicentis, tum intuitu dicentis, tum intuitu dicentis	Num. 14.	Cujus binas rationes dant. Nec creditur contrarium de moriente dicenti	n. 28. 29.
Et sunt necessaria	Num. 15.	Rationem huius suppeditat	n. 30.
In Inculpante requiritur	Num. 16.	Quod praprimis in eo, qui bona nam egit vitam, procedit	n. 31.
NA FAMA & VITA	Num. 17.	Argumentum à communiter contingentibus in jure firmum est	n. 32.
quod explicat			n. 33.
Quid inde inferatur, docet			n. 33.

Pre.

<i>Præsumptio generalis uno vel altero exemplo non tollitur</i>	n. 34.	<i>Qua cessante, Excusatio ejusque effectus locum habet</i>	n. 60.
<i>LL. non attendunt, quæ raro accidunt</i>	n. 35.	<i>Intuitu Inculpationis requiritur</i>	n. 61.
II. Requiritur PLENUS INTELLECTUS	n. 36.	IV. DEFECTUS CONTRARIARUM CIRCUMSTANTIARUM ac PROBATIONUM	n. 62.
<i>Qui in moriente & præsumitur & conspicitur</i>	n. 37.	<i>Quæ si adsuerint, expirat vis Inculpationis</i>	n. 63.
<i>Utrumque egregijs exemplis ab actibus & inter vivos ultima voluntatis, usque & accessoriis n. 39. & principalibus n. 40. desumptis probatur.</i>	n. 38.	GENERALIS INQUISITIONIS	n. 64.
<i>Dubium modetur circa intellectus plenitudinem</i>	n. 41. 42. 43.	<i>Quod quomodo intelligendum, exponit</i>	n. 65.
<i>Idem resolvitur & deducitur</i>	n. 44. 45. 46. 47.	<i>Rationes huius effectus concessi traduntur</i>	n. 66. 67.
<i>Alia in contrarium ratio urgetur</i>	n. 48. 49. 50. 51.	<i>Diversa Lectio Glosse in L. 2. C. de Cal. innuitur, & quæ præferenda, docetur</i>	n. 68.
<i>Removetur eadem à</i>	n. 52. ad 55.	<i>Praxis sententia de prædicto effectu adducitur</i>	n. 69.
<i>Explicatur L. 29. C. De Testam. & L. 43. De M. T.</i>	n. 52. 53.	<i>Farinacius notatur</i>	n. 70.
<i>Mortis articulus dupliciter capitur.</i>	n. 54.	<i>Excusationes pro eodem adducuntur</i>	n. 71. 72.
<i>Ad certificandum in moriente intellectum utilis est signorum collectio</i>	n. 55.	<i>Et reselluntur</i>	n. 73. 74. 75.
<i>Qualia hæc in specie inculpante esse possint, tradunt</i>	n. 57. 58.	II. Inculpatio operatur Effectum CAPTURÆ & INCARCERATIONIS.	n. 76.
<i>Deficiente intellectu Inculpatione effectu desinitur</i>	n. 59.	<i>Quis huius effectus finis sit, docet</i>	n. 77.
<i>Cujus defectus signa tradit remissionem sive</i>	n. 59.	<i>Quænam dicatur receptio inter reos, & quando fiat, docet</i>	n. 78.
III. Requiritur PERSEVERANTIA.		<i>Fugere & in specie reo competit, & in</i>	

Et in iure eidem tribuitur n. 79. 80. Clari conciliatio horum adducitur
 Ratio concessi predicti effectus ad- n. 97.
 ducitur n. 81. Convenientior assertur eorundem
 Aliqualem informationem ad in- compositio. n. 98.
 carcerationem sufficere, Praxi Quis sit intuitu heredum effe-
 corroboratur n. 82. Etus Inculpationis, docet n. 99.
 Objicitur L. 2. C. de Exh. & Transm. Jure Civili necem defuncti vindia
 n. 83. care sub pœnâ confiscationis heres
 Eadem eum nostrâ sententiâ con- ditatis heres tenetur n. 100.
 ciliatur, & exactè explicatur ac Exceptiones traduntur remisivè
 applicatur n. 84. 85. 86. 87. ibid.
 Dubium movetur n. 88. Communis opinio predicti effe-
 Quod distinctione removetur Etus adducitur n. 101.
 n. 89. Hodie confiscatio cessat. n. 102.
 Querela partis lese distinguitur Cujus rationes ex mente Docto-
 ibid. rum illam sententiam defenden-
 Ampliatur predicto effectus. n. 90. tium exhibet n. 103. 105.
 Differentia inter Inculpationem Clarus leviter notatur n. 104.
 socij Criminis & inculpationem Denunciatio tamen hodiernum
 vulnerati moribundi quoad nomi- occisi defuncti heredi incumbit
 natum incarcerationis effectum n. 106.
 cum diversitatis ratione traditur Cujus singularitas in eo de-
 n. 91. 92. 93. monstratur, quod incauopulenta
 Praxi hic effectus inculpationis hereditatis heredes expensas fisco
 vulnerati firmatur n. 94. inquirenti subministrare tenean-
 Doctores Inculpationi Effectum tur n. 107.
SPECIALIS INQUISITIONIS Denunciationis & accusationis est
 tribuentes & detrabentes recen- separata natura, quod probat
 sentur. n. 95. 96. n. 108.
 1. **P**ostquam in precedenti CAPITE ex more ac Lege Disputantium
 generalia nostræ materiæ excusè sunt præmissa, ipsa Thematibus
 dignitas deposcit, ut ad specialem ejusdem considerationem pro-
 2. ximo jam gradu properem. Et cum in omnibus principaliter effe-
 ctus

Etus pensitetur, L. Cum servus 104. in fin. ff. de V. O. conf L. Si
habitatio 10. pr. ff. De U. & H. utpote, qui vim omnem retribuit, L. Si
is, qui ducenta 13. §. Utrum ita 3. vers. Nam cum ff. De Reb. dub. hic 3.
autem in praesenti materia duplex dari possit, alius *Affirmativus*, *Affer-*
tivus, seu *Positivus*, quem In. & Exculpatione ex juris suffragio produ-
cit, & ad quem iudex licite procedit, alius vero *Remotivus*, *Exclu-*
sivus seu *Negativus*, qui inde non oritur. nec à iudice suscipitur: ac 4.
commodae in evolvendâ *Inculpatione* methodo *Ordinem* regularem
ac nativum *Processus Criminalis* secutus insistam, deque *priori* ipsius
Inculpationis effectu prius ex *Jctis* promptissime sibi contrariis, limpi-
dissima, ipsisque principiis rationis ac *Saetionis Criminalis* pri-
mis ad amissim responsura colligam. Ut autem ipsius materiei 5.
evolutioni eò clarius lumen affundatur, in hac facti *Specie* ejus con-
spectus sit adumbratus: Javolenus amicum forsan suum
invisurus in sylvâ, vel extra portam in agro à peregri-
nantibus aut circumhabitantibus bono inventus fato mi-
ferrime vulneratus vixque respiraturus edixit, se vel à Me-
vio in vepretis circumterpentibus aut pago proxime vicino
latitaturus, vel à quodam incognito sibi, capillo tamen in mi-
ros gyros fracto, mediocri ac gracili habitu corporis, ru-
bentibus genis, exotico vel Persico vestitu induto & cincto
eqvite absq; sufficiente, aut omni plane causâ, vel eâ levissimâ
& indignissimâ, quod. v. c. viam, cujus se ipsum ignarum esse
dixit, demonstrare noluerit, invasum, prostratum, & gladio
foran proprio sibi è manibus vibrato vulneratum esse. QVÆ 6.
RITUR, si hi, qui has querelas langvescentis vulnerati madente luctu
pedore exceperunt, vel delictum tantum, & delinquentis habitum,
latebrasque ignoti inculpati generaliter, vel facinus cum facinoroso
per certam inculpationem noto ad magistratum juxta juris formam
detulerunt, & dicta hæc reverâ à moribundo esse, legitime firma-
verunt, an nil hæc assertio operetur? an verò aliquid causetur? & si
quid causetur, quousque ergò officium *Judicis Legum* Constitutio-
ne, & saniore *Doctorum* opinione suffragante hanc ad inculpati-
onem porrigatur & exerceri possit? Prius ab initio, nullum sc. effe- 7.
ctum huic *inde* dicto jam defuncti tribuendum esse, ex textu, quem
capitalem

- capitalē vocat ANT. GOMEZ. *Par. Res. Tom. 3. C. 13. n. 18. Legis Sā quis in gra. 13. §. Si quis moriens 1. ff. de SCt. Syll. colligendum videbatur, ubi Jctus Ulpianus rotundis verbis asserit: Si quis moriens dixisset, à servo vim mortis allatam esse sibi, dicendum est, non esse credendum Domi-*
8. *no, si moriens hoc dixit, nisi potuerit & probari. Verum variè hæc Lex non incommode explicari potest: Aut enim eadem ad Gentilismum seu Ethnicismum quæ in ipse Author hujus Legis Ulpianus vixit, solidè pa-rum religiosum, & exquam veræ immortalitatis spem habentem refe-renda, cujus dispositionis ergò vigorem Christianismus eliminaret, quo in nemo vivens censetur cogitationem mortalitatis, & factorum in æternâ vitâ certò securura remunerationis deponere, sicq; nec ullo, multò minus mortis tempore animæ propriæ mentiando, & alterius vitæ confitendo præjudicium inferre, uti ita ferè sentit pius Jctus B-*
9. *Dn. BRUNNEM, ad d. L. n. 2. vel ad eandē regeri potest: Ulpianum non simpliciter, sed conditionaliter vulnerati assertioni fidem detrahere, & de tempore particulari loqui, si sc. moriens hoc dixerit, i. e. si quis in ulti-mo vitæ puncto decumbat, & infirmitatem corporis & infirmitas in-tellectus concomitetur, vel tumultu mortis angustiatus sit, ubi facilè eorum, quæ acta sunt, obliviscitur. N. 18. C. 6. ibi: quoniam incertum est, quam sententiam geminatio verborum: Si moriens bis in d. L. posito-rum, ut enixæ mentis testis confirmare videtur, ut ergò, sicuti ces-sante conditione, & cessat conditionalis dispositio, ita & de-ficiente intellectus infirmitate, ac prædicto tumultu mortis, ceu causis rejecti testimonii, & deficiat ipsa rejectio, sicq; assertioni credi possit, quam interpretationem apponit FARINAC. Libr. 1. Tit. 5. Quæ-*
10. *46. n. 2. 3. aut denique dici potest: Jctum negare saltem fidem asser-tioni ad effectum probationis, non quoad effectum indicii alicujus*
11. *sufficientis ad effectus jam jam recensendos. Et licet hæc distinctio non arrideat ROLANDO à VALLE V. 3. Conf. 37. n. 27. putanti, effe-ctū probationis generaliter remoto & removendum esse indicii effe-ctum, cum indicium sit probationis, licet semiplenæ species, certum autem sit, remoto genere, ut b. c. probatione, omnes simul species*
12. *removeri. Facilè tamen & promptè hæc dilui possunt, quæ duntaxat sunt posita & affirmata, nō verò stabilita, nec confirmata, malè namq; & sine fundamento indicium species probationis semiplenæ dicitur, quod ipsa potius semiplenâ probatione minus esse, rectius ex innume-ris all. probat FARIN. Libr. 1. Tit. 5. Quæ 36. n. 218. 13. & pejus, minusq; solidè à probationis*

probationis exclusionē ad iudicii remotionem infertur, cum in iure non sit proditum, negationem ejus, quod majus est, negationem ejus, quod minus est, unā involvere.

Ut autem Inculpationi quā tali suus constet Effectus positivus, 14.
certa præsuppono requisita, ex sanis principiis rationis & veritatis
deducta, intuitu tum confitentis, seu vulnerati Inculpantis, tum con-
fessionis ipsius, seu Inculpationis, sine quibus hæc nullum effectum
habere poterit. In Inculpante requiro I. BONAM FAMAM, VITAM- 15.
QUE BENE HACTENUS ACTAM. Ut pius & religiosus, seu, uti
Augustinus in c. Ne quis arbitretur 14. pr. c. 22. Q. 2. dicit, perfectus
& spiritalis, ex communi civium ejus loci, ubi commoratus est, 16.
assertione fuerit, à rixis, & locis, ubi ea communiter seruntur,
abstinuerit, nec viperinā linguā cuiquam nocere, malè de eo loquen- 17.
do, morem aluerit. Tum enim, cum præsumptio alias sit de præ-
terito in præsens, C. Præterea quarto 10. X. De Transact. L. Sive possidetis
16. C. De Probat. MENOCH. 1. Pr. 19. n. 3. & Pr. 24. n. 8. 9. MASCARD.
Concl. 551. n. 5. DAMHUD. Pr. R. C. Cap. 10. n. 12. TAB. in Barbof. Libr. 14. C.
70. Ax. 1. ibiq. cit. nec mutatio præsumatur, notab. C. per latum 1. X. De bis
que vi met. Vid. omninò MASCARD. De Probat. Concl. 1084. n. 1. cum su-
fiff. cit. Concl. 526. n. 5. cum citat. Concl. 1160. n. 3. & Concl. 1346. n. 7. FARINAC.
Dec. Rom. 553. n. 6. & in Dec. Cr. Libr. 2. D. 100. n. 10. MEV. P. 2. D. 243. n. 1.
MENOCH. 1. Pr. 9. n. 12. & Pr. 13. n. 4. TAB. in Barb. Libr. 11. C. 60. Ax. 7. cum
copiosiss. cit. cum sit accidens, ALCIAT. De Præs. Reg. 2. MENOCH. 6. Pr. 25.
n. 3. & Pr. 37. n. 3. & Pr. 42. n. 12. TAB. d. l. Ax. 7. ibi. Est enim. & facti, quæ
præsumptionem non admittunt, L. Si vero 5. §. Qui pro 1. ff. Qui satisf.
L. Si emancipati 9. vers. Sin autem C. De Collat. notab. C. Licet Romanus 1.
ibi. Cum sine facti, & in facto consistant De Constit. in 6. GAILL. 2. O. 31.
n. 14. MASCARD. Concl. 733. n. 1. cum suff. all. ubi n. 2. ratio ex o-
peros. cit. MENOCH. 6. Pr. 14. n. 1. ROL. à VALL. V. 3. Conf. 26.
n. 14. & Conf. 32. n. 17. MEV. P. 1. D. 160. n. 2. & P. 5. D. 294. n. 2. BARB. in
LL. CC. Jurisbr. Libr. 6. C. 3. Ax. 27. cum suff. cit. & ratione. semel bonus
semper talis præsumetur, MENOCH. 5. Pr. 19. n. 9. & qui hactenus bo-
nus fuit, jam quoque talis censebitur; notab. L. Non omnes 5. §. A bar-
baris 6. ff. De R. M. notab. C. cum in juventute 15. X. De Præs. MENOCH.
5. Pr. 1. n. 17. & 1. Pr. 14. n. 26. ALCIAT. De Præs. Reg. 2. Pr. 8.
Vid. TAB. Libr. 19. C. 31. Ax. 6. ut ea propter ejus assertioni quā boni

D

VIRI

18. viri de vulnerē ac vulnerante credendum sit. Nec obstat, Quod bonitas & vitæ probitas alicujus in præjudicium tertii, ut *b. c. Inculpati non præsumatur*, nec contra eundem confessionem reddat validam. MENOCH. 5. Pr. 1. n. 19. cum *fuf. all.* ALCIAT. Reg. 3. Pr. 2. n. 2. cum *civ.* FARINAC. Libr. 1. D. 140. n. 10. ac in Pr. & Th. Cr. Libr. 2. Tit. 5. Qu. 47. n. 288. cum *civ. nec non* P. 3. Qu. 85. n. 49. cum *fuf. cit.* MASCARD. V. 1. Concl. 222. n. 5. 6. cum *mult. alleg. & V. 3. Concl. 1007. n. 60. cum longâ serie cit.* POLYD.
19. RIP. De Act. in M. A. Cap. 50. n. 6. Reip. enim, hoc tum procedere, siurgens aliqua præsumptio contra hunc virum bonum extet, ut expresse ita datam regulam limitat MENOCH. 3. Pr. 141. n. 16. Atqui præsumptio non contra, sed potius pro inculpante est, quod, quia nemo præsumitur salutis æternæ immemor, L. Sancimus fin. C. Ad L. jul. repetund. (quæ Lex Canonica lata exhibetur in c. Sancimus 26. C. 1. Q. 7.) Conf. C. Litteras 14. ibi: quia verisimilius X. De Præs. FARIN. Libr. 1. Tit. 5. Qu. 46. n. 4. HIPPOL. de MARS. §. Diligenter n. 119. & Conf. 5. n. 14. GAILL. 2. O. 43. n. 2. POLYD. RIP. d. l. C. 45. n. 3. MENOCH. 2. Pr. 60. n. 2. & 5. Pr. 5. n. 1. ALCIAT. De Præsumps. Reg. 3. Pr. 4. n. 1. aut mentiri, RIP. d. l. C. 51. n. 7. cum *all.* MENOCH. 5. Pr. 5. n. 7. 8. ibique *cit.* vel decedere velle cum mandacio & peccato, RIP. d. l. C. 51. n. 3. & C. 59. n. 11. MENOCH. 5. Pr. 5. n. 7. HIPPOLIT. RIMINALD. Conf. 58. n. 29. SCHNOB. Disp. ad ff. 8. th. 21. nec moriens dolum admittere, RIP. C. 52. n. 1. cum *cit.* & n. 2. aut mentiri, MEV P. 5. D. 46. n. 1. RIP. d. Tr. C. 51. n. 2. cum *fuf. cit.* C. 45. n. 4. cum *isd. all.* & C. 82. n. 14. ROL. à VAL. V. 3. Conf. 37. n. 2. MARS. d. l. n. 119. MASCARD. Concl. 1080. n. 1. cum *operos. cit.* Vid. JOAN. PETR. BIMIUS, Comes, & Jctus Mediol. Libr. 3. Conf. 208. n. 2. 3. aut decedere cum mendacio & peccato, RIP. C. 59. n. 14. quin potius verum dicere, RIP. C. 23. n. 5. cum *mult. all.* & maximè salutis memor, magisq; quam vivens esse præsumatur, quia ulterior locus deliberandi in eo articulo pœnitentiæ vix, raroq; datur, RIP. d. Tr. de Act. in M. A. Cap. 23. n. 15. cum *fuf. cit.* C. 27. n. 9. C. 50. n. 4. MENOCH. 5. Pr. 5. n. 2. VALL. d. l. n. 3. FARIN. Libr. 1. Tit. 5. Qu. 43. n. 28. cum *fuf. cit.* unde & in eo acta præsumuntur fieri cum magnâ deliberatione, RIP. C. 58. n. 1. ibiq; *cit.* & C. 82. n. 13. ipsaq; confessio in vitæ discrimine facta vera, sincera, & nullo affectu humano corrupta censetur. MASCARD. Concl. 359. n. 4. Et quamquam & hæ bonæ morienti apprimè faventes conjecturæ toties à Jctis elidi dicantur, quoties præjudicium tertii ad

tū adest. FARIN. Pr. & Tb. Cr. Libr. I. Tit. 5. Qu. 43. n. 30. & Qu. 46. n. 26. ibique cit. MENOCH. 5. Pr. 5. n. 17. & Libr. I. Conf. 39. n. 46. & 71. exq; hoc POLYD. RIPA in saepe cit. Tr. de Ad. in M. A. Cap. 23. n. 16. ibique cit. C. 24. n. 4. cum all. C. 42. n. 9. C. 59. n. 11. 12. ibique cit. & C. 82. n. 15. ROL. à VALL. V. 3. Conf. 37. n. 26. vers. Secundo non obstat. ALCIAT. De Pras. Reg. 3. Pr. 4. n. 8. BARBOS. Libr. II. C. 51. Ax. 12. ibi. praesertim. Excell. Dn. STRYK. in supr. laudat. Diss. De Effat. agoniz. V. 1. D. 5. C. 1. n. 15. ibique cit. uti ita omnes concludere docet FARINAC. d. Qu. 46. n. 16. ut hinc dicendum videretur, nec ipsi Inculpanti licet morituro aut ejus assertioni credendum esse in Inculpanti praesudicium, nec in hunc jure propitio aliquid statui posse: Dicta tamen illa omnia intelligenda esse reor de praesudicio *enormi* ex assertionem Inculpantis resultaturo, vel, uti in simili loqui amat PO. 22. LYD. RIP. in cit. pretioso Tr. C. 31. n. 20. 21. secundo & tertio praesudicii gradu, i. e. speciali inquisitione, (quam transmissionem inquisitionis ex CLARO s. f. Qu. 21. n. 5. 6. more sucto Criminalistarum vocat) & questione, addo, & condemnatione, ut sc. quoad hos effectus, sicque per omnia & plenarie assertio in mortis articulo facta nominatum gravare non possit, bene tamen ad effectum generalis inquisitionis & incarcerationis, quod discrimen ipsi Jcti agnosce- 23. re videntur, dum assertioni morientis ad praesudicandum tertio effectum denegant, & tamen eundem generalis inquisitionis & incarcerationis ipsi Inculpationi assignant, de quo infra.

Nec hactenus dicta cum generali morientium fide evertit 24. notorium illud BALDI Proverbium, quod ponit in Constit. De Pac. Constant. 5. E. 21. §. 1. ad verb. Vasalli nostri n. 6. Non omnis moriens est sanctus Johannes Evangelista, à Doctoribus uno ore approbatum & citatum. MENOCH. De A. J. Q. Libr. 2. Cent. 1. Cas. 89. n. 30. ibique cit. & 5. Pr. 5. n. 19. nec non Libr. I. Conf. 139. n. 68. & 70. exq; eo POLYD. RIPA all. Tr. de A. in M. A. Cap. 27. n. 8. ibique plures cit. C. 45. n. 3. cum sussi. all. C. 50. n. 1. cum innum. cit. BARB. Libr. II. C. 51. Ax. 12. in fin. ibique all. JOAN. ARELATANUS in Addit. ad Alc. Tr. de Pras. Reg. 3. Pr. 4. n. 5. ROL. à VALLE V. 2. Conf. 63. n. 33. & V. 3. Conf. 37. n. 8. HIP. de MAR. SIL. in Pr. Cr. §. Diligenter n. 118. vers. Itē facit. & §. Restat n. 11. ut & Conf. 5. n. 15. MASC. Concl. 144. n. 3. cum cit. & Concl. 1080. n. 2. ibique cit. MEV P. 5. D. 46. n. 5. HIPPOL. RIMINALD. V. 1. Conf. 58. n. 31. B. DN. LAUTERB.

*in Comp. jur. ad Tr. de Jur. p. m. 185. FARINAC. Lib. 1. Tit. 5. Qu. 46. n. 5. CLAUD. de BATTANDIER in Pr. Caus. Cr. Reg. 33. n. 29. Excell. DN. D. STRYK. prelaud. Diff. De Eff. agon. d. C. n. 12. Et in accuratiss. Diff. de Bacill. fiff. V. 3. D. 9. C. 4. n. 33. neque idem semper dicit verum. POLYD. RIPA. d. Tr. G. 23. n. 6. MASC. d. MARSIL. cit. §. D. 25. ligenter §. Restat n. 12. VALL. all. l. & MENOCH. d. n. 19. in f. Nam licet hoc verificari possit in hypothese ad unum vel alterum individuum, in tota tamen specie certissime fallit, quod vel ipsa regulae
 26. particulariter loquentes innuunt. Major enim pars morientium nititur mori sine onere conscientiae, MARS. d. §. Diligenter n. 123. FARIN. in Pr. & Th. Cr. Lib. 1. Tit. 5. Qu. 46. n. 5. ROL. à VALL. d. Conf. 37. n. 8. pauciq; è contrario sunt, qui tum mentiuntur, MARS. Conf. 5. n. 14. cum experientia nos edoceat, infirmantes magis quæ-
 27. rere salutem, quam benevalentes, ut docet HIPP. RIMINALD. V. a. Conf. 58. n. 31. imò quamplurimos toto vitæ tempore facinorosos in extremo vitæ suæ spatio signa pœnitentiæ & contritionis edere, MASCARD. Concl. 144. n. 2. HIPP. de MARS. d. §. Diligenter n. 120. vers. Præterea & d. Conf. 5. n. 14. nec non Conf. 109. n. 39. nec prius ex hac vitâ mori contendere, quam facinorum pœnituerint. MASCARD. d. Concl. 144. n. 4. Unde, si unquam habetur veritas ab homine, habenda à discessuro ex hoc seculo, & quando anima separanda à corpore. MARS. d. §. Diligenter n. 119. FARIN. d. Qu. 46. n. 4. & ROL. à VALL. V. 3. Conf. 37. n. 3. idque ob has potissimum elegantes rationes, tum,
 28. quod morientes magis timere debeant eo tempore, quo omnium dictorum mox DEO sunt reddituri rationem, mentiri & offendere majestatem DEI, quam alio aliquo tempore, FARIN. d. l. n. 4. MARS. d. §. Diligenter n. 120. vers. Præterea & Conf. 109. n. 39.
 29. tum, quod infirmitas sit quædam tortura spiritualis, & quidem tutior ac certior illâ, quæ sit per fidiculas & cruciatum corporis. Sicuti autem affirmans & negans aliquid in torturâ præsumitur puram & meram veritatem dicere, Vid. FARIN. Lib. 2. Tit. 5. Qu. 40. n. 1. cum copiosiss. cit. & Lib. 1. Conf. 102. n. 50. cum cit. quod totum ita mundum tenere communi ex observantiâ docet CLAR. R. S. Lib. 5. §. f. Qu. 64. n. 38. ita & multò magis præsumendum est, quod veritatem dixerit is, qui propè mortem existens propriæ conscientiæ stimulo spontè sorquetur, scitissime sic loquente FARINAC. d. Tit. 5. Qu. 46. n. 5. 6.*

n. 5. 6. Quam præsumptionem benignam adeò extendunt Jcti, 30°
 ut nec ipse, qui constitutum in mortis articulo mentiri dicit, de-
 beat audiri, cum verisimile non dicat: MASCARD. *Concl.* 144.
 n. 4. in f. FARINAG. d. Qv. 46. n. 5. ROL. à VALL. *all. Conf.* 37. n. 8. 31.
 HIPP. de MARS. *cit.* §. *Diligenter* n. 183. tale quid autem dicens, cum
 imaginem habeat falsitatis, MENOCH. *De A. Q. Libr.* 1. Qv. 76.
 n. 20. & *Libr.* 2. *Cent.* 1. *Cas.* 85. n. 1. *cum mult.* *cit.* BARB. *Libr.* 19.
 C. 10. *Ax.* 2. *vers.* & *contra cum fuff.* *all.* non est audiendus. L. *Si ita*
quis 31. *ibi.* *Quod nūq;* nemo sanus probabit. ff. *De Evict.* L. *Non est*
verisimile *fin. pr.* ff. *Quod met. caus.* L. *Titia* 34. §. *Qui in vias* 5. *ibi.* *Non est*
enim verisimile ff. *De Leg.* 2. *no tab.* C. *Quia verisimile* 10. *ibi.* *Ne super*
hoc probationem recipias X. *De Præs.* ROL. à VALL. d. n. 8. HIPP. de
 MARS d. l. *ibiq;* *cit.* & *Conf.* 65. n. 22. *Illustr.* Dn. STRYCK. *all. Diff.* 32.
cit. C. n. 10. Quod præprimis procederet concurrente in moriente
 vitæ antea præbitate, cum tanta pro homine honesto & bo-
 no militet præsumptio, ut multis in causis fides illi habeatur, quæ
 aliis denegari solita est, ut ex MENOCH. *Conf.* 39. n. 13. refert,
 & per exempla accuratè probat *Illustr.* Dn. STRYCK d. *Diff.* C. 1. n. 11.
 Ut ea propter ob hæcenus dicta, vi argumenti à communiter acci- 33.
 dentibus sumpti, ac in jure fundati L. *Certi conductio* 9. §. *Si nummos* 8 *ibi.*
cum quotidie ff. *Si cert. pet.* L. *Certe si interim* 6. §. *Quæsitum* 4. *ibi.* & est
 hæc sententia etiam utilissima, quotidie enim &c ff. *De Precar.* Vid. GO.
 THOER. *ad. d. L.* 9. *voc.* *quotidie* *List.* E. BARB. *Libr.* 3. C. 32. *Ax.*
 7. pro moriente præsumptio sit constans cessantis mendacii
 & falsitatis, ROL. à VALL. d. *Conf.* 37. n. 8. *in. f.* MARS. d. n. 123.
 & *cit.* *Conf.* 5. n. 14. MASCARD. *cit.* *Concl.* n. 2. RIMINALD. *all. n.* 34.
 31. nec præsumptionem generalem uno vel altero exemplo con- 35.
 trario elidente, nec Legibus rarissimè contingentia, sed ea, quæ
 ἐπι το πλείον i. e. ut plurimum contingunt, potissimum atten-
 dentibus. L. *Jura* 3. ff. *de LL.* *Conf.* L. *Ex bis* 4. & L. *Non ad ea* 5. ff.
Eod. Vid. *Excell.* Dn. STRYCK. *diff.* d. 1. n. 12. rectè enim docet Theo-
 phrastus à Jæo Paulo relatus in L. 6. ff. *de LL.* τὸ ἀπαξ ἢ δις,
 ὁρᾷ βέλτερον οἱ νομοθέται nec, quæ rarò contingunt, impedimen-
 tum faciunt universis, ut in simili docet Imper N. 44. C. 1. §. 3.
 II. Requiro in *Inculpante* PLENUM INTELLECTUM, B. Dn. 36.
 CARPZ. P. 3. Qv. 120. n. 52. *ibiq;* *cit.* B. Dn. CLASEN. *ad C. C.* Art. 25. p. 120.
 D3 qui

- qui in dubio in morientē præsumitur, POLYD. RIP. *in elegant. Tr. de Act. in M. A. Cap. 21. n. 1. ibiq; mult. cit.* Vid. omninò GOTHOFER. ad L. 19. C. de Testam; voc. fortè Litt. G. ibi: *tantis per enim & ut plurimum*
38. in eodē conspicitur. Unde idem tā actus inter vivos, Vid. POLYD. RIP. d. Tr. C. 57. n. 2. *ibiq; cit. fusiss.* ut donationem, L. *Seja* 42. §. *Cum pater 1. in f. ibi. Eum autem, qui absolutè donaret, non tammortis causa, quam morientem donare ff. De M. C. Don. RIP. d. Tr. C. 4. n. 1. ibiq; copiosiss. cit.* legitimationem RIP. C. 83. n. 10; matrimonium, SANCHEZ. Libr. 7. de Matr. Disp. 105. n. 3. Citat. à PAUL. ZACCH. *2. Med. Leg. Libr. 2. Tit. 1. Qu. 19. n. 23. vers. Speciatim* POLYD. RIP. C. 2. n. 1. *ibiq; fusiss. all.* ubi decies de communi testatur sententiā n. 1. 2. § 3. Transactionem IDEM. C. 56. n. 1. ac quemlibet contractum, IDEM. C. 4. n. 2. *cum cit. & G. 12. n. 10. cum mult. all. nec non C. 57. n. 1. ac præprimis n. 4. 5.*
39. Conf. C. 7. quam ultimæ voluntatis, tam accessorium, ut fideicommissum, notab. L. *Et sine scripturâ 5. ibi: in discrimine mortis constituta C. Ad Sc. Trebell. notab. L. Pamphilo 39. §. Propositum 1. ibi, in discrimine vitæ constitutum & verb. fideicommissum valet ff. de Leg. 3. notab. L. Si pater 47. §. Quædam f. ibi. in extremâ esset valetudine & verb. fideicommissa ff. De fideic. libert: quam principalem, ut testamentum notab.*
40. L. *Quoniam indignum 15. ibi. Nec necessaria sunt momenta verborum, quæ fortè seminecis & balbutiens lingua profudit C. De Testament. ibique Consummatiss. B. Dn. BRUNNEM. cum all. Illustr. B. ZIEGL. ad Zacch. 22. LL. Med. Leg. Libr. 2. Tit. 1. Qu. 19. n. 23. cum optimè cit.* MASCARD. V. 3. *Concl. 1360. n. 12. POLYD. RIP. d. Tr. C. 22. n. 6. cum fusiss. cit. & C. 61. n. 1. cum mult. all. Vid. Excellent. Dn. STRYK. d. Diss. C. 1. n. 9. celebrare potest, qui omnes tamen actus, cum prærequirant necessariò in moriente consensum, hic autem sine duobus fulcris, intellectu & voluntate talis ne quidem audiat, certissimum est, Leges actibus hisce subsistentiam largientes intellectum eo ipso præsupponere.*
41. Nec hanc sententiam infringit, aut contrariam stabilir, quod mortis præcipuè cogitatione memoria perturbetur, L. *Hæc consuetissimâ 8. vers. At cum humana fragilitas C. Qui test. fac. poss. POLYD. RIP. in sepe cit. Tr. De Act. in M. A. Cap. 23. n. 1. ROL. à VALL. V. 3. Conf.*
42. 37. n. 21. FARIN. Libr. 1. Tit. 5. *Qu. 46. n. 13. corporale quoque insuper vitium interdum usque ad animum perveniendo eum vitiet L. La-*
43. *beo 1. §. Apud Vivianum 9. & L. Ob quæ 4. §. Sed si 1. ff. de Ed. ed. RIP. d. Tr. C. 21.*

C. 21. n. 7. ZACCH. Q. Q. Med. Leg. Libr. 2. Tit. 1. Qu. 19. n. 8. ibi. quia dis-
ficile &c. cum cit. hincque in adversâ valetudine & mente sæpe ca-
ptus conspiciatur, quo de loquitur L. In adversâ 17. ff. Qui test. fac. poss.
Vid. omninò GOTHOFER, ad L. 27. C. De Transact. voc. mente & voc.
Licet, ZACCH. d. l. vers. Et corporis eum citat. ex quibus jam colligen-
dum videbatur, hanc cogitationem, quæ imprimis in u. pantem
moriturum tenebit, ipsius & intellectum debilitaturam, Vid. MAS-
CARD. Concl. 144. n. 8. & Concl. 1035. n. 14. in fin. FARIN. & VALL. dd. ll.
vitiumque corporis ex vulneratione contractum animi exilium
seu intellectus defectum simul inducturum esse. Nam sicuti in- 44
fauste à memoriâ planè deperditâ ad rationem de necessitate de-
perditam inferitur, uti accuratissimè deducit ZACCH. Q. Q. Med. Leg.
Tom 3. integro Cons. 18. præprimis à n. 8. vers. Sed difficulter ad fin. ME-
NOCH. 6. Pr. 45. n. 31. ita multò infelicius à memoriæ perturbatio-
ne, in d. L. 8. saltem concessâ ad totalem aut ejusdem, aut animi &
intellectus convulsionem ac corruptionem concluditur. Excell. Dn.
STRYK in sæpe laudat. Diss. De Eff. agon C. 1. n. 9. præprimis, cum nulla 45
solida diversitatis ratio adduci, aut ejus genuinus saltem color du-
ci possit, cur hæc perturbatio sententiæ seu in testamenti seu in
codicillorum tenore compositæ animi ipsius perturbati declarati-
oni non obstet, ut limpidißimè ipsa Lex all. 8. d. vers. Ad eum humana
ibi. patebit eis &c. docet, & suprâ n. 40. probatum, eadem verò validi-
tatem & effectus Inculpationis impedire posset; Accedit, eandem 46
mortis cogitationem, ex quâ prædicta perturbatio oritur, singulis
Christianis vel continuam, vel ad minimum creberrimam esse
debere, multosque omne vitæ punctum iisdem dicare, in deliciis
habere, quos tamen integro intellectu & felici memoriâ esse totâ
die videmus. Nec insuper infirmitas seu vitium corporis indiffe- 47
renter, necessariò, ac perpetuò, sed interdum saltem, ut ipsæ citatæ
LL. docent, vitium & infirmitatem intellectus secum trahit,
contrario ceteroquin inde lecturo: agrotos sc. quoscunque la-
xati intellectus esse, quod ipsi experientiæ, & dispositioni Legis
Sanum 27. C. De Transact. aperte repugnaret.

Et licet efficacius ad destruendum in morituro intellectum 48
urgeri posset, quod mortivicius, seu in articulo mortis consti-
tutus fatalitatis timore oppressus mortuo similis L. Jubemus 29.
vers.

- vers. Si enim C. De Testam. MASCARD. d. Concl. 144. n. 9. ROL. à VALL. d. Conf. 37. n. 24. cum all. HIPP. de MARSILIIS §. Restat. n. 13. FARINAC. d. Qu. 46. n. 13. imò pro mortuo haberi dicatur, arg. L. Filius familias 43. ff. de M. T. ROL. à VALL. d. Conf. 37. n. 25. FARINAC. cit. Qu. 46. n. 13. hinc*
49. *que ei minus credendū sit, quam alteri VALL. d. l. n. 21. FARINAC. cit. n. 13.*
50. *cum & ipsa experientia quotidiè doceat, hos in eodē articulo adeò cruciari timore & dolore mortis, ut sint ab omni intellectu alieni, nec compotes mentis. ROL. à VALL. d. l. n. 25. MARS. in Pr.*
51. *Cr. d. §. Restat. n. 12. vers. Nam us (Præterquam tamen, quod nec Lex 29. nec 43. hanc sententiam fulciant, cum illa nil aliud doceat, quam nec scribere, nec articulatè loqui valentem mortuo similem esse, neutiq̄am verò affirmet, omnem morti vicinum articulatè loqui non posse, vel mortuo similem esse, quod tamen ad nostram sententiam infringendam inferendum esset, hæc verò*
52. *ponat actum futurum, cingendi confestim militis, pro præsentis, seu pro eodem jam cincto, hunc in finem, ut ipse privilegio jure militari testandi fruatur, quod non nisi in favorabilibus, ut exemplum d. L. innuit, B. Dn. BRUNNEM. ad d. L. 43. n. 2. ibique cit. HIPP. RIMIN. vel, ubi paritas rationis inter utrumque extremum adest, procedit. POLYD. RIP. d. Tr. De A. in M. A. Cap. 22. n. 7. quod utrumque hic cessat.) Responderi potest: Diversam articuli mortis considerationem & hanc tollere pugnantiam. Aut enim mortis articulus capitur pro ultimo & extremo instanti, quo quis expirat, quem philosophicum mortis articulum dicit RIP. d. l. C. 21. n. 3. aut pro discretâ quâdam & circumscriptâ temporis lætitudine, quâ de corporeâ salute decumbentis, hæcque in materiâ vulnerati, diffidimus, & sicuti in sensu priori intellectus defensus & absentia in moriente ita considerato ut plurimum conspicitur, ita in posteriori acceptione in dubio integra mentis præsentia in eodem esse præsumitur, uti hanc distinctionem approbat POLYD. RIP. De 28. in M. A. Cap. 7. n. 9. 10. & eadem relatas dubitandi rationes cum nostrâ in specie sententiâ conciliat d. Tr. C. 21. n. 3. 4. 5.*
53. *Quò autem veritas hujus pro morientis intellectu præsumptionis eò evidentius demonstrari possit, sollicitam ac utilem operam Icti operam collectioni signorum ac causarum impenderunt, ex quibus mentis sanitas sufficienter colligi & deduci potest, quæ*
- inter*

inter hæc in nostrâ in specie materiâ præcipue vox Inculpantis ar- 56
ticulata, Vid. RIP. d. Tr. C. 21. n. 22. allegatio causarum ipsius Incul-
pationis, quam procul dubio Imperator eum in finem requirit
Art. 25. §. Zum sechsten ibi: aus etlichen Ursachen B. Dn. CARPZ.
P. 3. Qu. 120. n. 52. Dn. CLAS. ad Art. C. C. 25. p. 120. ut & circumstan-
tialis facti ipsius, nimirum vulnerationis expressio, erunt referen-
da. Quod si ergo vulneratus balbutire quidem jam inceperit, Vid. 57
POLYD. RIP. d. Tr. C. 68. n. 3. aut voces lasso spiritu ruptim extru-
serit, Vid. Excell. Dn. D. STRYK. in sæpe cit. Diff. De Eff. ag. C. 1. n. 8. earum
tamen sensus & tenor benè plenèque percipi potuerit, aut ipse
verba offensiva, quæ vel ante vulnerationem, aut in ipso ejusdem
actu inculpatus evomuit, vel causas, unde certò personam hujus
cognovit, recensuerit, firma inde præsumptio sani & perfecti in-
tellectus felicissimè elicietur. Quo jam deficiente, (cujus signa Judi- 58
cis arbitrio multum tribuens recenset MENOCH. De A. Q. Q. Libr. 2. 59
Cent. 1. Cas. 97. n. 2. 3. & exactius 6. Pr. 45. à n. 18. usq; ad 59. ex quo hoc in
compendio POLYD. RIP. d. Tr. C. 21. n. 6. ibique cit. ALEX. RAUDEN.
Tr. De Analog. C. 30. n. 143. & n. 156.) nullam probationem nullumque
indiciam Inculpatio est factura, HIPPOCR. de MARS. in Pr. Cr. §. Dili-
genter n. 123. vers. Attamen non obstantibus MASCARD. Concl.
144. n. 8. inf. FARIN. Lib. 1. Tit. 5. Qu. 46. n. 49. cum fusiss. cit. imò
nihil operatura. MENOCH. 1. Pr. 89. n. 80. CARPZ. d. l. Qu. 120.
n. 52. & CLASEN. ad art. C. C. 25. d. p. 120.

III. Requiro in Inculpante PERSEVERANTIAM in ipsâ ni- 60
mirum Inculpatione seu delicti imputatione, per express. Art. 25. §.
Zum sechsten ibi: dar auff stirbt. CARPZ. d. l. n. 53. CLASEN. cit. p. 120. Quod
si ergo idem vulneratus decumbens Inculpationem prius factam 61
dein firmiter ac constanter revocaverit, non Inculpationis, sed Ex-
culpationis effectus auctoritatem suam nanciscetur, de quo fusius
C. IV. DEO volente sum dicturus.

IV. & ultimò Requiro intuitu ipsius Inculpationis DEFECTUM 62
CONTRARIARUM CIRCUMSTANTIARUM ac PROBATI-
ONUM, quæ si emerferint, dum v. e. evidenter demonstratum,
Inculpantem plus quam Vatiniano erga Inculpatum odio multis
E jam

jam ab annis arfisse, nulla Inculpationi factæ fides erit adhibenda.

CLAUD. de BATTANDIER. *Pr. Caus. Cr. Reg. 34. n. 3.*

64. His conjunctim omnibus jam requisitis præsuppositis, concludo
(N) Inculpationem vulnerati moribundi operari Effectum
GENERALIS INQUISITIONIS, uti ita statuunt MASCARD.
*De Probat. V. 3. Concl. 1135. n. 3. ibi: Et offensi, ac n. 15. FARINAC. Pr.
& Tb. Cr. Libr. 1. Tit. 5. Qu. 46. n. 26. ibi: Licet seus, & in fin. Excell.*
65. DN. STRYCK. *in sape lit. Diss. De Eff. agoniz. C. 4. n. 4.* Quod sine
dubio facillimè ac luculentissimè hoc in casu procedet, si nempe
vulneratus decumbens certum delinquentem, seu *individuum*, non
nominaverit, B. DN. BRUNNEMAN. *in eleg. Pr. Inqv. C. 4. n. 19.
ibi que alleg. SCACCIA Libr. 1. De Judic. Caus. Civ. & Crim. C. 73.
n. 2. sed, uti jam supra n. 5. hujus CAP. in facti specie ipsius Inculpationis
recensitum, à pedite, vel equitante Viatore, aut Studioso
fronte capillatâ, rubrâ togâ & chlamyde induto, facie rotundâ,
pallente, vel aliis ex signis ac qualitatibus tandem cognoscendo*
66. se ita vulneratum esse, solummodò sit conqvestus. Rationes,
quæ hanc Doctorum conclusionem solidis Processus Criminalis
principiis conformem reddunt, sunt in aprico; Cum enim
generaliter querela partis læsæ ac offensæ Judici ad assumendas
informationes, seu generalem inquisitionem viam aperiat, FA-
RIN. *Libr. 1. Tit. 1. Qu. 2. n. 16. vers. Si ad inqvirendum & Libr. 1.
Conf. 5. n. 82. 92. & 103. CLAR. R. S. §. f. Qu. 5. n. 3. vers. Sed scias & n. 4.
nec non Qu. 10. n. 1. Conf. Qu. 7. pr. vers. Nam denunciatio ac vers. Et ideo
facta B. DN. BRUNNEM. d. C. 4. n. 17. ibiq; all. B. DN. COTHM. V. 4. R. 30.
n. 109. non minori ob argumenti à genere ad speciem ducti ef-
ficaciam, imò potiori sanè jure hæc vulnerati, ceu imprimis mor-
rientis *in specie* querela eâdem ad prædictum effectum producen-*
67. dum virtute pollebit: Accedit hisce præprimis, quod Criminalistæ
ex autoritate singularis, ANT. GOMEZ. *V. R. Tom. 3. C. 13. n. 16.
vers. ista est, ac communiter receptæ CLAR. §. f. Qu. 21. n. 14. vers.
Si verò vulneratus ibique alleg. VILLALPAND. MASCARD. De Pro-
bat. V. 3. Concl. 1135. n. 14. FARIN. Libr. 1. Tit. 5. Qu. 46. n. 14. ibi. quam
in proposito, cum citato ALEXANDRO V. 3. Conf. 14. n. 5. GOMEZ d. l.
verb. Et communiter POLYD. RIP. in sape lit. laud. Tr. De Act. in
M. A. Cap. 16. n. 1. Glossæ in L. Mater 2. C. de Calumn. gl. pen. junctim*
- conce-

concedant: Inculpationem vulnerati moribundi aliquod indi-
 cium FARIN. d. Qu. 46. n. 17. verb. Ubi quod licet cum citat. vile, RO-
 LAND. à VALL. V. 3. Conf. 37. n. 19. verb. Quia illud est, ac levem
 aliqualem & vilem præsumptionem seu suspicionem facere: MASCARD. De Prob. Concl. 144. n. 2. vers. Contrarium & Concl. 1135. n.
 1. in fin. HIPPOL. de MARSILIIS. Singul. 22. vers. vid. tamen, & in
 Pr. Cr. §. Diligenter n. 121. ibiq. cit. SOCIN. V. 3. Conf. 54. col. pen. ANT.
 GOMEZ. V. R. d. l. n. 16. ibi: quod dictum FARINAC. d. Qu. 46. n.
 14. cum mult. all. & n. 17. cum cit. nec non n. 26. ibi. Sed sic est ROL. à
 VALL. d. Conf. 37. n. 16. ibiq. cit. Dd. POLYD. RIP. d. l. n. 2. B.
 Dn. D. HAHN. in eleg. Obs. Th. Pr. ad W. tit. De Testib. n. 3. p. 145. 13. Excell.
 Dn. D. STRYCK. d. Diff. C. 4. n. 2. (Licet enim recentiores Codices pro 68.
 vili legant utilem præsumptionem, illos tamen corruptos esse, &
 ex veterioribus, qui vilem legunt, corrigendos esse, tradit GOMEZ.
 d. l. ibi: Silla est corrupta, exque eo prælaud. DN. STRYK. in d. Diff.
 De Eff. agoniz. C. 4. n. 2.) jam verò ex primis Juris Criminalis funda-
 mentis evidentissimè constat, ad generalem formandam inqvi-
 sitionem talia levia indicia CLAR. R. S. §. f. Qu. 20. n. 1. vers. Suffici-
 unt etiam & n. 2. MENOCH. 1. Pr. 88. n. 8. vers. Quo itaque & ex hoc
 FARINAC. Libr. 1. Tit. 1. Qu. 1. n. 48. vers. Et hoc idem huncq; secutus
 CARPZ. Qu. 108. n. 2. (uti de communi hujus practicâ ex Dd. cit. testatur
 CLAR. d. Qu. 20. n. 2.) ac aliqualem colorem commissi delicti, illustr.
 Dn. STRYK. in accurat. Diff. De facto Judicis de facto C. 7. n. 10. quæ est in
 V. 3. D. 23. h. e. levem vilemq; præsumptionem ac suspicionem omni- 69.
 nò sufficere. Et hanc sententiam Effectum Inculpationis hactenus
 deductum stabilientem communem & receptissimam esse,
 de stylo servari, ac omnes tenere, minimèq; planè hoc mutan-
 dum esse, operosè ex prolixissimo Doctorum Catalogo tradit
 MASCARD. Concl. 1135. n. 2. 3. imò ipsos JCtos Inquisitionem hoc in
 articulo admittentes de generali inquisitione intelligendos esse,
 benè multos explicando sollicitè deducit FARINAC. Libr. 1. Tit. 5.
 Qu. 46. à n. 27. usque ad 34. qui licet sibi ipsi, eoq; insimul no. 70.
 stræ sententiæ obloquatur, dum Inculpationi generalis inqvisi-
 tionis effectum à se ipso & nobis stabilitum ac firmatum dubium
 facere conatur, expressis verbis Libr. 1. Conf. 100. n. 26. asserendo:
 Inculpationem vulnerati in articulo etiam mortis constituti vix
 indic

iudicium facere ad inquirendum generaliter; seu assumendas
 informationes. Nihilò tamen minus, cum pro hac assertione
 nulla citato *Conf. n. 26.* ratio adducta sit, aut solida vix adduci pos-
 sit, & verior & receptior est hucusque à me fusius defensa con-
 traria sententia. Nec quicquam pro excusando Farinacio faciet,
 quod idem forsàn *all. n. 26.* illum mortis articulum intelligat,
 quo in omni deficit intellectus, de quo *supr. n. 45.* latius dixi, insu-
 perque assertioni prædictæ vulnerati non simpliciter hunc effectum
 detrahat, sed *difficiliter* saltem eundem concedat, ex particula *vix*,
 quæ hîc usus, indole, quæ non quidem actus *impossibilitatem* in-
 nuuit, Vid. notab. C. *Per Catechismum 2. ibi: Nam quod vix fit, fieri ca-*
men dubium non existit De Cogn. Spirit. in 6. Conf. B. Dn. STRAUCH.
in eleg. Lex. Part. jur. voc. Vix, p. m. 273. col. 1. ejusdem tamen *facilita-*
tem impedit & constringit. Vid. §. 2. *verb. Et vix receptum De Li. & H.*
 in *ibique* Excell. Dn. STRYK. Neutra namque interpretatio applau-
 sum facile merebitur, non prior, ceu quæ ex meræ forsàn ima-
 ginationis viribus citius conjecturari, quam solide demonstrari
 poterit, cum integrum *citatum consilium* ne verbulo quidem
 ullius, vel minimæ circumstantiæ mentionem injiciat, ex quæ
 hæc explicatio lucem vel ejus saltem umbram fœnerari pos-
 set, imò tela ad destruendam hanc explicationem ex ipso *ci-*
 tato *Conf.* peti poterunt; Longè namque probabilius est, prædi-
 ctum Farinacium in dubiorum *n. 12. seqq.* sibi objectorum orsa
n. 26. resolutione eundem mortis articuli intellectum, quem illa
 fovent ac innuant, retinuisse, ni ineptum ac confusum eum Re-
 spondentem egisse, dicere velimus, hæc autem dubia de articulo
 mortis in circumscriptâ suâ latitudine *supr. n. 45.* descripto, in quo
 intellectus vigor adhuc adest, disponunt, quod inde limpidissi-
 mè colligitur, cum assertionis seu Inculpationis juramento fir-
 maræ ad effectum ejus fulciendum mentionem faciant. Vid. *d.*
Conf. 100. n. 12. ibi: cujus assertioni, cui frustra vim tribuerent, si fa-
cta non fuisset; jam verò certum, juramentum iudicio seu intellectu
ceu secundo Comite suo Vid. notab. e. Animadvertendum 2. 22. C. 2.
2. & C. Esti Christus 26. vers. Et quamvis ibi: dummodo illos tres comi-
tes Sc. X. De Jurej. jung. Excellentiss. Dn. PRÆSES nunquam sine
summâ veneratione à me nominandus in Notis in COLLEGIO
 JURIS

JURIS UNIVERSALI *destitatis* ad B. DN. LAUTERB. *Comp. Juris*
tit. De Juris. voc. Intelligenti, p. m. 172. & Excell. DN. D. SCHOE
PFFER. *in eleg. Synops. Jur. Priv. Rom. & For. ad d. t. De Juris. n. 130*
destitutum nullum robur, nullum effectum habere posse, ne-
cesse ergo erit, concesso, juramentum à vulnerato præstitum esse,
ut per jamjam dicta concedi debet, quò effectum assertionis, cui
accessit, firmet, intellectum in jurante adfuisse, simul largiri.
Nec posterior pro Farinacio adducta *supr. n. 72*, explicatio firmiori 75
talo innititur, ceu, quæ externâ saltem specie & fuce defensionis
superbit: Cum enim idem Farin. citato sæpe *n. 26*, ad Pr. sua &
Tb. Cr. *Qu. 46*, ipse provocet, eòque Lectorem ableget, quâ in ta-
men *n. 27. seqq.* sine ullâ difficultate fulè & solidè hunc Inculpationi
effectum concessit, vel sibi sponte contradixisse, vel priorem
sententiam, eo, quo nos remittit loco, expressam & firmatam ta-
cità arripuisse omninò censendus erit. Ut proinde nihilominus
verum maneat, ex Inculpatione generaliter ita factâ & generali-
ter inquirendi occasionem jure summo exsurgere.

Non autem ipsa Vulnerati assertio uno semper eodemque 76
modo profertur, nec peregrinum vel ignotum indistinctè ferit,
aut cum formato generalis inquisitionis effectum ob notitiam omni-
nò fortè omnem de ignoto Inculpato deficientem indifferenter
ejusdem virtus exspirat, sed sæpe evenit, Inculpatum à vulnera-
to exactè perspicuèque depictum tandem indagari, vel certum
vulnerantem à decumbente individualiter & circumstantialiter
inculpari. Si ergo hanc accuratorem demonstrationem facilior
forfan investigatio secuta fuerit, ipseque antea planè ignotus, jam
inde notus factus, aut Titius in specie inculpatus detectus fuerit,
dicendum (2) Hanc assertionem parere Effectum CAP-
TURÆ & INCARCERATIONIS, prout ita docent MA-
SCARD. *De Probat. V. 3. Concl. 1135. n. 13.* MENOCH. *I. Pr. 88. n. 18.*
cum alleg. FARINAC. Lib. 1. Tit. 4. Qu. 27. n. 129. & Tit. 5. Qu. 46. n.
18. ibiq. cit. ANT. GOMEZ V. R. Tom. 3. C. 13. n. 16. ibi: & similiter
causare CLAR. R. S. Lib. 5. S. f. Qu. 21. n. 15. POLYD. RIP. *in Tr.*
De Ad. in M. A. C. 16. n. 16. B. DN. BRUNNEM. *in elegantiss. Pr. Inq. V.*
C. 8. M. 1. n. 16. non quidem hunc in finem, ut incarceratus statim 77
super delicto examinari possit, nomenque ejus inter reos recipia-

78. tur, CLAR. d.l. Qu. 20. n. 1. vers. *Levia sufficiunt.* (quam inter reos descriptionem seu receptionem actum separatam & specialem non esse, sed eo ipso, quo ad examen incarceratus vel affirmati-
vè vel negativè respondet, vel binis: Dum litem contestatur, fi-
eri, inque hac opinione, ceu quam consuetudo communis appro-
bat, nullam videri esse difficultatem tradit, *ex cit.* præallegatus CLA-
RUS d. s. f. Qu. 14. n. 13. Vid. JOHANN. ROSIN. *Antiqu. Rom.* à
THOM. DEMPSTER: à MURESK. 7C. Scot. locuplet. Libr. 9. C. 19. Edit:
Colon. p. 1480. E.) Sed ut fugiendi, Conf. notab. C. Si Clericos 15. De
79. Sent. Excomm. in 6. CLAR. cit. Qu. 20. d. l. (quod tamen alias pro-
prium rei quarti modi frequentissimè à Practicis dicitur, Excell. Dn.
PRÆSES in prælaud. Not. ad LAUTERB. Tit. De Judic. verb. fugiens
dicitur. p. m. 98. Vid. B. Dn. TABOR. ad Barb. Libr. 16. C. 58. Ax. 4.
80. unde & in specie sub FUGIENTIS nomine in jure venit. L. Prope-
randum 13. §. *Est quidem 2. ibi:* parte fugiente ex unâ parte Actoris
absentiam incusante & vers. *Et si quidem ibi: Volumus non solum partem*
fugientem *ibiq;* GOTHOFER. voc. fugientem Litt. C. & verb. Sacra-
mento fugientis & §. *Sin autem 3. ibi:* per res & facultates fugientis
nec non §. *Illo 9. ibi: vel fugientis vel agentis C. De Judic. L. cum an-*
tea 5. pr. ibi. persequitur fugientis & ibi: & fugienti exceptionem
& *agenti actionem C. De Rec. arbitr. L. Cum & judices 2. pr. ibi.*
Neque Actorem neque fugientem & §. Sed quis 4. ibi & ab a-
ctore & à fugiente C. De Jurej. pp. cal. L. Cum non so-
lum. f. pr. in f. ibi. vel agentis vel fugienti & §. Ubi autem 3. ibi &
in agentibus & in fugientibus C. De Bon. qua lib. NEPOS à MON-
TE ALBANO in FUGITIVO citat: ab illustr. Dn. STRYK. in elegan-
tiss. Intr. ad P. F. C. 16. §. 6. in f.) sicq; iudicium fundandum ludificandi
facultas adimatur, CARPZ. Qu. III. n. 1. *ibiq;* cit: nec iudex eâ omiſſâ
ipsum quasi reum ad fugam impellere & instruere videatur, CLAR.
81. R. S. §. f. Qu. 28. n. 2. vers. *Est certè si eo modo.* Ratio autem, cur ju-
dex ad assertionem vulnerati moribundi facultate incarcerandi
Inculpatum polleat, huic potissimum hypothese innititur, quod
ad incarcerationem, ex veriori inter tot variantes Doctorum o-
piniones, quas sollicitè pro more collegit FARINAC. Pr. & Tb.
Cr. Libr. 1. Tit. 4. Qu. 27. à n. 117. usq; ad n. 127. sententiâ, probabile
indi-

indiciū, notab. art. C. C. 6. ibi: Glaubwürdige Ansehung/Verdacht und Argwöhnig / und derhalb durch die Obrigkeit von Ambs-halben angenommen würde / quod colorem habet veritatis, CARPZ. P. 3. Qu. III. n. 25. ac simplex & summaria de delicto cognitio, judicisque aliqualis informatio sufficient. GOMEZ. V. R. Tom. 3. C. 13. n. 16. ibi: Cum ad eam, MASCARD. De Probat. V. 3. Concl. 1135. n. 24. FARINAC. Libr. 1. Tit. 4. Qu. 27. n. 123. cum suff. cit. HIPPOCR. de MARSILIIS in Pr. Cr. §. Constante n. 5. & Sing. 93. ibiq. cit. SAL. ROL. à VALL. Libr. 3. Cons. 17. n. 6. CLAR. R. S. §. f. Qu. 20. n. 3. vers. Caeterum ubi indicia & Qu. 28. n. 2. vers. Et ideo dic. (quam communem sententiam, ac Juridicam Practicam esse, & cautos ac bonos Judices modernos observare, ipsosq; Deputatos ad maleficia practicare, ex citat. refert CLARUS d. Qu. 28. n. 2. vers. Et hanc esse seqq. ac vers. Et ita practitant, quem sequitur FARIN. d. Qu. 27. n. 123. inf.) quibus exacta decumbentis Inculpatio ob præsumptiones pro eo supr. n. 20. adductas summè favorabiles vel præferenda, vel ad minimum omni dubitationis fomite restincto accensenda erit. Non obstante L. Nullus 2. C. De Exhib. & transm. quæ licet primo obtutu incarcerationem non ob prædictas causas ac conjecturas, sed tum demum concedere videatur, si reus delicti, ob quod detinendus, sit convictus, unde inferendum videbatur, nec eandem ob Inculpationem à vulnerato factam decerni posse, cum per hanc itidem nondum Inculpatus sit convictus: Contrarium tamen allegata lex penitus eam inspicientem edocebit, ceu quæ non sine causâ disponit: Nullum in carcerem, priusquam convincatur, omnino vinciri debere, sicque tacitè facultatem in vinculis detinendi à facultate in carcerem detrudendi distinguit, Vid. Excellentiss. B. DN. BRUNNEM. in d. L. n. 1. in superq; terminos, ut ajunt, habiles præsupponit. Ut hinc concludendum sit: Solam imputati delicti atrocitatem & gravitatē non operari, ut reus illicò compedibus sit vinciendus, si ipse nondum de delicto sit convictus, sed tum in carcere eundem saltem custodiendum esse, FARIN. Pr. & Th. Cr. Libr. 1. Tit. 4. Qu. 27. n. 101. MENOCH. De A. Q. Q. Libr. 2. Cen. 4. Cas. 103. n. 7. Excell. DN. STRYK. in Diss. De Carcere ad Custodiam C. 3. n. 9. quæ est in V. 1. D. 4. ne incarceratus poenam contra omnem juris ordinem ante sententiæ pronunciationem

82.

83.

84.

85.

nem luat, incarcerationis ipsius insuper ad pleniorē iudicis in-
 formationem ac Reipublicæ securitatem factæ finis, qui est cu-
 stodia, in pœnam convertatur, Conf. Excell. DN. STRYCK. d. Diff.
 C. 1. n. 15. inf. & C. 3. n. 9. hocque incarceratus modo convictus
 ob simplicem in Leges commissionem duplici animadversione
 coerceatur. Vid. prælaud. DN. STRYCK. d. n. 15. quo in æqvitatē &
 benignitatis Leges promptissimè transilirentur, præprimis, cum Ju-
 dex per solam incarcerationem factam securitatem sibi de captivo
 spondere certò possit, ut proinde inhumana temeritas, & superflua
 fermè sollicitudo foret, in ferramentis eundem ob solam criminis
 quantumvis gravis & atrocis imputationem detinere. Vid. FA-
 RIN. d. l. n. 101. in fin. Quod si tamen ipsum crimen atrox exstite-
 rit, ejusdemque reus fuerit convictus, aut hoc nondum factò,
 vel locus carceris parum tutus, vel incarceratus de fugâ sit sus-
 pectus, & in carcerem conjici, & vinculis constringi publicum ob
 interesse idem justè poterit. MENOCH. d. n. 7. FARIN. d. n. 101.
 & 102. ibi: *Et solum in casu*, Excell. DN. D. STRYCK. cit. Diff. C. 1. n.
 17. vers. *Si verò cum all.* B. DN. BRUNNEM. in accurat. Pr. Inqv. C. 8.
 M. 1. n. 21. Cum ergò hoc in nostro casu delicti adsit imputatio à
 vulnerato nimirum Inculpatione suâ facta, quam incarcerationi
 causam dare jam jam dixi, propitiante jure jurisque ratione sequi-
 tur, rectè Inculpationem carceri, sine vinculis tamen, cum necessa-
 rium antecedens horum, convictum sc. esse *all. L. 2. C. De Exb. &*
transm. per Inculpationem meram haud inferatur, nisi justa de
 personâ detentâ suspicio aut loci non muniti conditio obstant,
 esse mancipandum. Et quamvis Inculpationi Effectus hic ca-
 pturæ permissæ ideò forsan denegandus videri posset, quod que-
 rela partis læsæ ac offensæ sola contra querelatum (quâ voce
 Criminalistæ, præprimis Itali, utuntur) capturam decernendi justa
 non sit causa nec sufficiens, FARINAC. d. Qv. 27. n. 122. & 128. ex q;
 eo CARPZ. Qv. III. n. 27. ibiq; cit. FOLLER. Pr. Cr. verb. *studeat se orna-*
re n. 58. B. DN. BRUNNEM. d. l. n. 15. cujus rationem dat FARIN.
 d. n. 122. illumque secutus CARPZ. cit. n. 27. hincque nec in specie
 querela vulnerati ceu partis læsæ ac offensæ esse possit, cum quic-
 quid negatur de genere, ex recepto Topicorum Canone, de quâ-
 89. libet ejusdem simul specie negetur; Distingvendum tamen
 erit

erit cum FARIN. *Libr. I. Tit. 4. Qu. 27. n. 128. 129.* huicque consenti-
ente B.DN. BRUNNEM. *d. l. n. 15. 16.* inter nudam querelam, à sano
v. c. emanatam, & inter querelam *qualificatam*, seu cum *infirmate*
querelantis (sit venia verbo) conjunctam. Priori effectum incarce-
rationis Doctores saltem detrahunt, FARIN. *Libr. I. Tit. 5. Qu.*
46. n. 20. & cit. Qu. 27. n. 128. BR. d. n. 15. posteriori eundem tribu-
unt, FAR. *d. n. 129. BR. cit. n. 16.* ob præsumptionem, quam infir-
mitas inducit, quæque pro infirmo abstractivè pensitato
militat, dictorum sc. veritatis, & Salutis æternæ charitatis, ad
quam tamen sine illâ nullo eum modo perventurum esse,
certum foret. Conf. FAR. *d. n. 129. in fin.* & ita quotidiè ac com-
muniter Romæ servari, testatur IDEM, Civis ejus loci *d. n. 129. verb.*
Sita. Nec quicquam interesse autumo, an spontè moribundus 90.
certum vulnerantem coram personis ob vitæ integritatem, di-
gnitatem, & bonorum facultatem idoneis inculpaverit, an Ma-
gistratus, perceptâ è Chirurgo forsan vulneratione, Notarium, ut
mos Italiæ fert, maleficiorum ad eundem miserit, ipseque in-
firmus coram eodem Notario vulnerantem individualiter indi-
caverit, cum nil intersit, an Curia ad ipsum, an ipse ad Curiam
de tegendorum reorum causa miserit, non enim modus ad Ma-
gistratum factæ relationis attenditur, sed potissimum favor præ-
sumptionis pro præsentis assentis statu utrobique paribus lacertis
militantis expenditur.

Cæterum, quæ fiat, Inculpationem hanc vulnerati nudam 91.
effectum capturæ parere, eandem verò à Socio criminis factam
solam itidem ad capiendum non sufficere, quod quotidiè in Praxi
sic observari, docet, & II. Dnn. Scabinorum præjudiciis ele-
ganter firmat B.DN. CARPZ. *Qu. III. n. 33. 34.* non gratis forsan hic
queritur? Sed ratio diversæ hujus dispositionis est diversa ac
aperta, quæ proinde diversam simul non potest non formare
decisionem. Cum enim hæc assertio Socii eum potissimum 92
in finem fieri soleat, quod ipse veniam propter flagitia adjuncti
speret, vel pro communionem Criminis consortium personæ Supe-
rioris optet, (aliorum salutem in dubium vocando, dum de suâ de-
sperat, DN. CLASEN. *ad art. C. C. 31. p. 136.*) aut inimici supplicio in
ipsa supremorum suorum sorte satietur, vel eripi se posse nomi-
nati

- nati aut studio, aut privilegio confidat, uti has conjunctim rationes Impp. Honorius & Theodosius addunt in textu, quem capitalem ANT. GOMEZ. *V. R. Tom. 3. C. 12. n. 16.* vocat, *Legis Accusationis fin. C. De Accus. meritò ea in omni reo periculosa audit, notab. c. Nemine s. C. 15. Qu. 3. C. Cum Monasterium 1. X. De Conf. nec à Judice admittenda erit. d. c. 5. & C. 1. accedit, per criminis Confessionem reum factum esse infamem, Conf. prater all. text. C. Veniens 10. ibi: nulliq; de se & C. X. De Testib. infamiam autem enervare*
93. omnem fidem, est notissimum. CLAS. *d. l. p. 137.* Quæ rationes ferè omnes in Inculpante vulnerato cessant, quo in nulum crimen adest, (quæ palmaria fermè est ratio contra testimonium focii criminis pugnans) nisi dicere velimus, eum patiendo & vulnera excipiendo deliquisse, quod tamen eadem facilitate removeretur, quâ absurditate poneretur. Ut proinde satis hactenus assignatum Inculpationi Effectum Incarcerationis deductum
94. esse crediderim. Et hanc communem opinionem esse, tradit GOMEZ. *V. R. Tom. 3. C. 13. n. 16. ibi, & communiter Dd. CLAR. S. f. Qu. 21. n. 15. exque hoc MASCARD. De Probat. V. 3. Concl. 1135. n. 24. FARIN. Lib. 1. Tit. 5. Qu. 46. n. 18. POLYD RIP. in sepiss. cit. Tr. De A. in M. A. C. 16. n. 16. seq; ita vidisse passim in Practicâ observari, docet PETR. à PLACHA in Epit. Del. Libr. 1. C. 13. no 15. vers. Quorum sententiam, quem citant CLAR. MASC. FAR: & RIP. ad. l. quibus consentit DIDAC. COVARRUV. *V. R. Libr. 2. C. 13. n. 8. Citatus à MASC. & FAR. all. loc.**
95. Tribuunt Doctores quidam Inculpationi vulnerati jamque mortui (2) Effectum SPECIALIS INQUISITIONIS, si quod indubiè præsupponendum, certus à vulnerato delinquens inculpatus, aut in genere descriptus sit inventus. SCACCIA. *Libr. 1. De Judic. Caus. Civ. & Crim. C. 73. n. 2. exque eo B. DN. BRUNNEM. in Pr. Inqu. C. 4. n. 19. huncque secutus Excell. DN. D. STRYK. in sepe laud. Diss. De Effat. ag. C. 4. n. 4. FRANC. BRUNUS. Tr. De Judic. & Tort. P. 1. Q. 3. n. 26. & ex eo MENOCH. 1. Pr. 88. n. 21. p. m. 179. col: b. quò & inclinare videtur CARPZ. Qu. 108. n. 54. in genere Denunciationem partis offensæ indicium ad specialem inquisitionem dicens, allegando suas inter alios in partes FAR. Libr. 1. Tit. 1. Qu. 9. n. 11. & CLAR. S. f. Qu. 7. n. 3 licet uterque de alio planè subjecto denunciante loquat*
hic

hicque simpliciter intellectus omnino è diametro contrarietur.
Idein verò contrà negant MASCARD. cit. Concl. 1135. n. 14. 15. 96.
FARINAC d. Qu. 46. n. 23. cum suff. cit. § n. 26. seqq. ANGEL. De Ma-
lesic. in verb. Qui Judex ad probationem n. 6. ubi contrarium obser-
vantes Judices imperitos appellat, citatus à MASC. d. n. 14. & FAR.
n. 23. quod & confirmat IGNEUS in L. 3. §. 1. post n. 4. vers. adde
Angelum Aretinum ff. De SCt. Syll. asserendo: Angelum eò loci
benè locutum esse, quam opinionem communem ex PLOT.
in Repert. ad L. Si quando 9. C. Unde vi, in verb. indicium ad inquisitionem
vocat ROL. à VALLE V. 3. Conf. 3. n. 47. in fin. & receptam Con-
clusionem ex VULPELL. Conf. 30. n. 1. dicit FARIN. d. l. n. 23. Di- 97.
stinctionis fœdere hoc dirimendum censet CLAR. R. S. §. f. Qu.
7. n. 3. vers. Nam aut talis, ibi: licet in hoc Sc. & clarius Qu. 21. n. 14. vers.
Si vero. distinguendo sc. inter Theoriam & Praxin, seu consuetudinem,
& de illa posteriorem sententiam negativam, de hâc priorem affir-
mativam veriore opinatur, quod & refert MASCARD. d. Concl.
1135. n. 16. & ita priorem, affirmativam putâ opinionem commu-
nem Stylum & observantiam Italiae servare, seq; non putare ab eâ
quâ longo usu obtentâ, in Practicâ recedendum esse, d. l. conclu-
dit, quod itidem citat MASC. d. n. 16. inf. Putarem diversam spe- 98.
cialis Inquisitionis considerationem Praxi quotidianæ notissimam
& priorem & posteriorem sententiam recensitam approbare.
Hanc, si illa specialis inquisitio dicatur, quæ demum incipit à re-
sponzione ad interrogatoria, uti Practici vocant, s. articulos inqvi-
sitionales formatos datâ, quæ in Criminalibus vice Litis Conte-
stationis, (utin Practicâ ita servari ex all. eleganter refert CLARUS
non immeritò à CARPZ. Qu. III. n. 6. Jctorum, qui de Criminalibus
scripserunt, Princeps dictus, R. S. §. f. Qu. 45. n. 2. vers. Aut verò reus.)
fungitur. B. DN. CARPZ. Qu. 115. n. 26. ex q; eo forsan B. DN. BRUNN.
in Pr. Inqu. C. 8. M. 1. n. 75. Illam verò, putâ affirmativam, si hæc
specialis inquisitio dicatur, quæ certam personam concernit, u-
bi tamen testes tantum summarie pro Judice informando exa-
minantur.

Haectenus de Effectibus ad fundandum Processum Inquisito- 99.
rium pro temporis & ingenii ratione actum est. Non minus in-
signis Effectus positivus ad fundandum Processum Accusatorium
E 2 ex

ex assertione decumbentis de Jure Civili resultat, isq; intuitu heredi-
100 dum; qui, dum necem defuncti poenâ confiscationis hereditatis
cum omni causa L. Heredem 17. ff. De his, quæ ut indign. ipsos quæ in-
dignos ac ingratos L. Cajus 22. ibi: ingrata heredis ff. De SCT. Syll.
manentis, alioquin ferendi vindicare tenentur, L. Cum fratre 9. ff. De
SCT. Syll. L. Minoribus 6. in f. ibi: ex necessitate L. Cum fratrem 9. ibi
necesse est C. De his, quibus ut indign. Vid. omninò DN. CARPZ, P. 1.
Qu. 34. n. 73. CLAR. R. S. §. f. Qu. 79. n. 8. ibique. HIERON. GIACHAR.
verb. Fiscus illam ab ea aufert, Litt. B. ANT. GOMEZ. V. R. Tom. 3. C. 3.
n. 53. VIT. POLANT. Consiliarius quondam Palatinus in Qu. ear-
rumq; Distinct. ad Cod. Qu. 125. B. DN. BRUNNEM. in eleg. Memor. LL.
C. ad Tit. De his, quibus ut indign. Qu. 7. Excell. DN. D. STRYK. in eleg.
Tr. De Succ. ab Int. Diss. 12. §. 15. cum mult. all. (Exceptiones tradit GO-
MEZ. d. n. 53. vers. Adde tamen, & DN. D. STRYK. d. §. 15. vers. Excuso-
satur tamen.) si officii per Inculpationem langvescentis jamqve
expirantis sui admoniti Inculpatum apud Judicem detulerint, à ca-
lumniâ & temeritate sunt excusati, ob elegantissimas has ratio-
nes expressis juris textibus optimè fulcitas, quod iidem non spon-
te accusent, notab. L. Qui cum major 14. §. Si pater 10. ff. De Bon. libert.
nec suum, sed alienum judicium exequantur, notab. L. Paulus re-
spondit 47. §. Quaro 1. ff. Eod. hincqve multum inter voluntariam
accusationem, & heredis officii necessitatem interfit, per notab.
L. Mater. 2. in f. C. De Calumn. quam sententiam communem esse
101. ex BERTRAND. P. 1. Libr. 2. Cons. 137. n. 10. referunt MASCARD.
De Probat. V. 3. Concl. 1135. n. 5. ibi: Et hanc opinionem. FARINAC. Libr. 1.
Tit. 5. Qu. 46. n. 8. & 9. ibiq; citat: nec non n. 14. verb. hæc autem JUL.
CLAR. §. f. Qu. 21. n. 16. POLYD. RIPA in Tr. De Act. in M. A. C. 16.
n. 6. & C. 50. n. 15. quos sequuntur MASCARD. Concl. 144. n. 12. in f.
ANT. GOMEZ. V. R. Tom. 3. C. 3. n. 16. ibi: Sed tantum excusat. ROL.
à VALL. V. 3. Cons. 3. n. 47. & Cons. 37. n. 16. vers. Ubi post Bald. HIPPO-
MARSIL. in Pr. Cr. §. Diligenter n. 120. vers. Ad prædicta facit. Excell.
102 DN. STRYK. in sepe all. Diss. De Eff. ag. C. 4. n. 6. Moribus hodiernis,
licet poena intermissæ prædictæ ultionis jure Romano sancita, he-
reditatis nempe privatio seu confiscatio ex receptiori sententiâ ces-
set, CLAR. R. S. Qu. 79. n. 8. B. DN. CARPZ. P. 1. Qu. 34. n. 74. cum mult.
all. quod n. 86. 87. 88. ibid. V. LL. Prajudiciis probat. B. DN. LAUTERB.

in Comp. Jur. ad tit. ff. De Scit. Syll. in f. p. m. 508. B. DN. HAHN. ad W.
d. t. in f. B. DN. STRUV. in S. J. C. Exerc. 34. th. 50. ibiq. all. PINGITZ.
Qu. 4. n. 11. Magnif. B. DN. BRUNNEM. ad L. i. ff. d. t. n. 3. & in Qu. Qu. ad
Par. W. d. t. Qu. ult. nec non in eleg. Memor. LL. C. ad d. tit. De his, quibus
ut indign. Qu. 7. p. m. 371. Magnif. DN. SVENDENDORFF. in accur.
Not. ad B. EKH. d. t. De Scit. Syll. §. 4. verb. Et illud notandum. Ma-
gnif. DN. STRYK. in Colleg. olim habito U. M. ff. ad Br. Qu. Qu. in W. d. Qu.
ult. & in absol. Tr. De Succ. ab Int. Diff. 12. §. 16. Excell. DN. PRÆSES
in Coll. publ. ad SCHNOBEL. Disp. in ff. 16. cit. tit. & in Not. ad LAU-
TERB. d. l. Excell. DN. D. SCHOEPFFER. in Syn: J. P. R. & F. d. ff.
tit. n. 2. in f. (Vid. tamen omninò solidas rationes & contrariarum
discussiones Dissent. Illustr. Jcti DN. LYNCKERI in accur. Ana- 103
lect. ad B. STRUV. cit. th. 50. p. 323.) cujus, inter alios à CARPZ. pro-
lixè in Pr. Cr. cit. Qu. 34. à n. 76. ad 83. propugnatae fundamenta po-
tiora hæc Doctores afferunt, quod nec ipse læsus defunctus, mul-
tò minus ejus heres in jus ipsius successurus ad accusandum hodiè
cogi possit, ut colligunt ex art. CC. 214. *ibi: oder andern derglei-
chen Fällen zu tragen wieder seinen Willen nicht genöthigt werden.*
CARPZ. d. l. n. 79. 80. ubi n. 81. præjudicio hoc firmat, quem sequitur
prælaud. DN. SVENDEND. d. l. & Excell. DN. STRYK. d. D. 12. §.
§. 16. idque non primariò quidem ob hanc rationem, quam poni 104
CLARUS. d. l. n. 8. in fin. quod ista Lex (ad accusandum sc. cogens)
nutritiva peccati esset, cum per illam pax & concordia & remissio
injuriarum impedirentur, sed quod inquisitio (per se sc. & quoad
authoritatem juris, ex quo profluit spectata CARPZ. Qu. 107. n. 41. in f.)
hodiè sit remedium ordinarium. IDEM Qu. 103. n. 51. cum fus. all. B. DN.
BRUNN. in Pr. Inqu. C. 1. n. 9. cum ista. quo Judex ad delicta dete-
genda ex officio uti tenetur Excell. DN. STRYK. d. §. 16.
cum all. non omni tamen necis hujus persequendæ indistinctè cu-
ræ ac molestiæ heres est subductus, sed commissi sceleris Denunci-
ationem adhuc hodiè debitè maturare tenetur. Art. C. C. 214.
B. DN. BRUNN. ad d. L. 1. n. 3. ac in Qu. Qu. ad W. cit. loc. ut & in Mem.
LL. C. all. l. Qu. 7. nec non in Pr. Inqu. C. 4. n. 7. ibiq. adduct. WISSEMB.
DN. STRYK. & DN. PRÆSES. dd. ll. DN. SCHOEPFF. d. l. n. 3.
quæ in eo Denunciationis propriè sic dictæ Vid. CARPZ. Qu. 138.
n. 65. ibiq. n. 66. duo Præjudicia, naturam deponit, & Accusationis
indoli

indoli juriqve quodammodo accedit, quod, si ampla ac optima vul-
nerati jamqve extincti fuerit hereditas, successor ad *expensarum*,
quæ necessario Processui Inquisitorio impendendæ erunt, *ex-*
solutionem, aut eo jam terminato, à Magistratu factarum refusio-
nem teneatur. B. DN. BRUNN. *cit. jam jam loc.* B. DN. CARPZ.
d. Qu. 34. n. 90. exqve eo STRUV. *cit. tb. 50. in fin.* Excell. Dn. PRÆ-
SES, *quem nominasse, laudasse mihi est cc. ll.* quod, CARPZ. *all. Qu.*
108. *34. n. 91. 92.* VI. Præjudiciis eleganter confirmat. Separatâ nihilominus
ut generaliter, ita & hîc in cæteris Accusationis & Denunciatio-
nis naturâ mansurâ, quam qvi simpliciter non admittunt, mise-
rè cum suo, Affeclarumqve damno errorum scopulis impingunt,
& genuinum Denunciationis effectum, de quo vid. CARPZ. *Qu.*
108. n. 54. ibid. cit. ipsamque Praxin sibi contrariam, quam præjudi-
cium Dnn. Scabinorum Lipsiensium Ann. 1630. Mens. Novembr. ad
Præfectum Pegaviensem conceptum stabilit, quod adducit CARPZ.
d. Qu. 108. n. 55. se turpiter ignorare, eo ipso, quo illud profiten-
tur, hoc confitentur.

CAPUT. III.

EVOLVENS

EFFECTUM INCULPATIONIS NEGATIVUM CUM
DUBIORUM DISCUSSIONE.

SUMMARIA.

Transgressio	Num: 1. n. 6. rationibus n. 7. 8. 9. 10.
Methodus Capitis monstratur	Praxi n. 13. & integro Consilio su- n. 2. per verâ facti specie concepto, &
Quo modo Specialis inquisitio	remissivè adducton. 14. probatur.
inter Effectus Inculpationis	Dubium circa ultimam ratio-
Negativos sit referenda, docet	nem proponitur n. 11.
remissivè	n. 3. Et resolvitur n. 12.
Inculpatio vulnerati moribun-	Ampl. Effectus Negativus (a)
di I. Effectum TORTURÆ NON	Licet Inculpans fuerit opti-
operatur	n. 4. mæ vitæ n. 15.
Quod Art. C. C. n. 5. Doctoribus	

Cujus

Cujus rationem dat.	n. 16.	suâ sententia offertur	n. 13
Ampl. (β) Licet Inculpans Ju- ramento Inculpationem fir- maverit	n. 17.	Eadem in specie secundum ordi- nem dispositum refelluntur	n. 32. 33. 34. 35. 36.
Inculpato jurata firmiorem presumptionem, non tamen	n. 18.	Idem quâ sibi contrarius indica- tur	n. 37.
specialem illic Torturæ facit	n. 18.	Et Notatur	n. 38
Rationes posite Ampliationis re- censent	n. 19. 20.	Quam sortem parilem ipse An- gelus, cui Hippolytus innisus, à Doctoribus patitur, de quibus Hippolitus de Marsiliis resu- tatur	n. 39. 40.
Ampl. (γ) Licet ante vel post Inculpationem statim Eu- charistiam sumpserit	n. 21. n. 22.	Novum dubium circa effectum negativum formatur	n. 41.
Singularem usum S. Cœne de Jure Canonico monstrat	n. 23	Et resolvitur	n. 42.
Ratio allata Ampliationis tradi- tur	n. 24	Inculpato vulnerati moribun- di II. Effectum CONDEMNATI- ONIS NON operatur	n. 43.
Dissentientes ab hoc effectu nega- tivo adducit remissive	n. 20.	Cujus rationes, & generalis n. 44. & speciales n. 46. 47. 48. cum Praxi n. 45. adducuntur	
Hippoliti de Marsilijs dissentien- tium Antesignani argumenta singula recensentur	n. 27, 28. 29. 30.	Dubium ex Regula: Mortem idem operari, quod corporale jura- mentum formatur	n. 49. & pra- senti materiei applicatur n. 50.
ipsiusque proprium iudicium de		Idem explicatione Regula tollitur	n. 51.

Immotè, ut opinor, hætenus prior Inculpationis Effectus nimirum *Positivus* est firmatus. Ut ergò ordinis præstitutæ sub initium hujus materiei metæ limites observem, ac fidem ita inibi obstrictam liberem, jam posteriorem ejusdem Inculpationis Effectum *NEGATIVUM* nempe, solertioris scrutinii librâ sum trutinaturus. Hunc autem potiores illæ binæ Processus Criminalis partes

partes, QVÆSTIO scilicet, & CONDEMNATIO constituent; cujus utriusque demonstratio hoc CAP. III. ex variis variorum ingeniorum fœtibus est depromenda. (Quâ autem ratione *specialis* Inquisitio Effectus inter *negativos* referri possit, præcedenti jam CAP. n. 98: ob concinniozem ibidem hæc excutiendi subnatam methodum est indicatum, ut proinde iis huc jam referendis ac repetendis me supersedere posse certissimè confidam.) Concludo igitur I. Inculpationem vulnerati moribundi Effectum QVÆSTIONIS, seu juxta communem Synonymicam acceptiorem (Vid. *Rubrum. Tit. ff. & C. De Quest. & Art. C. C. 45 ibique Dd. communiter. Jung. CARPZ. P. 3. Qu. 117. n. 18.*) TORTURÆ NON operari. Quæ assertio firmissimo fulcro in ipsâ Sanctione Criminali posito innititur. Dum enim Imperator in *Art. C. C. 27.* disertis verbis exprimit, nullum istorum indiciorum, quæ in *Art. 25.* enarrata, ad torturam decernendam *solum & quâ tale* sufficere, verb: *Derselben argwöhnige Theile oder Stück ist keines allein/ zu redlicher Anzeigung/ darauff Peinliche Frage mag gebrauchet werden/ gnugsam/ hæc* qve inter ipsam moribundi læsi vel vulnerati Inculpationem sexto loco in specie recensuerit, *d. Art. 25. §. sum sechsten.* omnisine dubio secundo oppidò exinde amne fluit, & hanc *nu. dam* effectum torturæ operari neutiqvam valere, ni generalem illam in *Art. 27.* formatam regulam in hoc unico exemplo Inculpationis vitari, Lege tacente, imò prohibente, juris vel parum gnari, vel parum studiosi dicere velimus. Et huic sententiæ negativæ etiam patrocinantur MASCARD. *De Probat. V. 1. Concl. 144. n. 10. 11. & V. 3. Concl. 1135. n. 1. 2. 4. 5. 7. cum all. Dd. ANT. GOMEZ. V. R. Tom. 3. C. 13. n. 16. vers. Item etiam. ROL. à VALL. V. 3. Conf. 37. n. 9. & ff. ME. NOCH. 1. Pr. 89. n. 80. in f. CLAR. R. S. §. f. Qu. 21. n. 17. FARIN. Pr. & Tb. Cr. Libr. 1. Tit. 5. Qu. 46. n. 10. cum fusiss. all. CLAUD. de BATTANDIER. in Pr. *Caus. Cr. Reg. 33. n. 2.* PARIS. de PUTEO *Tr. De Syndicatu verb. Tortura vers. Officialis n. 9. p. 971.* FACHIN. *Contr. jur. Libr. 9. C. 90.* POLYD. RIPA. *in sepiss. cit. Tr. De A. in M. A. Cap. 16. n. 3. cum fus. cit. & C. 50. n. 14.* JOACHIM. à BEUST. *Tr. De Jurej. ad L. 31. ff. De Jurej. n. 182. §. Circa banc. CARPZ. P. 3. Qu. 120. n. 54. seqq.* B. DN. BRUNNEM. *ad L. 10. ff. de Testib: n. 7.* B. DN. HAHN. *ad W. Tit. De Testib: n. 3. 13. p. 145.* B. DN. ZANGER. *in Tr. De Quest. & Tort. reor: C. 2. n. 158. p. 818. annexo ejus eleg. Comm.**

De

De Except. B. DN. CLASEN. *ad Art. C. C. 25. p. 120. Illustr. DN. D. STRYK, in sepe laud. Diss. De Eff. agon. V. 1. D. 5. C. 4. n. 2. in f. Illustr. DN. D. LYNCKER. in absol. Anal. ad B. STRUV. S. J. C. Tit. De Testib; th. 39. verb. In causâ propriâ. Excell. DN. D. SCHOEPFF. in Syn. I. P. R. & F. Tit. De Conf. n. 14.* Rationes, quæ hanc autoritate publicâ pariter ac privatâ hucusque stabilitam Conclusionem eò solidiorem reddunt, non unas præallegati Doctores insinuant, quarum prima ex communi Jctorum Regulâ: Illud in Criminalibus indicium ad torturam facere, quod in Civilibus semiplenam probationem constituit, MASCARD. *De Probat. Concl. 34. n. 15. FARINAC, Libr. 1. Tit. 5. Qu. 36. n. 221. ibique cit. HIP. de MARSIL. in Pr. Cr. S. Diligenter n. 2. cum cit. & n. 116. ibique all. ac Conf. 65. n. 35. cum iisd. all. nec non Conf. 101. n. 35. ROL. à VALL. V. 1. Conf. 24. n. 3. & V. 3. Conf. 37. n. 15. cum cit. PARIS de PUTEO. De Synd. verb. Tortura. vers. An stetur n. 49. p. 1004. & negativè procedente MARS. d. n. 116. FARIN. cit. n. 221. ROL. à VALLE. V. 3. Conf. 3. n. 40. eruitur. Cum igitur eadem semiplena probatio per unum omni exceptione majorem testem, i. e. & quoad testimonium, & ipsam personam sine omni mundi exceptione, ut dicit B. DN. HAHN. in accur. Obs. ad W. Tit. De Testib. n. 2. verb. Testes porro alii dicuntur, fide dignum demum inducatur, Art. C. C. 23. ibi. mit einenguten Zeugen & verb. dieselb als ein halb Beweisung & notab. Art. 30. ROL. à VALL. V. 1. Conf. 24. n. 3. B. DN. MEV. P. 7. D. 41. n. 2. B. DN. LAUTERB. in Comp. jur. ad tit. De Jurej. p. 185. Litt. C. & ad tit. De Probat. p. 422. verb. vel semiplena, ibiq; cit. CARPZ. P. 2. C. 23. D. 4. quam sententiam in Praxi receptam esse per signum inibi positum testatur DN. LAUTERB. d. p. 422. idem & ad torturam decernendam necessario requiritur. ANT. GOMEZ. V. R. Tom. 3. C. 13. n. 7. in fin. HIP. de MARSILIIS. Conf. 29. n. 19. cum all. & Conf. 65. n. 34. cum mult. cit. CLAR. R. S. S. f. Qu. 62. n. 1. vers. Si semiplena. ROL. à VALL. V. 1. Conf. 7. n. 3. cum cit. & n. 118. Conf. 24. n. 2. & 36. & V. 3. Conf. 3. n. 38. Conf. 37. n. 9. cum cit. & n. 14. CARPZ. d. l. Qu. 120. n. 55. ibique all. FARIN d. Qu. 36. n. 219. 225. cum mult. all. & n. 231. nec non Qu. 37. n. 58. cum innum. cit. ubi n. 60. hanc sententiam verissimam ac magis communiter approbatam dicit, ac Qu. 46. n. 12. quæ proinde hîc locum non habebit, cum Inculpan-*

G

tis

nis dictum non sit invulnerabile, quod ad effectum torturæ tamen
 requiritur, ROL. à VALL. *V. 3. d. Conf. 3. n. 37. ibique cit. & Conf. 37.
 n. 9.* POLYD. RIP. *d. C. 10. n. 8.* FARIN. *cit. Qu. 37. n. 58.* idque ideo,
 quoniam ipse non est testis omni exceptione major, ceu, qui in
 causâ propriâ deponit, cui actui, ut alias virtutem ac efficaciam
 probationis atque decisionis & Leges, *L. Nullus idoneus 10. ff. & L.
 Omnibus 10. C. De Testib. & Canones, c. Si testes 3. §. 24. & §. 39. C. 4.
 Qu. 2. & 3.* (in quibus binæ ante *all. LL. Canonisatæ*) notab. *C. De
 Catero 14. vers. Nec tunc. X. De Testib. & Doctores, MENOCH. De
 A. J. Q. Q. Libr. 2. Cent. 5. Cas. 473. n. 2. & 2. Pr. 51. n. 27.* PETR. GREGOR.
S. I. U. Libr. 48. C. 13. n. 32. MARSIL. *Conf. 29. n. 25.* DN. MEV. P. 5.
D. 65. n. 2. & P. 6. D. 294. n. 6. nec non D. 403. n. 2. ita & hic effectum
 torturæ detrahunt. MASCARD. *De Prob. Concl. 144. n. 10. & Concl. 1135.
 n. 4.* ROL. à VALL. *V. 3. Conf. 37. n. 10.* FARIN. *D. Qu. 46. n. 12.* CARPZ.
d. Qu. 120. n. 55. ZANG. CLAS. DN. STRYK. & DN. LYNCKER.
 8. *dd. ll. Accedit, Inculpationem hanc levem saltem præsumptio-
 nem gignere, uti præcedenti CAP. n. 66. ex mente fusè addu-
 ctorum est concessum, quæ ad torturam infligendam minimè est
 sufficiens, arg. L. Milites 8. §. 1. C. De Qu. MASC. Concl. 1135. n. 2.* ROL. à
 VALL. *V. 3. Conf. 37. n. 16. in fin.* FARIN. *d. Qu. 46. n. 14. in f. Excell.* DN.
 STRYK. *d. Diff. De Eff. ag. C. 4. n. 2. in f. ad quam potius indicia gra-
 via, certa, imò luce meridianâ clariora Vid. suprâ dicta C. 1. n. 14. 18.
 19. seqq. requiruntur, FARIN. Pr. & Tb. Cr. Libr. 1. Tit. 5. Qu. 37. n. 3.
 sum innum. all. ac talibus argumentis probatio est inducenda, ut
 sola tantum rei confessio deesse videatur, ut notabilis loquitur
 L. In criminibus 1. §. Sed & epistola 1. in f. ff. De Quest. Conf. cit. C. 1. n. 14.
 ibique add. quorum tamen efficaciam præsumptio hæc ex Inculpatione
 oriens omninò destituitur. Ut jam leviter saltem atringam,
 eandem Inculpationem indicium saltem aliquod, FARIN. Pr. &
 Tb. Cr. Qu. 46. n. 17. non verò probationem, IDEM *d. l. n. 55. si c.
 que nec speciem ejusdem, semiplenam scilicet facere, indeque
 nec ob eandem torturam decerni posse, propter rationem con-
 nexionis ex Regulâ supr. n. 7. suppeditatâ desumendam. Addunt
 Doctores postremò & hanc rationem, ex quâ Inculpationem non
 omni exceptione majorem testem esse, evincere, huncque ejus
 dicto**

dicto effectum torturæ detrahere satagunt, quod vulneratus
 simultatem ac inimicitiam erga Inculpatum fovere præsumatur,
 MASCARD. *De Prob. Concl.* 144. n. 10. 11. & *Concl.* 1135. n. 5. ROL. à
 VALL. *V.* 3. *Conf.* 37. n. 11. 12. 13. FARIN. *Pr. & Th. Cr. Qu.* 46. n. 12.
 ANT. GOMEZ. *V. R. Tom.* 3. *C.* 13. n. 16. *vers. item etiam* POLYD.
 RIP. *in Tr. De A. in M. A. Cap.* 16. n. 10. eamque capitalem. MASCARD.
 VALL. GOMEZ. *dd. ll. Excell. DN. STRYCK. in saepe cit. Diss. de Eff.*
ag. C. 4. n. 1. p. 40. Cujus rationes excutiunt MASC. FAR. *all. ll. ac*
præprimis ROL. à VALL. *cit:* n. 12. 13. & *Excell. DN. STRYCK.*
jam memorato loco. quam satis idem Inculpans explicare videtur,
 dum Inculpatum offendentem nominat, ac delicti insimulat: Jam
 verò expediti juris est, assertionem inimici ad torturam decer-
 nendam minimè sufficere, MASCARD. *Concl.* 1051. n. 11. 12. MARS.
Conf. 15. n. 16. MENOCH. *De A. 2. 2. Libr. 1. Qu.* 28. n. 5. etiam si idem
 in mortis articulo sit constitutus, Vid. ROL. à VALL. *d. Conf.* 37.
 n. 13. *cum cit.* FARIN. *cit. Qu.* 46. n. 12. *verb. Etiam in Sc. cum sus. cit. &*
 POLYD. RIP. *d. Tr. n. 10.* & sanctissimam Eucharistiam acceperit;
 MASCARD. *Concl.* 1051. n. 10. *ibique cit:* ut proinde idem de Incul-
 pante dici possit, ejus quâ inimici testimonium effectum tortu-
 ræ Inculpato infligendæ operari non posse. Et licet de veri-
 tate ultimæ hujus rationis hanc ob causam dubitare liceret,
 quod mortivicius, ceu memor Salutis æternæ, præprimis Syna-
 xi Sacrosanctâ assumptâ, in quâ frustrâ remissionem peccatorum
 à DEO expectat, quam ipse Proximo denegat, inimicus planè
 non videatur, dici tamen potest: Inimicum non ex mentis odio,
 sed ex causâ eâq; vel certâ, vel præsumptâ æstimari, hincq; sufficere,
 causam inimicitiae apparere, licet ex animo non probetur, ut *ex*
all. optimè tradit MASCARD. *Concl.* 1051. n. 9. cum Lex præ-
 sumat statim, quod aliquis sit inimicus, si causa inimicitiae sub-
 fuerit, etiam si fortè animus nocendi cupidus non statim adfu-
 erit, accuratè ita loquente B. DN. CLASEN. *ad. Art. C. C. 66. p.*
 240. *Conf.* POLYD. RIP. *De A. in M. A. Cap.* 16. n. 11. 12. ut eapro-
 pter, licet vulneratus eo tempore rancorem ac simultatem animi
 non nutriat, ipsa tamen causa ad inimicitiam suffeçtura Inculpato
 imputata faciat, quo minus ad torturam decernendam testimoni-
 um vulnerati sufficere possit. Et hanc sententiam negativam in-
 13.

- indubitati juris, receptissimam ac verissimam esse, & ita omnes tenere, nec ab eâ, ceu usu forensi, Praxiq; communi approbata, in judicando & consulendo recedendum esse, ex operose *all.*
14. docet FARIN. *Pr. & Tb. Cr. Libr. 1. Tit. 5. Qu. 46. n. 10.* quam & in facti Specie, dum quidam vulneratus Franciscus de Contis dictus à Bartholomæo Salvieto se vulneratum esse in articulo mortis deposuerat, ROLANDUS à VALLE integro *Conf. 37. V. 3.* est tuitus.
15. Quæ ad fundandum Effectum Negativum priorem huc usque sunt apposita & exposita, adeò extendunt Doctores, ut licet (a) Inculpans probatissimæ vitæ fuerit, non tamen ejus assertio effectum torturæ contra Inculpatum operari possit MASCARD. *Concl. 1135. n. 12.* POLYD. *RIP. d. Tr. De A. in M. A. C. 16. n. 4.* FARIN. *Qu. 46. n. 48. ibiq; n. 47. alleg. dissentientes* ANT. GOMEZ. *V. R. Tom. 3. C. 13. n. 16.* Cujus rationis lineas jam *supr. C. 2. n. 22.* duximus, quod sc. bonitas vel probitas alicujus licet dignissimi in præjudicium tamen enorme tertii, vel *secundum & tertium* præjudicii gradum nil operetur, insuperque adhuc rationes torturæ effectum præscindentes hoc *CAP. n. 7. seqq.* adductæ contra hunc Inculpantem militent, nec per bonitatem ejus jam tum per damnum alterius adeò momentosum concurrens hoc effectum denudatam, elidantur.
17. Ampliant Jcti hanc Regulam (ß) ut, licet Inculpans Inculpationem suam jurejurando firmaverit, nec tum effectum torturæ eadem nanciscatur. MASCARD. *d. Concl. 1135. n. 20.* FARIN. *d. Qu. 46. n. 45.* POLYD. *RIP. cit. C. 16. n. 4.* BEUST. *in Tr. De Jurej. ad L. 31. ff. De Jurej. n. 1182. §. Circa hanc Sc. Excell. DN. STRYK. all. Disp. De Eff. ag. C. 4. n. 5.* quamvis enim asseverare non dubitem, Inculpationem juratam firmiorem præsumptionem facere, quam si non esset jurata, ut ex LUDOV. COVARRUV. *V. R. Lib. 2. C. 13. n. 8. vers. major tamen oritur,* rectè docet FARIN. *d. n. 45. in f.* antamen effectum hunc specialem torturæ illicò operetur, hoc
19. est, quod non minori certitudine nego, præprimis, cum ipse Imperator Inculpationis etiam juratæ Calum ponat in *Art. C C. 25. §. Zum sechsten ibi: oder bey seinem Eydt bethcuret/ & nihilominus cum reliquis indicis ibidem recensitis & huic quâ tali in Art. 27. effectum*

effectum torturæ detrahat, insuperque exceptio causæ propriæ ac inimicitia à Lege in Inculpante ob causam Inculpatione indicatam alioquin suffecturam præsumptæ nec elidatur, nec suppleatur per juramentum. FARIN. *d. Qu. 46. n. 45.* exque eo Excell. DN. STRYK. *d. Diss. C. 4. n. 5. jung.* MASCARD. *d. n. 20.* Non autem 21. fulcitur contrarium ex assertione HIPP. de MARSIL. *in Pr. Cr. §. Diligenter n. 118. vers. Sed contrariam partem.* Parum namque præsidii idem ex *all.* capiet, cum ROMANUS & BALDUS *ibidem citati* in diversis terminis, de *teste* sc. & non de vulnerato Inculpante loquantur, statuentes: Testem in mortis articulo constitutum validare juramento suum testimonium: Jam verò disparitatis inter testem & vulneratum evidens est ratio; ille enim in alienâ, hic in propriâ deponit causâ, ut proinde illius assertio ob cessantem supradictam exceptionem probari, hujus verò confessio ob exceptionem obstantem quoad hunc in specie Effectum reprobari debeat, uti ita refert MASCARD. *d. Concl. 1135. n. 22.* exque eo FARIN. *all. Qu. 46. n. 45.*

Extenditur data Regula (7) & ultimò, ut, licet Inculpans 22. morti vicinus haberet in manibus Sacrosanctam Eucharistiam, immediatè eandem assumpturus, nec h. c. qualitas hæcce confessionem vulnerati convalidare, nec effectum torturæ operari possit. MASCARD. *d. Concl. 1135. n. 13. cum sus. cit.* FARIN. *d. Qu. 46. n. 46.* POLYD RIPA. *in sepe laud. Tr. De A. in M. A. Cap. 16. n. 4. in f.* JOACHIM. à BEUST. *d. n. 1182. §. Circa hanc Excell.* DN. STRYK. *d. C. 4. n. 5.* De Jure Canonico quidem asse- 23. rendum viderur, Corpus Domini i. e. Sacram Synaxin in causis temporalibus speciem probationis esse, uti ex notabili ac planè singulari colligo *c. Sæpe contingit 23. C. 2. Q. 5.* (quam Quæstionem secundam post tertiam positam esse ob simillimum harum argumentum, notant CORR. ROM. *ad Rubr.*) in quo statuitur: *Si furto in monasterio factò de Authore delicti non constet, NB post missam celebrandam fratres omnes communicare debere in hac verba: "Corpus Domini sit mihi AD PROBATIONEM hodie. Verum " 24. quicquid sit de Jure Pontificio, ut in multis aliis, ita & hoc in passu sacro Codici contrario, est tamen nihilominus hic usus Sacro, Sanctæ Cœnæ magis abusus, cum finem à Summo ejusdem Authore*

Authore, Salvatore nostro in verbis *Luc. 22. v. 19.* *Τὸτο ποιῆτι ἐστὶ τὸ ἐμὸ ἀνάμνησιν*, præscriptum, ac à Divo Paulo *1. Cor. II. v. 24. 25.* repetitum non respiciat, nec impleat, sicque hic nullum effectum operatur, cum id, quod animæ salutem affert, corpori alterius perniciem inferre non possit, nec divinum præceptum ad præcipientis commemorationem & recipientis spirituales absolutionem tendens ad delicti imputationem vel manifestationem, sicque Proximi læsionem adhiberi, ac ita violari debeat, ut proinde verum maneat, ab usum rei effectum parere non valere, hincque nec ad torturam nostro in casu decernendam quidpiam conferre posse. Quam & rationem Authorem Consultationis Saxonice *Libr. 5. Qu. 122. n. 3.* cuius verba citat *Illust. DN. STRYK, d. Diss. De Eff. ag. C. 4. n. 5. vers. Constitutum* pro fundamento habuisse, ut effectum torturæ Inculpationi ipsâ & Eucharistiâ assumptâ detraxerit, extra omnem dubitationis aleam positum esse immotè auguror.

25. Ceterum negativam hanc sententiam sub rationum & Doctorum umbone hætenus defensam, ac jam ex mente illorum extensam nonnulli Jurorum mordere conantur, quorum Catalogum exhibent *MENOCH. 1. Pr. 89. n. 78. FARINAC. Pr. 5. Tb. Cr. Libr. 1. Tit. 5. Qu. 46. n. 1.* & agmen inter reliquos citatis locis recensitos *HIPPOLITUS de MARSILIIS in Pr. Cr. §. diligenter à n. 117. usq. ad n. 132.* in hoc dubio importanti & multum quotidiano, ut inibi loquitur, primâ quidem fronte satis speciosè ducit, sententiæ affirmativæ, sc. Inculpationem morituri vulnerati ad torturam sufficere calculum apertè addens, hoc saltem *d. §. n. 123. vers. Attamen non obstantibus* præsupposito: Inculpantem perfecti esse intellectus, aliterque veritatem haberi non posse: Cujus rationes potiores adducit *FARIN. d. Qu. 46. n. 38. 39. 40.* & secundum ordinem ab ipso illarum Patrono dispositæ sunt sequentes (1) Quod intuitu communiter accidentium quilibet, aut major pars morientium verum dicere, & æternam salutem respicere videatur. *d. §. Diligenter n. 119.*
26. quod exemplis *d. n. 119. §. 120.* stabilire conatur. (2) Quod sæpe recedatur à regulis juris communis, & alias non concedendum concedatur, si veritas aliter haberi non possit, dum ob difficultatem probationis Lex eâ probatione contentetur (ut ita Barbarè loquitur) quæ fieri potest. *n. 124. 126.* quod exemplis *d. n. 124. 125.* confirmat

firmat (3.) Quod hanc sententiã rejectã delicta necessariò mansura 29^r
sint impunita, quod Leges vetant. *L. Ita vulneratus* 51. §. *Æstimatio*
2. *vers. Quod si quis ff. Ad L. Aqu. L. Si longius* 18. §. *Si filius familias* 1. *ibi.*
Ne dum pater ff. De Jud. L. Stichum 95. §. *Quod si* 1. *vers. sanè quoniam*
ff. De S. & Lib. L. Si operis 14. *C. De Pan. C. Licet Heli* 31. *X. De Simon.*
C. Ut fama tua 35. *X. De Sent. Excomm. Vid. JD. n. 127. & ne hoc*
fiat, multa alias illicita reddunt licita, quod probat exem-
plis n. 128. 129. 130. (4.) Quod, quamvis causa ex unius, quacun- 30^r
que dignitate etiam præfulgeat, L. Jurisjurandi 9. §. *Simili* 1. *C. De Tes-*
tib. : (quæ Lex est Canonilata & relata in c. Si testes 3. §. 38. *C. 4. Q. 2.*
& 3.) secundum ordinem judiciorum solitum teste C. Licet ex quã-
dam 47. *vers. Nec tamen si unus* X. *De Testib. dicto nulla terminetur,*
C. Licet universis 23. *X. De Testib. de facto tamen proprio deponens,*
cum præsumatur magis veritatem scire quam alius, etiam unus
plenè probet. L. Quæro 58. §. *Servum fin. ff. De Ed. ed. ubi, dum cre-*
ditur uni servo de facto proprio, à fortiori colligendum omninò
est, multò magis libero credi. JD. n. 130. in f. & n. 131. Quam sen- 31^r
tentiam ipse magis æquam, justam, juri naturali consonam, &
optimis juribus ac rationibus confirmatam dicit d. §. Di gener
n. 121. & 131. in f. Verum rationes hæ omnes tantarum non sunt
virium, ut sententiam nostram negativam debilitare, multò
minus enervare valeant, sed potius in promptu est, quod ad sin-
gulas commodè regeri possit. A præsumptione enim in primã 32^r
ratione adductã pro moriente alioquin militante ad torturam
decernendam non nisi infaustè infertur, sed hoc ex eãdem re-
ctè colligitur, assertionem vulnerati moribundi non negligèn-
dam esse à judice, sed effectum, quem jure nancisci potest, eidem
ab eodem tribuendum esse, quod verò effectum torturæ possit
inducere, id equidem inde non nisi contrario an ne fluere au-
tumo. Si enim hanc præsumptionem pro decisione singulorum
Inculpationis effectuum generaliter ac simpliciter posuerimus,
nec rationes potius jure fundatas, quæ effectum unum alterum-
ve detrahunt, attenderimus, eãdem facilitate sequeretur, & ad
condemnationem hanc Inculpationem sufficere, quod tamen oppi-
dò falsum esse, per rationes jam jam demonstrabimus. Accedit
inuper, hanc bonam pro moriente conjecturam adeò enormi-
etc

t̄er tertio præjudicare haud posse, per ea, quæ fufius dixi C. 2. n. 22
 & repetii hoc C. n. 16. Vid. ROLAND. à VALL. V. 3. Conf. 37. n. 26. vers.
 Secundo non obstat. & Illustr. DN. STRYK. in sepe laud. Diff. De Eff.
 33. agon. C. 4. n. 3. vers. Quod enim primam. Secundam rationem quod
 attinet, illa in hypothesi merito negatur, nunquam enim con-
 ceditur in jure, quod ob difficultatem probationis cuiquam in
 causâ propriâ & insuper inimico testimonium perhibere liceat,
 cum & testimonium de gestis à se dictum si ad dicentis benefi-
 cium & utilitatem, aut tertii detrimentum, ut hoc in casu omni-
 nõ accidit, nec potius hujus commodum collimet, non appro-
 betur. MASCARD. V. 4. Concl. 1364. n. 63. ibiq; all. uti ferè hanc
 Marsilii opinionem in specie refutant ROL. à VALL. d. Conf. 37.
 n. 27. vers. Ultimò non obstat. & n. 28. FARIN. d. Qu. 46. n. 41. &
 DN. STRYCK. cit. Diff. p. 42. addi & hoc pro destructione opi-
 nionis Marsilii certiori potest, torturam nunquam in delictis,
 licet difficilis probationis, & ubi veritas aliter haberi non po-
 test, ne quidem atrocissimis deferendam esse, nisi indicia legi-
 tima, de jure subsistentia, & ad hanc sufficientia præcesserint, uti
 elegantissimè tradit FARIN. 1. Conf. 20. n. 8. quæ non esse solam
 vulnerati Inculpationem fufius in antedictis variis rationibus,
 apertoque C. C. textu probatum ac demonstratum. Ad tertiam
 34. rationem reponi potest, nondum sufficienter delictum per nu-
 dam Inculpationem contra Inculpatum, ad hunc effectum de-
 monstratum esse, aut torturæ in personâ Inculpatis exclusio-
 nem simul generalem aliam persecutionem, vel ulteriorem in-
 quisitionem tollere, nec eandem semper aut simpliciter hunc
 metum impunitatis delictorum insequi. Hic enim tum demum
 optimè urgeri posset, si omnis Inculpationi Effectus omninò
 denegatus esset, at dum idem jure approbatus in C. II. ipsi attri-
 butus, facile fieri potest, Inculpatis fugam, hancque secutam
 in carcerem reductionem, vel maturatam à morfu conscientie
 confessionem Inculpationi accedere, quibus casibus utique ad
 torturam, ac tandem delictorum coercionem deveniri posset,
 quæ omnia si deficient, Inculpatus censetur innocentiam suam
 abundè purgasse, ut tum sola Inculpatione effectum torturæ non nisi
 invitâ jurisprudentiâ operaretur. Accedit, ipso etiam effectum
 torturæ

torturæ Inculpationi assignato, adhuc tamen necessario ac infallibiliter condemnationem, quam hic urget Marsilius, ne utique fecuturam esse, cum vel Innocentia Inculpato post torturam detegi, vel idem patientiâ ac duritiâ tormentorum ita hæc contemnere possit, ut illi veritas exprimi nullo modo possit, loquente sic L. *In criminibus* 1. §. *Questioni 23, vers. Nam pleriq; ff. De Quest.* quo casu adhuc intentio Hippoliti eventu suo destitueretur. Nec 35
quarta ac *ultima* ratio majoris est momenti, longè enim diversa sunt: De *facto* proprio, & in *causâ* propriâ testimonium edicere. FARIN. *Qd. v. 46. n. 42.* exq; eo Excell. DN. STRYK. *d. Diff. p. 42.* Illud à jure recipitur, L. 58. §. *f. ff. De Ad. ed.* hoc rejicitur. L. 10. ff. §. *C. De Testib.* Cum igitur illud Marsilius intelligat, hoc verò assertio moribundi respiciat, & à diversis diversè inferatur, non potest idem aliter quam Statum Controversiæ evertere, sicque fallaciam ignorationis Elenchi committere. Et quod Legem 18. 36
§. *f. De Ad. ed.* ab illo in defensionem suæ rationis ultimæ citatam attinet, ea sanè ne utique ita generaliter, ut Hippolitus eam refert, loquitur, sed non inconsultò conditionaliter disponit, Servi rebus ablatis fugitivi facti, asserentis, se & in domo Venditoris ita fugisse, responso ceu unius testis de proprio facto testantis credendum esse, SI & ALIA INDICIA prioris fugæ NON DEFICIANT, Vid. B. DN. BRUNN. *ad d. L. 1. ibiq; cit. Dd. MENOCH. De A. J. Q. Libr. 2. Cens. 1. Cas. 99. n. 17.* unde vi argumenti à contrario, ceu in jure validissimi apodicticè sequitur: Solum ergò responsum vel testimonium servi, si indicia alia deficient, nunquam sufficere, multò minus ergò probari poterit, testimonium alicujus in causâ propriâ, ut jam Inculpantis, sine omni alio adminiculo torturam inducere posse. Quod egregiè confirmatur ex iis, quæ habet *Illustr. B. DN. BRUNN. ad d. L. 58. n. 3.* ubi asserit: Testimonio unius de proprio facto deponentis credendum non esse, si eadem depositio in *grave præjudicium tertii* vergat, quod hic in torturâ deferendâ notoriè adesse, junctâque infirmitate testimonii in propriâ causâ prægnantiorem rationem Effectum torturæ Inculpationi detrahendi causari, nullum fluctuare putaverim. Et hæc sententia eò certius defensionem meretur, quo apertius constat, ipsum opinionis nobis con- 37

H trariæ

- traria Antesignanum prædictum Hippolitem in suis scriptis fluctuare, modo nostram negativam, modo suam affirmativam defendendo. Dum enim in *Conf. 20. n. 14. & Singul. 22. vers. Item nec confessio*. liquidò statuit: *Confessionem offensi in articulo licet mortis constituti Inculpato offendenti non nocere*, eo ipso huic confessioni, seu Criminali termino appellatae Inculpationi effectum torturæ utiq; alias torto nocituræ denegat. Unde ei tanquam vario non esse credendum, in materie præsentis docet CRAVETT. *Conf. 16. in fin.* quem citat *Illustr. DN. STRYCK. d. Diff. C. 4. n. 4.* præprijis, cum ipse ANGELUS, in *L. 3. §. 1. ff. De Scit. Syll.* Inculpationem à morti vicino factam effectum torturæ operari, tradens, cui MARSILIUS *d. §. Diligenter n. 118. vers. Sed contrariam partem*
38. innititur, negativam opinionem in *L. Mater 2. C. De Calum. tueatur*, quare & ipsum in *d. L. 3. sine Lege & ratione locutum esse*, hincq; ejus opinionem non essetutam, & communiter non teneri, ex *cit. tradunt ROLL. à VALL. V. 3. Conf. 37. n. 26. vers. Non obstant. &*
39. FARIN. *Qu. 46. n. 10. vers. Ubi quod opinio*, & hoc secundo loco melius & gravius dixisse ex ALEXANDR. *V. 3. Conf. 14. n. 5.* referunt MASCARD. *De Prob. V. 3. Concl. 1135. n. 7.* FARIN. *d. l. n. 10.* ROL. à VALL. *V. 3. Conf. 37. n. 26.* Excell. DN. STRYCK. *cit. Diff.*
40. *C. 4. n. 4.* Unicum adhuc restat argumentum, primo omnium loco ex merito adducendum, non quidem à Marfilio pro suâ sententiâ nexum, apprimè tamen ipsi favere visum, quod ex *Art. C. C. 25.* ad oculum demonstrari, ac acerrimè urgeri poterat, ubi Imperator expressè inter indicia ad torturam sufficientia hanc Inculpationem recenset, ex quo hucusq; tam operosè pro detrahendo Inculpationi torturæ Effectu deducta, vel levi talitro destrui, meque quâ paratum Legis oppugnatorem temeritatis, imò impietatis maculâ vel tingi, vel aspergi posse, dicendum videbatur.
41. Verum fundamento disceptationis curatius pensitato svavis horum jam dictorum potius cum antea deductis Harmonia erit atq; consonantia. Aliam namq; decisionem hæc Quæstio: Annon Inculpatione *junctis aliis indicis* effectum torturæ habeat, aliam verò hæc: An Inculpatione *sola, in se*, & quâ talis eundem effectum operetur, responsionem efflagitat. Et sicuti illam cum Imperatore promptissimè concedo, cum plura indicia in se imperfecta ad effectum torturæ conjungi posse, ut unum perfectum inde oriatur

tur

tur, in ipsis juris Criminalis principiis sit fundatum; ita hanc eadem autoritate & veritate pernego, quam unice hactenus excutere allaboravi, quæ cum *supr. n. 5.* clarius sit stabilita, eò Candidum Lectorem humanissime remissum volo.

Hæc de *Priori Inculpationis Effectu Negativo*, **QVÆSTIONEM** respiciente exposita sufficiant. Restat *Posterior* adhuc **EFFECTUS CONDEMNATIONEM** concernens, quem ad demonstrandum concludo II. Inculpationem vulnerati moribundi **EFFECTUM CONDEMNATIONIS NON** operari, sicuti ita autumant **MASCARD** *De Prob. V. 3. Concl. 1135. n. 1.* **FARIN.** *Pr. & Th. Cr. Libr. 1. Tit. 5. Qu. 46. n. 55.* **CLAR.** *R. S. S. f. Qu. 21. n. 16. in fin.* Cujus assertionis veritas fuit ex *priori* **EFFECTU** negativo: Cum enim Inculpatio **EFFECTUM** torturæ ipsâ condemnatione omninò levioris, per hactenus sufficientissimè stabilita, non producat, multò minus poterit **EFFECTUM** Condemnationis ceu ipsâ torturâ multum gravioris operari. Et hanc sententiam de Italiae observantia, & communis styli opinionem esse, testantur ex *suff. all.* **FARIN.** *d. l. inf. & ex PETRO. à PLACH. Libr. 1. C. 13. n. 15.* **CLARUS & MASCARD.** *dd. 11.* Rationes ejusdem urgentiores hæc sunt (1.) Quod, sicuti in Civilibus nemo morti licet vicinus suâ adnotatione ac propriâ confessione sibi debitorem in nummis potest constituere, notab. *L. Rationes defuncti 6. inf. C. De Probat. jung. L. Instrumenta 5. & L. Exemplo 7. Eod. nec non L. Inter chartulas fin. C. De Conv. fisci. deb. Libr. 10. Tit. 2.* ita multò minus in Criminalibus, ceu magnis causis, quæ hominis famam, corpus, vitam & bona afficiunt, notab. *Art. C. C. 1. vers. in dem allen etc.* Inculpans sibi possit debitorem constituere in pœnâ, uti ex **ALBERIC.** *in L. 2. n. 3. vers. Sed, hoc etiam facit ff. De S. S. Syll.* concludit **FARIN.** *d. l. n. 11. in. f.* ex quo idem recenset **EXCELL. DN. STRYK.** *d. Diff. C. 4. n. 1. p. 40.* (2.) Quoad condemnationem probationes districtissimæ, notab. *c. Epiphanium 4. C. 5. Q. 6. palpabiles, Magnif. DN. PRÆSES.* *in Not. ad LAUT. Tit. De Jurej. verb. Arg. L. p. m. 183.* indubitatae, ac luce meridianâ clariores requirantur, per famosissimam *Practicam L. Sciant cuncti fin. C. De Prob. ibiq.* **DN. BRUNN.** quâ Regulâ ex *d. l.* desumptâ quotidiè Doctores utuntur **ME- NOCH.** *De A. 2. 2. Libr. 2. Cent. 5. Cas. 492. n. 1. Cas. 464. n. 2. & Cent.*

9. Cas. 279. n. 1. MARSILYS. Conf. 20. n. 1. Conf. 29. n. 7. Conf. 44. n. 11.
 Conf. 50. n. 15. Conf. 63. n. 13. Conf. 88. n. 1. FARINAC. 1. Conf. 40. n. 31.
 MASCARD. V. 2. Concl. 460. n. 14. & Concl. 857. n. 26. ROL. à VALL.
 V. 1. Conf. 7. n. 35. Conf. 16. n. 30. Conf. 24. n. 23. & V. 3. Conf. 3. n. 37.
 JACOB. de BELLOVISU in Pr. Cr. Libr. 3. C. 20. n. 2. PAUL. GHIR-
 LAND. Jct. Florent. Tr. De Hæret. & cor. pæn. Qu. 5. n. 18. quarum
 tamen efficaciam hæc Inculpatio est denudata, quæ probationem
 non facit, Vid. sup. n. 9. ibiq. cit. FAR. multò minus plenam proba-
 tionem, quam sequitur condemnatio, inducit. (3.) Quod unius
 48. testimonium ad condemnationem alicujus non sit sufficiens, no-
 tab. C. Veniens ad nos 10. X. De Testib. nec ulla divina humanaque
 Lex unius testimonio, etiam idoneo quemquam condemnet, per
 elegantissimum c. Admonere 8. C. 33. Q. 2. Sed per duos demum
 testes perfecta, legitima, MASCARD. De Probat. V. 1. Qu. 6. n. 47.
 & Concl. 303. n. 2 & plena probatio CARPZ. P. 3. Qu. 114. n. 5. MASC.
 Concl. 899. n. 21. ROL. à VALL. V. 2. Conf. 33. n. 1. V. 3. Conf. 23. n. 5.
 DAMHOUD. Pr. R. C. Cap. 49. n. 1. B. DN. CLASEN. ad Art. C. C. 30.
 p. 133. Conf. C. Licet Universis 23. & C. Cum à nobis 28. X. De Testib.
 quæ deficiente tamen ne utique ad condemnationem deveniri
 potest, inducatur, sicque nec hic ipsa Inculpatio morientis, ceu
 unius saltem testis, præprimis omni exceptione non majoris
 ad condemnationem sufficere possit.

49. Nec dubium hanc nostram sententiam, multò minus falsam
 facere potest decantata Jctorum Regula: Mortem non minorem
 facere fidem, quam corporale juramentum, POLYD. RIP. in
 eleg. Tr. de A. in M. A. Cap. 23. n. 11. cum suff. cit. C. 28. n. 12. cum mult. all. C.
 38. n. 13. cum copios. cit. & C. 82. n. 11. cum cit. MENOCH. 5. Pr. 5. n. 4. in
 f. & De A. J. Q. 2. Libr. 2. Cent. 2. Cas. 116. n. 4. SCHNOBEL Disp. ad
 ff. 8. th. 21. ibique cit. GAILL. 2. O. 43. n. 2. cum suff. cit. Excell. DN.
 50. STRYK. in Diss. De Eff. agon. C. 3. n. 6. cum mult. all. Unde inferen-
 dum videbatur, sicuti juramentum effectum plenæ probatio-
 nis habet, per elegantissimam L. Non erit juratum 5. §. Dato Jure-
 jurando 2. in ff. De Jurej. Conf. L. Post rem 56. ff. De R. jud. ceu quo
 legitimè præstito non illud quæritur, an debeatur, sed, an jura-
 tum sit §. ii. J. De Ad. d. L. 5. L. Nam posteaquam 9. §. Jurejurando. 1.
 L. in duobus 28. in fin. L. Quod si juravi 29. ff. De Jurej. ita & eadem
 mortem

mortem hujus vulnerati ejusque confessionem non destitui; hincque ex illo effectu plenæ probationis effectum condemnationis sequi posse. Nam prædicta Regula malè hîc trahitur, ceu quæ saltem Quæstioni de Juramenti delati & acceptati per mortem impeditâ præstatione applicatur, an sc. Juramentum delatum & acceptum habeatur pro præstito, eo, cui delatum, mortuo, de quâ, cum hujus loci non sit, Vid. interim omninò POLYD. RIP. d. Tr. C. 38. n. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. B. DN. BRUNN. in Pr. Civ. C. 23. n. 20. B. DN. LAUTERB. ad Tit. De Jurej. p. 185. ibid. Not. Excell. DN. PRÆS. verb. pro impleto haberi, non verò Quæstioni de plenâ probatione, quam tamen hîc saltem sollicitè excutimus, ut proinde Thesin nostram de negato Inculpationi Condemnationis effectu hætenus stabilitam alius ac diversus longè hypothesis sensus vel confundere, vel evertere minimè sit valiturus.

CAPUT. IV. ac ULTIMUM.

EXHIBENS

EFFECTUM EXCULPATIONIS TAM POSITIVUM, QUAM NEGATIVUM, UNA CUM RESPONSIONIBUS AD OBSTANTIAS.

SUMMARIA.

Continuatio	Num 1. 2.	Exculpatio, si verisimilis, est
Ordo Capituli sistitur	n. 3.	secundum demum assignatum pro
Exculpationis Effectus positivus traditur	n. 4.	Quæ quando talis audiatur, Con-
Et confirmatur auctoritate	n. 6.	jecturis n. 13. 14. Et exemplo
7. ac rationibus	n. 8. 9.	n. 15. probatur.
Singulare Plagium in ROSBA		Ampliatur prædictus Effectus
CHII PRAXI CRIMINALI noviter ostenditur	n. 5.	positivus (a) in Exculpatione
Dubium circa Exculpantis fidem proponitur	n. 10.	implicitâ. n. 16.
Et resolvitur	n. 11.	Quæ quando fiat, docet n. 17.
		Ampl. (β) licet Exculpans Exculpatum prius inculpaverit
		n. 18.

H 3

Cujus rationes suppeditant n. 19.	Cujus argumenta ordine refe-
	20. runtur n. 27. 28. 29. 30. 31. 32.
Dubium ad infringendam sic	Fundamentum horum sistit n. 33.
factam Exculpationem for-	Quæ & resolvuntur n. 34. 35. 36.
matur	n. 21. 37. 38.
Idem diluitur	n. 22. Ipsa eorundem Hippoliti Con-
Enervatur veritas hujus Excul-	ciliatio refutatur n. 39.
pationis in Exculpante mori	Exculpationis Effectus I. ne-
non vicino n. 23. ubi & ratio tra-	gativus sistitur n. 40.
ditur	Qui Praxi n. 41. ac rationibus
Cujus Limitationem dat. n. 24.	n. 42. 43. probatur.
Quâ cessante ad huc Exculpati-	Effectus II. Negativus traditur
oni non creditur, ob rationem n. 44.	& demonstratur n. 45.
quam dat	n. 25. Quâ ratione idem elidatur, do-
Hippolitus de Marsily & in hoc cet	n. 46.
puncto contrarius producitur	Quod deducunt n. 47. 48.
n. 26.	Exitus Dissertationis n. ult.

1. **P**rimam hucusque partem Dissertationis nostræ in frontispicio ipsius materiei delineatæ, ipsam nimirum **INCULPATIONEM** secundum distinctos suos Effectus, & *positivos, & negativos*, eâ, quâ tot inter fluctuantes & conflantes Doctores fieri potuit, oculorum ac mentis acie illustravimus.
  2. Altera adhuc, **EXCULPATIO** scilicet restat evolvenda, quâ in parte & fide exsolutâ, eo feliciorum colophonem hæc Disputatio indubiè sibi met est sponsura.
  3. Hujus autem evolutio Methodi in prioribus Capitibus selectæ & hinc custodiendæ causâ, Effectus itidem *affirmativi & negativi* consideratione absolvetur, cum vix hinc aliquid præter Effectum tractari possit, quod Praxin, quam ad omnis labor collimare debet merito, solidam sapiat. Si ergo Mevius vulneratq; viribus corporis prostratis, mentis tamen integris dixerit, Cajum de vulnere diffamatum nec Authorem, nec adjutorem sceleris fuisse, sed innocentissimum esse, Sempronii verò manus infelices hoc effuso sanguine madentes rutilare, hocq; suum effatum obitu præprimis infecuto firmaverit, hujus assertio-
- nis

nis pro Cajo egregiè facientis, velex Criminalistarum loquendi more, Caji Exculpationis hic notabilis ac pretiosus *positivus* est Effectus, ut enervet omnes vires & effectum præsumptionum ac indiciorum contra Cajum licet militantium, ut idem alias forsan ob illa Exculpatione non factâ torquendus, jam inde tormentis subjici nequeat, sicuti ita statuunt BALD. *in L. 1. vers. Item si testator* 5.
n. 32. col. pen. C. Comm. de legat. MASCARD. De Probat. V. 2. Concl. 389. n. 2. & V. 3. Concl. 1136. n. 1. FARIN. Libr. 1. Tit. 5. Qu. 46. n. 104. cum innum. all. MARSIL. in Pr. Cr. §. Diligenter n. 200. cum (usiss. cit. & Conf. 17. n. 20. cum iisd. all. Conf. 50. n. 18. at Conf. 61 n. 34. nec non in Sing. 22. vers. Feneas tamen menti cum iisd. cit. ALCIAT. De Præsumpt. Reg. 3. Pr. 4. n. 10. & Pr. 44. n. 5. ANT. GOMEZ. V. R. Tom. 3. C. 13. n. 17. vers. Si verò delictum CLAR. R. S. §. f. Qu. 52. n. 5. CLAUD. De BATTANDIER. Pr. Caus. Cr. & Reg. 34. n. 2. & Reg. 35. n. 1. cum mult. all. MENOCH. 1. Pr. 90. n. 1. cum innum. all. POLYD. RIP. De Art. in M. A. Cap. 16. n. 17. cum add. B. DN. CARPZ. Qu. 120. n. 58. B. DN. CLASEN. ad Art. C. C. 141. vers. Item stat. p. 524. Excell. DN. STRYK. in sepe cit. & Claud. Diff. De Eff. ag. C. 4. n. 8. JOAN. ANT. RUBEUS in Tr. De Pot. Proc. & Def. in Caus. Cr. n. 168. & ex eo JOAN. EMERIC. à ROSBACH. in Pr. Cr. Tit. 1. C. 3. n. 102. (De hoc enim Pr. 6. Cr. Tit. 1. integro CAPITE III. insigne ac famosum plagium integras centum & quatuor paginas absolvens est notandum, cum illud ex jam memorati JOHANNIS ANTONII RUBEI Patricii Alexandrini De Potestate Procuratoris & Defensoris in Causis Criminalibus ad interpretationem L. 33. §. 2. ff. De Procur. & L. 13. §. 1. ff. De P. 7. Paduæ Anno 1534. conscripto, & in Tomo Posteriore Voluminis Rerum Criminalium variorum Jctorum primum à JOANNE BAPTISTA ZILETTO, post correctius à FRANCISCOMODIO Jcto Brugensi collecti à p. 27. ad p. 73. exhibito Tractatu, singulis verbis sæpe absurde satis, optimeq; Veri Authoris, non verò Rosbachii temporibus convenientibus. Vid. d. C. 3. n. 97. vers. Decima quarta & cit. Tr. n. 163. retentis, exscriptum, ac ipsi Rosbachio quâ pars Processus sui Criminalis sit adscriptum, quod me in collatione jam adductorum locorum invenisse, Magnifico meo DN. PRÆSIDI usum prædictorum Rerum Criminalium Tomorum è Bibliothecâ suâ instructissimâ inter alios bene multos

7. multos pro summo in me aeternum colendo affectu mihi concedenti, debite acceptum fero.) Et hanc sententiam de insigni ipsius Exculpationis effectu jamjam ex Doctoribus relatam verissimam communemque esse, testantur MASCARD. *d. Concl.* 1136. n. 2. *ibi. ita etiam.* CLAR. *d. l. n. 5.* FARINAC. *e. l. n. 105. in f.* nec dubium habere, singulariter ex MARC. MANTUA. *Sing.* 249. n. 3. refert POLYD. RIP. *d. l. n. 17.* unde non immerito BALDI *supr.* n. 6. *add. l.* idem statuentis dictum aureum, Phœniceum & Sybillinum vocat CLAUD. de BATTANDIER. *Pr. Caus. Cr. Reg.* 35. n. 1. Rationes hujus assertionis Doctores sequentes adducunt, (1.) Quod præsumptio delicti exclusiva, ceu nobilis, FARINAC. *Conf.* 60. n. 51. *cum citat.* præferatur præsumptioni delicti inclusivæ, notab. *L. Merito autem 51. pr. in fin. ff. Pro hoc.* notab. *L. Si defunctus 10. C. Arbitr. tut.* BART. à SAXOFERRATO. *in L. 8. §. 5. ff. De N. O. N. n. 1.* *ibique* SCHARD. *verb. Adde Bald.* FARINAC. *Conf.* 6. n. 23. *cum cit.* *Conf.* 11. n. 30. *Conf.* 37. n. 148. *Conf.* 37. n. 9. *Conf.* 61. n. 12. & *Conf.* 102. n. 49. *in fin.* ROLAND. à VALL. *V. 3. Conf.* 1. n. 92. & *V. 4. Conf.* 58. n. 8. B. DN. CLASEN. *ad Art. C. C. 6. p. 50.* TAB. *in Barb. Libr. 14. C. 68. Ax. 13. cum cit.* *Conf.* MENOCH. *De a. 99. Libr. 2. Cent. 5. Cas. 472. n. 25. §. 1. Pr.* 29. n. 11. *acea pro non delicto, seu quæ facit ad defensionem innocentiae diffamati, excludat generaliter delicti præsumptionem,* CLAS. *ad Art. 28. p. 130.* *cum jura ad absolvendum & liberandum, quam puniendum & condemnandum sint procliviora, notab. L. Arianus 47. ff. De O. & A. notab. C. Ad hac vers. & promptiores 2. F. 28. notab. C. Ex Litteris 3. vers. Quodsi X. De Probat. latius putantia, impunitum relinqui facinus etiam nocentis, quam innocentem damnare, per famosissimam L. Absentem 5. pr. ff. De Pen. hincque favor & præsumptio innocentiae ex purgatione ac excusatione morientis oriens præsumptione contrariâ sit potentior.* MASC. *d. Concl.* 1136. n. 2. & 7. ANT. GOMEZ. *d. l. n. 17. vers. Si verò delictum p. 542.* *exque illis Excell. DN. D. STRYK. d. C. 4. n. 8. p. 46.* ipsaque offensi excusatio quoad defensionem plus operetur, quam accusatio quoad offensionem, uti scite ex BOSS. *De Favor. Def. n. 10.* refert MASCARD. *d. Concl.* 1136. n. 8. & 12. ut proinde eadem & hic à vulnerato Exculpante orta jure summo delicti præsumptioni ex indiciis contra Exculpatum pugnantibus emanata

emanatae praefertur, ac torturae delationem impediatur, (2) Quod 9.
unius ac singularis, testimonio pro rei innocentia & defensione
plena fides habeatur. B. DN. TABOR. in Barb. Libr. 9. C. 64. Ax. 2.
vers. Ita pro rei ibiq; mult. all. & Libr. 18 C. 15. Ax. 4. Lim. 5. cum iisd. cit.
MASCARD. V. 2. d. Concl. 906. n. 10. ibiq; add. Dd. ZANG. De Quest.
& tort. reor. C. 3. n. 43. CARPZ. P. 1. Q. 33. n. 44. & P. 3. Qv. 120. n. 59.
B. DN. CLAS. ad Art. C. C. 66. p. 248. vers. Sic potest. ibiq; all. Dd. & ad
Art. 141. vers. Similiter p. 524. cum circa hanc apices juris, qui magis
subtilitatem, quam facti veritatem respiciunt, non attendantur,
sed saepe ejus favore a Regulis Juris recedatur, multaq; specialia
contra jura communia sunt recepta. CARPZ. Q. 33. n. 10. cum cit.
CLASEN. ad Art. C. C. 66. p. 247. in fin. multo magis igitur partis
offensa Salutis suae & gnarae, & memoris, non in praedictum,
sed favorem alicujus singularem deponentis assertioni creden-
dum, ac ipsius testimonium ad innocentiam Exculpanti proban-
dam quae sufficiens admittendum erit. DN. CARPZ. cit. Qv. 120.
n. 59. exque eo Excell. DN. STRYK. d. Diff. C. 4 n. 8. Et licet 10.
Doctores uno ore asseverent: Testibus duobus affirmantibus
plus quam mille negantibus credi. POLYD. RIPA in eleg. Tr. De
Act. in M. A. Cap. 21. n. 15. cum all. B. DN. CLASEN. ad Art. C. C. 141.
p. 524. vers. Praeterea. ibiq; cit. Vid. ROL. a VALL. V. 1. Conf. 38. n. 26.
& V. 2. Conf. 63. n. 47. TAB. ad Barb. Libr. 18 C. 15. Ax. 2. ut hinc
colligendum videretur, essatum Exculpantis Exculpatum
reum esse negantis, satis debile futurum. Hanc tamen Re-
gulam toties fallere, quoties de innocentia rei, ac pro non deli- 11.
cto deponitur, uti hic omnino fit, in specie tradunt ROL. a
VALL. d. Conf. 63. n. 47. TAB. d. l. Lim. 1. 2. 3. cum innum. all. Tum
autem demum Exculpatio attendetur, & Effectum praedictum
arduum satis nanciscetur, si non ex affectu, B. DN. LAUTERB
in Comp. Jur. ad. tit. ff. De Quest. 6. p. 707. cit. ibiq; ZOES. ad tit. d. ff. n. 26.
sed animo veritatis detegenda facta fuerit, MASCARD. Concl.
1136. n. 4. seu, ut CLARUS. R. S. S. f. Qv. 52. n. 5. inf. exque eo FA-
RIN. d. Qv. 46. n. 118. loquitur, verisimilis fuerit, quod licet
quidem dijudicandum totum relinquatur Judicis arbitrio, CLAR.
FAR. dd. ll. MASCARD. cit. Concl. n. 10. inter alias tamen conje- 13.
cturas, secundum quas idem arbitrium regulandum erit, ea po-
tissimum verisimilitudinem Exculpationis inducet, si vel vulne-
ratus Cajum v. c. exculpando seipsum inculpaverit, MASCARD.
add. Concl. n. 15. dicendo, eidem Cajum male, & contra omnem
I
veritatis

Veritatis colorem delictum inflicti vulneris imputari, sed se ipsum ex tadio vitæ, ira, aut aliis malorum glomis violentæ manus signum sibi inflixisse, tum enim stimulus conscientia vulneratum pupugisse censetur, ut se verum delicti reum diceret, 14. aliumq; sparsæ de hoc famæ eximeret, vel & inde verisimilitudo factæ Exculpationis elucescet, si Exculpatione jam factâ ipse Exculpans lucrum, quod eâ non factâ accepturus fuisset, jam sit perditurus, uti elegantissimè notat FARIN. in Pr. & Th. Cr. Qu. 46. n. 119. 15. cujus præsumptionis notabile ex cit. in f. recenset exemplum, si v. c. Mevius Titio cautionem de non offendendo sub pœnâ 100. huic quâ parti offensæ applicandâ præstiterit ipseque Titius postea vulneratus reperiat, tum enim, licet Mevius de vulnere ob vehementem ex cautione de nocendi affectu & effectu resultantem præsumptionem diffamatus fuerit, ipsa tamen Exculpatio hujus jam facta eundem sufficienter absolvet, quia nulla validior potest conjectura adesse, quam quod Titius, si veritati consonum fuisset, eo certius & citius, præprimis ob lucrum sibi ex acquisitione pœnæ conventionalis ob cautionem ruptam obventurum Mevium inculpaturus fuisset, quod dum jam omisit, imò contrarium per Exculpationem commisit, apertè dictum Exculpantis veritatem spirare, hincque diffamatum liberare noscitur.

16. Hæc, quæ jam pro fundando Exculpationis Effectu positivo dicta ac explicata sunt, adeò deducunt Doctores. Ut (a) non solum in expressâ & explicitâ, si nempe moriens certum individuum expressè exculpaverit, seu ab eodem se vulneratum haud esse dixerit, quâ de hætenus actum, sed & tacitâ & implicitâ Exculpatione verificentur: FARIN. d. Qu. 46. n. 106. quæ toties fit, quoties moriturus vulneratus, neminem exculpando aliquem inculpat, cujus rei exemplum ita formandum erit: Si de vulneratione, V. dixerim, diffamati fuerint, ipseque vulneratus duos vulnerationis incusaverit, reliquorum trium nullam mentionem injiciens, tum enim hi tres non inculpati, nec tamen apertè excusati, tacitè & implicitè exculpati videntur, cum inclusio unius sit exclusio alterius. Vid. elegantissimam L. Cum ita legatum 63. §. Videamus 1. ibi. Quæ enim Titio nubere jubetur, ceteris omnibus nubere prohibetur ff. De C. & D. MENOCH. De A. 2. Libr. 1. Qu. 37. n. 21. BARBOS. in LL. CC. Jurispr. Libr. 9. C. 30. Ax. 2. ibique fuisse, cit. uti eleganter ita statuit FARIN. cit. Qu. 46; n. 107.

Exten-

Extendunt eadem Doctores (β) ut quamvis vulneratus mo- 18,
ribundus jamjam Exculpatus prius inculpasset, tamen Excul-
patio quæ posterior sit ipsi Inculpationi præferenda, & major
illi, quam huic maximè licet solenni fides attribuenda. MA-
SCARD: cit. Concl. 1136. n. 12. & FARIN. d. l. Qu. 46. n. 118. ibiq. cit.
exque illis Excell. DN. STRYK. cit. sape Diss. de Eff. ag. C. 4. n. 8. 19,
vers. Imò & quamvis tum, quod hæc posterior præsumptio reo
favens priori sit validior & efficacior, cum confessio ad excusa-
dum vincat confessionem ad inculpandum tendens, tum &, quod 20,
ipse moriens non præsumatur falsâ & ementitâ excusatione al-
terius vitam liberare, & propriam animam onerare, aut pro cor-
pore alterius animam suam occidere, os enim, quod mentitur,
occidit animam, notab. c. Si quis ad te 17. pr. C. 22. Qu. 2. Et quam- 21,
quam hæc assertio posterior in præjudicium animæ tendere non
videatur, hincque nec usque adeò attendenda sit, cum aliud sit
mentire & falsum dicere, aliud verò verum occultare, si quis
fortè ad istam visibilem mortem non velit hominem prodere,
uti clarè docet c. Ne quis arbitretur 14. C. 22. Qu. 2. quam sen-
tentiam fovet ALCIAT. De Pras. Reg. 3. Pr. 4. n. 10. in f. exque eo
repetunt MASCARD. Concl. 1136. n. 11. & FARIN. cit. Qu. 46. n. 113.
vers. Non obstat. Attamen, cum uterq; reus sit, & qui veritatem oc- 22,
cultat, & qui mendacium dicit, quia & ille prodesse non vult, &
hic nocere desiderat, notab. c. Quisquis motu 80. §. 1. C. 11. Qu. 3. ac C.
Falsidicus 1. X. De Crim. Fals. & ipse crimen committere dicatur,
qui, cum potest emendare, non corrigit, notab. c. Præterea 12.
in fin. C. 23. Qu. 8. quod hic utique poterat vulneratus in nostro
casu in Inculpatione perseverando, imò magis nocere dicatur,
qui, crimen celat, quam qui amicabiliter (Inculpationem h. c.
reiterando, aut non revocando) indicat, per elegantissimum
c. Non vos judicatis 1. C. 5. Qu. 5. quoniam is vulnus in corde putre-
scere sinit, d. c. 1. in fin. & plurimos facit ad prolapsionis contagium
provocari, eò, quod facilitas veniæ (hæc jam Exculpationis re-
vocatione cuicumque delinquentium promissâ, absque iis spe-
randæ) incentivum tribuat delinquendi, ut aurea verba sunt
c. Est injusta 33. C. 23. Qu. 4. non præsumitur Exculpans nisi ex delibe-
ratione, quæ cuncta moriens agere censetur, per supr. C. 2. n. 20 dicta,
Inculpationem ex errore vel doloribus forsitan factam revocasse,
sicq; enixam veritatis voluntatem hæc Exculpatione ultimò factâ
declarasse censetur. Cum igitur hæc bonæ morienti oppidò faven- 23,
tes conje-

- jectura in quocunque Exculpante verificari nequeant, hinc fluit, Exculpationem à vulnerato morti non vicino aut offenso fur- tum, vel aliud damnum passio, aut teste, sanis adhuc, factam, quã ~~idalem & nudam~~ ante factam Inculpationem tollere non posse:
24. Nisi error prioris Inculpationis aliunde quam ex dicto Excul- pantis demonstratus fuerit, cum & alias revocatio confessionis docto demum errore concedatur, quam communem opinionem esse, omnesque tenere ex operose *all.* referunt CLAR. R. S. S. f.
25. *Qu. 55. n. 18. & FARIN. Pr. & Tb. Cr. P. 3. Qu. 81. n. 337. seqq.* QVO non sufficienter ostenso Exculpanti, quã varia & contraria dicen- ti, hincque suspecto, notab. C. Litteras 14. *ibi. Quorum uirumque X. De Presumpt. non erit credendum. L. in testimoniis 2. ff. De Testib. notab. C. dilectis 55. vers. Et ideò X. De Appell. TAB. in Barb. Libr. 189. C. 2. Ax. 1. 2. 5. cum in fraudem fisci hæc Exculpatio dicta videatur, in cuius præjudicium ea non probat. MASCARD. Concl. 389. n. 1. ibiq; cit. quam sinistram præsumptionem tamen mortis instans terminus elidit, uti hæc ita ferè tradunt FARIN. d. l. Qu. 46. n. 109. MASCARD. cit. Concl. 1136. n. 12. in f. exque eo Excell. DN. STRYK. d. C. 4. n. 8. in fin. Ut ea propter hæc Exculpatio à moribundo ta- men vulnerato facta per hæctenus dicta priorem Inculpationem Jure tollere sit valitura.*
26. Sed hanc Ampliationem veritatis staterã non fulciri, so- lenniter & ex professo HIPPOLITUS de MARSILYS integro *Pr. sua Cr. §. Restat.* variis rationibus tueri conatur, quas quidem MASCARD. Concl. 1136. n. 13. recenset, fidelius tamen & Autho- ris ordini convenientius ita disponi possunt. *Primam* eruit ex *L. 3. §. 1. ff. de Sct. Syll.* quam 4. exemplis, ut (a) iudicis falsam setulisse sententiam in mortis articulo dicentis, (b) testis post depositionem in iudicio solennem extra illud testimonium fal- sitatis inculantis, (c) vulnerati culpæ Medici mortem imputan- tis, & (d) testatoris restitutionem usurarum à variis iniquè ex- tortarum heredibus injungentis, quibus tamen omnibus non creditur, à n. 2. *vers. Sed contrariam partem* usq; ad n. 6. comprobatur.
27. *Secundam* inde desumit, quod eadem in destruendo, quæ in con- struendo requiratur solennitas, expr. *Auth. E contra si filij fami- lias in f. C. De Repud. N. 15. C. 1. §. 1. in fin. ibi. ut inde ei fiat. L. Nihil 35. ff. De R. J. L. Omnia 100. L. Ferè 153. pr. ff. Eod. L. Emptio & venditio 3. ff. De R. V. L. Prout quidq; 80. in fin. ff. De Solut. L. Quemadmodum 8. ff. De A. vel A. P. C. 1. X. De R. J. Vid. TAB. in Barb. Libr. 4. C. 36. quod exemplis*

exemplis & innumeris Dd. comprobata n. 8. ad n. 12. Cum ergo in Exculpatione non intervenerit solennitas iudicii & iuramenti, quæ intervenit in Inculpatione, fortior autem actus sit in iudicio, quam extra iudicium gestus, d. 9. n. 17. indicium ex Inculpatione ortum non erit per Exculpationem licet posteriorem sublatum d. n. 11. *Tertiam* hanc ponit, quod non omnis moriens sit sanctus Johannes Evangelista, nec Semper dicat verum d. n. 11. 12. *Quartam* hanc dat, quod illis deficiat intellectus, dum habent laqueum ad collum, & sunt super furcâ, vident enim instrumenta ad semet interficiendum apta, proindeq; iis non erit credendum. n. 12. 13. *Quintam* inde depro- mit, quod si verum esset, ipsum vulneratum indebitè jam Exculpatum inculpasse, non expectasset tempus ad exculpandum illud, quo jam est super furcâ cum laqueo ad collum, sed iuridicè eo tempore, ceu magis ad illum actum apto exculpasset, quo post confessionem peccatorum accepit S. Eucharistiam, quam cum peccato directò octavo Decalogi præcepto contrario per indebitam Inculpationem admisso, nec sibi remisso accepisse non præsumitur, n. 16. *Sextam* ac ultimam exin colligit, quod Exculpans eo ipso, quo Inculpationem iuramento in iudicio corroboratam revocat, sit perjurus, & hinc infamis, L. si quis major 41. C. De Transact. 1. infamesc. 7. C. 6. Qu. 1. c. Si quis convictus 7. inf. C. 22. Q. 2. 5. c. Prædicandum 17. C. 22. Q. 1. dictum autem perjuri non probet. C. Quicumque 18. C. 6. Q. 1. d. c. Si quis convictus 7. Notab. c. Particuli 14. C. 22. Q. 5. C. sicut vobis 9. inf. C. Testimonium 54. vers. Si verò in f. X. De Testib. C. Litteras 14. X. Præsumpt. Ergo & dictum ipsius Exculpantis ceu perjuri nullum effectum operari poterit d. n. 15.

Verum effoetas horum argumentorum vires esse, ex jam jam ad singula sigillatim regerendis clarebit. Præterquam enim, quod ipse Hippolitus de casu longè à nostro diverso loquatur, cum ipse de socio criminis socium exculpante disputet, nos verò de vulnerato vulnerantem exculpante quæramus, ex quorum tamen casuum differentiâ responsiones sæpe nostras natas esse in progressu apparebit. *Prima* ratio inde refellenda, quod hypothesis dictorum exemplorum manifesto vitiose sit formata, ceu quæ in universum omnia de præiudicio vel dicentis proprio, vel tertiis, aut re non amplius integrâ, jureque alteri quæsito retractationem non permittente agunt, unde assertioni ita deponentium robur fidei meritò plenarium detrahatur, quæ obstacula cum in Inculpatione omnia, nul-

- lius detrimentum, sed pingue potius Exculpanti emolumentum ejusdemque favorem satis pregnantem concernente, cessent, insuperque ad defensionem semper res sit integra, nec eidem, ut Practici loquuntur, currant fatalia, rectè ob evidentem à prioribus exemplis disparitatis rationem sequitur, utique fidem eidem, non attenta primà Exculpanti Inculpatione habendam esse. Ad secundam rationem responderi potest, eam de speciali casu, Socio criminis, non v. vulnerato conveniente disponere, non enim vulneratus semper juramento Inculpationem confirmat, multò minus in judicio ipsum vulnerantem inculpât, quo negato, sponte ratio enervatur, sicque pro nostrâ sententiâ rectè ex L. ab ipso Marsilio allegatâ 35. ff. de R. J. urgetur, Inculpationem verbis & rei confessione factam priorem Exculpationem verbis & confessione ejusdem rei posteriori elidi & tolli posse, & licet demus, ipsam Inculpationem in judicio & juratò factam esse, adhuc tamen Exculpationem eandem solennem licet ac juratam Inculpationem, tollere est valitura, uti ex *all.* expressè referunt MASCARD. *De Prob. V. 3. Concl. 1136. n. 12.* & FARIN. *cit. Qu. 46. n. 108.* cum præter sæpe adductum statum Exculpantis benè considerandum major favor actus dissolutionis s. Exculpationis h. c. quam constitutionis s. Inculpationis adsit, qui proinde eandem solennitatis in utroque observationem non est admissurus.
37. Ad Testiam rationem reponi potest; Regulam illam potissimum ad impediendum Effectum *præjudicii*, non commodi & favoris urgeri, ipsique communem pro moriente præsumptionem fusius supra C. 2. n. deductam se ipso variis in scriptis suis locis stabilitam obstare. Quo & quarta & quinta satisfieri potest rationi, quæ partim in speciali delinquentis qualis non est vulneratus, timore & circumstantiis singularibus se fundant, (nec enim omnis vulneratus moriens Eucharistiam, nec eandem semper ante Exculpationem accipit) partim præsumptioni pro intellectus plenitudine in vulnerato moriente *supr. C. 2. n. 32. seqq.* stabilitæ contrariantur.
37. Nec fortioris efficaciam est ratio *ultima*, cum itidem specialem casum juratæ Inculpationis factæ revocationis contineat, quæ, si juramentum eidem non accesserit, uti nec necessariò ad Effectus fundandos accedere debet, cessabit. Ut ergò adhuc immotum maneat, ampliacionis fundamentum, Inculpationem priorem per Exculpationem postremò factam tolli posse.
39. Et licet ipse Marsilius *in fin. d. §. vers. vel fortè* rigorosæ suæ contradictioni aliquantulum ex causæ forsan diffidentiâ cedere videatur, ac diffidentes Doctorum opiniones hæc distinctione multum juri & rationi naturali, ut ipse ait, conveniente componere tentet: An sc. pro imputatione primò factâ concurrat aliquod indicium, præsumptio vel conjectura, an neutra horum, & priori casu simplicem revocationem non

non prodesse Inculpato, posteriori verò casu eam priorem Inculpationem tollere autumet, quam distinctionem & approbat MASCARD. d. Concl. 1136. n. 14. nec hæc tamen placet mihi sententia ob eam, quam sup. hoc CAP. n. ex benè multis DD. Collegi assertionem: Exculpationem sc. elidere indicia contra diffamatum militantiã, ut Exculpatus etiam torqueri nequeat; quibus jam indiciis deficientibus otiosè de torturã removendã adducti Doctores disponderent, cum eam sine indiciis non deferri sit notorium. Ut igitur inde necessariò ac indistinctè sequatur, si ve aliqua indicia pro priori Inculpatione, eaque licet gravia FARIN. d. Qu. 46. n. 114. MASCARD. d. Concl. n. 6. ANT. GOMEZ. V. R. Tom. 3. C. 13. n. 17. vers. Si v. delictum adfuerint, si ve non adfuerint. illa tamen per hanc Exculpationem tolli. Quã ratione autem indicia effectui Exculpationis positivo potestare possint, in effectu negativo jam jam demonstrabo:

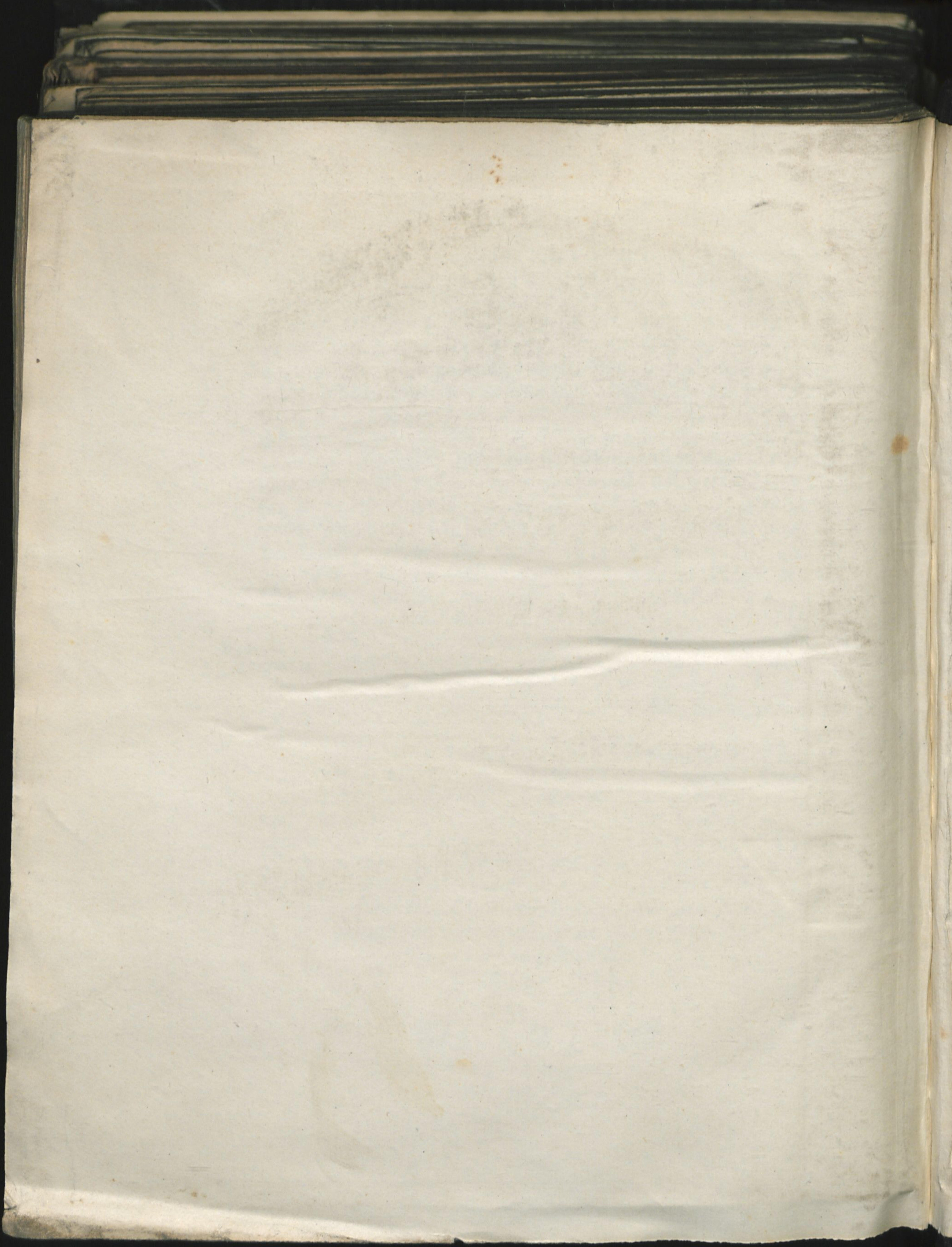
Nullum Ergò, ut ad Effectum Negativum tandem progrediar, in favorem Exculpato intuitu Reipublicæ operatur ipsa Exculpatio à vulnerato moriente facta Effectum, sed eã non obstante Reus potest definitivè in ordinariam pœnam condemnari, si I. delictum vulnerationis plenè & dilucide fuerit probatum. MASCARD. d. Concl. 1136. n. 5. FARIN. d. Qu. 46. n. 110. cum sus. cit. § n. 115. cum mult. all. CLAR. S. f. Qu. 52. n. 6. ANT. GOMEZ. V. R. Tom. 3. C. 13. n. 17. vers. Quod si contra MENOCH. l. Pr. 90. n. 2. ibiq; cit. POLYD. RIP. Tr. sepe cit. De A. in M. A. Cap. 16. n. 17. Excell. D. STRYK. d. Diss. C. 4. n. 11. vel, uti CLAUD. de BATTANDIER. in Pr. Caus. Cr. Reg. 34. n. 3. loqui amat, liquidæ & Lynceæ probationes contra Exculpationem adfuerint, quam sententiam communem esse, & ita practicari, docent MASC. & CLAR. dd. ll. exque illis RIP. all. l. ipsumq; AUGUSTINUM apud ANG. in ejus malef. Tr. verb. Qui judex ad probationem n. 12. pedibus manibusq; in eandem ivisse, refert BATTAND. c. l. Rationis binæ fundamentum hujus assertionis jaciunt, (1) Quod in potestate alicujus non sit, 42. facere de crimine non crimen, ut concinnè loquitur BART. in L. Tran. sigere 18. C. De Transact. in f. quod referunt MENOCH. d. Tr. 90. n. 3. & FARIN. d. l. n. 111. hincque nec Exculpans ex crimine jam probato facere possit, ut per Exculpationem tale se esse definat: (2) Quod talis Exculpatio eo in casu, quo de delicto plenè & realiter constat, nil aliud sit, 43. quam ipsius delicti i. e. injuriæ, offensionis, & damni dati, uno verbo: quo ad privatum interesse benigna remissio, quæ jure in præjudicium tantum remittentis & heredum valet, ut accusare, injuriam & damna vindicare nequeant minimè verò in præjudicium publici interestis Reipublicæ L. l. locatio vedigialium 9. §. Quod illicitè S. in ff. de Publ. Vecti DD. in L. Transigere 18. c. de Transact. ANT. GOM. Qu. d. n. 29. vers. Cujus ratio MASC.

MASC. d. n. 6. FAC cit. n. 12. MENOCH. cit. Pr. 90. n. 3. & ex his Excell. DN. STRYK. all. n. 11. unde Exculpans moriturus illum non hunc Effectum Exculpatione suâ, ne alias planè inutiliter facta Videatur exprimere voluisse censendus erit.

44. Non majorem priori Effectum Exculpatione producit, si (2) urgentissima, gravissima, & plus quam ad torturam sufficientia indicia contra
45. Exculpationem pugnent, si igitur adversus eundem præter unum testem omni exceptione majorem, ad torturam alias per *supr. C. 3. n.* solum suffecturum alia indicia, ut fuga, minæ, inimicitia, fama adsint, quoniam tum Exculpatus non solum ad torturam sufficientibus, sed plus quam sufficientibus gravatus est indicibus, absurdum foret, tantum Exculpationi soli concedere Effectum, ut hæc urgentissima indicia elidere possit, ut,
46. eleganter ex more tradit FARIN. d. Qu. 46. n. 116. Quod si verò cum Exculpatione concurrant alia indicia pro Exculpatione innocentia, quoniam tum eadem non nuda amplius sed q̄ valificata existit, eadem indicia tollere sine dubio valitura est. Sicuti enim una præsumptio fortior ac gravior ad alteram tollendam est efficax. BARB. Libr. 14. C. 68. Ax. 23. 24. cum *supr. cit. MASCARD. De Prob. Concl. 225. n. 15. cum cit. Concl. 1153. n. 27. Concl. 1231. n. 15. MENOCH. l. Pr. 30. n. 1. cum all. § 6. Pr. 64. n. 46.* ita multò magis præsumptio hæc aliunde, quam ex nudâ confessione Exculpantis
48. verisimilis reddita iisdem indicibus præponderabit. GRAMMATT. Dec. 56. n. 1. Sicq; super abundantia indiciorum contra ream existentium quâ odiosa per abundantiam indiciorum innocentia cum Exculpatione concurrentium quâ favorabilem tolletur, concinnè sic loquente FARIN. & *Tb. Cr. Pr. Libr. 1. Tit. 5. Qu. 46. n. 117.* exq̄ve eo *Illustr. DN. STRYK. d. Diss. de Ag. 16. C. 4. n. 10.*
49. Et hæc sunt, quæ in hæc nodosa, ab ipsâ tamen Praxi satis commendatâ materiè ex Magnifici DN. PRÆSIDIS aliorumq; Almæ hujus Procerum Illustrium, quorum in meam Tenuitatem affectum omni compensatione majorem publicâ laude venerari observantia exigit, instructissimis Bibliothecis colligere, ac pro temporis, cujus spatio altioribus curis, ipsiq̄ve itineris meditationi impendende constringor, ratione deducere, volupe fuit visum. Hic ergo Dissertationis meæ suppara condo, tuq; Lector ingenue humanitati, si quid humani passus, me totum committo, à quâ vel optatam Exculpationem vel amicam Inculpationem mihi promitto, sanctè spondens, calamum meum ad corrigendum animo Tuo ad blandè monendum voti metâ consecutâ & velociorem & paratiorem futurum. Tibi verò summo DEUS, viventium & morientium & terrenæ & æternæ Salutis anchora pro concessis hunc laborem consummandi, meaq; studia faustè hucusq; continuandi viribus obnoxias & immortales grates, & cum iis me totum affero. Tux porro tutelæ studia factaq; mea omnia committo, fac, ut iis TUA gloria, hancq̄ve securura Proximi Salus promoveatur, ipsisq̄ve post optatissimos successus felicissimus imponatur

FINIS.

Rostock, Diss., 1694-97

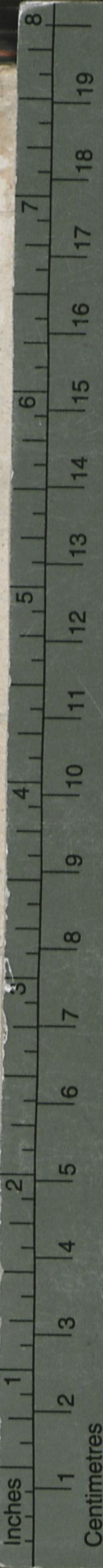
R

Sl.

W 17

Farbkarte #13

B.I.G.

1695. 14.

ATIO JURIDICA
DE
KCULPATI
ULNERATI 4
RIBUNDI. 26

Vulgo
Von der
chuldigung eines
Verwundeten.

2^{AM}
S. Zum sechsten / & L. II. FF. DE SC T. SYLL.
UNIUS NUMINIS GRATIA,
AC
TORUM ORDINE IN PER-ANTIOVA
UNIVERSITATE PATRIA
PRÆSIDIO
IMI, AMPLISSIMI, CONSULS
EXCELLENTISSIMI.
NIS KLEINII.
FESSORIS DUCALIS MERITISSIMI,
ESS. AC p. t. DIRECTOR. GRAVISSIMI.
AC STUDIORUM PROMOTORIS
ERVANTIA AD TUMULVM SUSPICIENDI,
INII, A. O. R. M. D. C. XCV.
TORIO MAJORI,
Eruditorum examini submitte
UTHOR
HILTEBRANDUS.
CANDIDATUS.

